KARSTULAN KUNTA

Talousarvio 2025
ja
taloussuunnitelma 2026-2027

KARSTULAN kuntastrategia 2022-2025

Visio

Karstula on kestävästi omavarainen elämää sykkivä kunta 2030.

Arvot

Hyvinvointi
Elinvoimaisuus
Yhteisöllisyys
Demokratia
Avoimuus

Sisällysluettelo

1 Talousarvion yleisperustelut 3
1.1 Suunnitelmien yleiset perusteet ja kehitysnäkymät 3
1.2 Talouden tasapainotyö 6
1.2.1 Tasapainotyön raamit 6
1.2.2 Tulokset 6
1.2.3 Jatkotoimenpiteet 6
1.3 Kuntastrategia ja palveluorganisaatio 7
1.4 Talousarvion laadintaperusteet 9
1.4.1 Tavoitteet ja mittarit 9
1.4.2 Palkat ja henkilöstömenot 9
1.4.3 Kuntayhtymät ja muu yhteistyö 10
1.4.4 Avustusmäärärahat 10
1.4.5 Verotulot 11
1.4.6 Valtionosuudet 13
1.4.7 Maksut ja muut toimintatuotot 15
1.4.8 Lainanottoperiaatteet ja maksuvalmiuden ylläpitäminen 15
1.4.9 Taloussuunnitelma 16
1.4.10 Talousarvion sitovuus ja tilivelvollisuus 17
2 Tavoitteet ja käyttötalous 18
2.1 Kunnanvaltuusto 18
2.2 Kunnanhallituksen päävastuualue 19
2.3 Sivistystoimen päävastuualue 35
2.4 Teknisen toimen päävastuualue 56
2.5 Päävastuualueiden talousarviot yhteensä 69
2.6 Konserniyhtiöt ja niille asetettavat tavoitteet 71
2.6.1 Yleiset periaatteet 71
2.6.2 Talouden ja toiminnan vastuut 71
2.6.3 Muut vastuut 72
2.6.4 Kehittämisyhtiö Karstulanseutu Oy 72
2.6.5 Karstulan Vuokra-asunnot Oy 74
2.6.6 Karstulan Lämpöverkko Oy 75
2.6.7 Puulaakson Energia Oy 76
2.6.8 Karstulan Seudun ravitsemuspalvelut Oy 77
2.6.9 As Oy Vuokrakelsa, As Oy Vuokrakarstu 78
2.6.10 Muut Karstulan kunnan kannalta keskeiset yhteisöt 79
3 Tuloslaskelmaosa 80
4 Investointiosa 82
5 Rahoitusosa 84
6 Yhteenvetolaskelma talousarviosta 2025 85
7 Liite: Väestöennuste 2024: muuttujina Alue, Vuosi, Sukupuoli ja Ikä 88
8.Liite: Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2025 89

1 Talousarvion yleisperustelut

1.1 Suunnitelmien yleiset perusteet ja kehitysnäkymät

Vuoden 2023 alussa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirrettiin hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuivat uudistuksen seurauksena. Rahoitus ei kuitenkaan tullut selväksi vielä uudistuksessa, vaan 2023 marraskuussa tuli vielä lisärahoitusosuus, joka Karstulan kunnan osalta on 750 000 €. Tämä tarkoittaa valtionosuuksien leikkausta 250 000 vuosittain vuosina 2025–2027. Tämä leikkaus alkaa samaan aikaan kuin työllisyysalueet aloittavat toimintansa. Työllisyysalueiden rahoitus on jo lähtökohtaisesti alijäämäinen, kun Karstulan kunnan työllisyysmenot ovat nousseet vuoden 2024 aikana voimakkaasti. Uusilla laskelmilla saamme noin 250 000 euroa vähemmän kuin maksettavaksi tuleva työttömyysmaksu on. Talousarviota lähdettiinkin tekemään tilanteessa, jossa alijäämä oli 1 M€.

Vuoden 2025 aikana palkkamenojen raju kasvu pysähtyy, kun inflaation aiheuttama palkkojen nousu tasaantuu. Vaikka työntekijöiden määrä on laskenut, eivät palkkamenot ole laskeneet, vaan todellisuudessa lisääntyneet. Vuoden 2025 aikana alkaa näkyä työntekijöiden vähenemisen vaikutus myös palkkakuluihin. Myös keskushallinnon rakennetta on kevennetty niin, että hallintojohtajan virka lakkautettiin ja tilalle perustettiin henkilöstösihteerin virka.

Kuntahallintoon (paikallishallinto pl. hyvinvointialueet) luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palveluntarve on laskeva koko 2010-luvun ja 2020 luvun alun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi. Kehitysarviossa palvelutarpeen laskua on totuttuun tapaan hieman pehmennetty, sillä pienissä kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat rajalliset. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa. (VM syksy 2022)

Valtion vuoden 2024 kevään ja kesän ennusteet ennustivat vuodelle 2024 pienoista kasvua syksyn aikana. Tämä kasvu on jälleen siirtynyt eteenpäin niin, että pientä kasvua odotellaan vuodelle 2024 loppusyksystä. Viimeisimmän 23.9.2024 ennusteen mukaan talous tulee kuitenkin vuonna 2024 olemaan negatiivinen. Erityisesti asuntorakentamisen jyrkkä hiipuminen on huonontanut talouden lukuja, vaikka ostovoima onkin kasvanut. Yksi vaikuttava tekijä tulee olemaan korkojen alkanut lasku ja mahdollinen laskun jatkuminen, jos inflaatio pysyy alhaisella tasolla euroalueella. Vuodelle 2025 VM ennustaa sitten jo 1,7 % kasvua. Keski-Suomi alueena menee yleensä viimeksi lamaan ja vastaavasti myös nousee viimeisenä, joten tämä luo edelleen epävarmuutta alueemme talouskehitykselle.

Kunnan meneillään olevista rakennushankkeista suurin on Humpin uuden teollisuusalueen rakentaminen. Rakentaminen saatetaan päätökseen vuoden 2025 kesällä. Rakentamiseen on saatu 1,1 M€ JTF rahoitusta. Kunta joutuu kuitenkin laittamaan myös omaa rahaa noin 700 000 €. Alueen markkinointi on jo aloitettu ja alueeseen on kohdistunut kiinnostusta. Kunnan alueella on lisäksi useita tuulivoimakaavoja valmisteilla, mutta aikaisintaan rakentaminen voisi alkaa vasta vuonna 2027. Onkin hyvä, että kunnalla on meneillään suuri maanrakennusurakka, joka jää tuulivoimarakentamisten väliin. Näin voimme työllistää erityisesti maanrakennusurakoitsijoita.

Talousarvio toteuttaa edelleen Karstulan strategian mukaisia tavoitteita. Painopistealueeksi on nostettu kunnan näkyvyys teemalla, Karstula kuuluu ja näkyy. Toisaalta näyttäisi siltä, että olemme tuota tavoitetta jo onnistuneetkin viemään eteenpäin. Emme kuitenkaan unohda muitakaan tavoitteita, jotka ovat Kestävästi omavarainen Karstula, Elinvoimainen Karstula ja Hyvinvoiva Karstula.

Vuoden 2025 talousarvio on 185 000 € alijäämäinen. Toisaalta vuoden 2024 talousarvio oli 770 000 € alijäämäinen, mutta alijäämä tulee olemaan selvästi pienempi, jopa vähän ylijäämäinen. Talousarvio on kuitenkin aina vain arvio tuloista ja menoista, koska osa tuloista ja menoista ovat muuttuvia

vuoden aikana ja siten vaikeasti ennustettavia. Tällainen on esimerkiksi verokehitys, joka on jo useamman vuoden ajan ollut meille suotuisa. Onkin syytä olettaa, että vuoden 2025 talous oikenee niin, että tilinpäätös voidaan saada jopa ylijäämäiseksi. Tämä vaatii kuitenkin tarkkaa taloudenpitoa.

Taloussuunnitelmavuodet 2026 ja 2027 on laskettu pohjautuen verotukseen ja valtionosuuksiin tiedossa olleiden muutosten pohjalta peilaten vuoden 2025 talousarviolukuihin. Tässä vaiheessa taloussuunnitelmavuodet ovat erittäin epävarmat, mutta antavat tietoa suuruusluokista. Epävarmuutta tuo jo aikaisemmin esitetty valtionosuuksien lisäleikkaus ja uuden hallituksen valtionmenojen säästöt. Vuoden 2027 alusta tulee voimaan uudet valtionosuuslaskelmat. Alustavasti on tiedossa, että kokonaisuudessaan muutos on neutraali, muta kohtelee kuntia eri lailla. Alustavasti näyttäisi, että Karstulan kunta olisi menettämässä 100 000 € valtionosuuksia. Tämä tarkentuu vuoden 2025 aikana.

Joka tapauksessa on jo selvää, että sote-uudistuksen valtionosuuksien muutosta ei tulla tasoittamaan minkään kunnan osalta, vaan rahoitusta yritetään muuttaa enemmän kunnan perustehtävien mukaisiksi. Tästä ja liian suuresta verotuksen leikkauksesta kunnan talous siirtyi epätasapainoon. Kunnanvaltuuston on hyväksynyt kunnallisveron korottamisen 0,2 %:lla, jonka vaikutus on noin 113 000 €. Näin säästymme leikkauksilta, jotka olisivat kohdentuneet kunnan ei lakisääteisiin rahoituksiin (esim. tieavustukset).

Talouden tasapainotustyöryhmä saattaa joutua jatkamaan työtään myös vuoden 2025 aikana, kun saadaan vahvistukset valtion toimista. Epäluottamus valtioon sopimuskumppanina ei ole tässäkään vaiheessa vahvistumassa. Onneksi kunnan taseessa on kertynyttä edellisten tilikausien ylijäämää 4,1 M€. Kun vuoden 2024 tilinpäätöksen ennakoidaan jäävän alijäämäiseksi, kunnan tase talous kestää pienen notkahduksen.

Suorat korkokulut vähenevät kunnan lainojen osalta 49 000 € verrattuna vuoteen 2024. Myös soteku-keskuksen ja koulun leasing-kustannusten lasku koronlaskun takia rasittaa kulupuolta vähemmän. Vesi- ja viemärilaitoksen tulosta tulee rasittamaan uuden jätevedenpuhdistamon täysimääräiset poistot, jotka aiheuttavat tulevaisuudessa korotuspaineita hinnoitteluun. Hintoja nostettiin ennakoivasti jo vuoden 2024 talousarviossa. Korotuksen riittäminen voidaan nähdä vasta, kun kunnan 3,3, M€ rahoituksen vaikutus vedenpuhdistamolle on saatu selville vuoden 2024 lopulla. Poistojen määrään tulee vuoden 2025 lopulla vaikuttamaan myös rakenteilla olevan teollisuusalueen poistot.

Kunnan valtionosuudet kasvavat jatkossa työllisyyden hoidon siirtyessä kuntaan, valtionosuus ei kasva koko työllisyyden rahoituksen osuutta, vaan kunnan peruspalvelujen valtionosuus leikkautuu noin 300 000 € vuoden 2023 tasosta vuoteen 2027 asti. Tämä osuus rahoitusta on etsittävä säästöinä, joten kunnan säästötarve tulee olemaan vuoden 2025 talousarviossa vähintään 370 000 €, kun vanhaa säästötavoitetta on vielä jäljellä. Vuonna 2026 säästötavoite ovat lähes samaa luokaa, jonka jälkeen kunnan talouden tulisi olla tasapainossa vuonna 2026. Luvut tarkentuvat, kun työllisyyden hoitamiseen tehtävä varaus vahvistetaan.

Talousarvion ja -suunnitelmien rakenne
Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio sekä suunnitelmakaudeksi taloussuunnitelma ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla toimialallaan.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan ta-

voitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä lisäksi osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarvio ja -suunnitelma koostuvat käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Hyvinvointi ja terveyden edistäminen siirtyy vuoden 2025 alusta Kunnanhallituksen alaisuudesta Sivistyspalvelukeskuksen alaisuuteen, muutoin talousarviokirjan rakenne säilyy ennallaan vuonna 2025.

Taloussuunnitelman 2025–2027 ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi 2025. Suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 kehitystä on tarkasteltu tuloslaskelman, investointien ja rahoituslaskelman tasolla Karstulan kunta yhteensä. Vastuualueilla ja niiden alaisilla kustannuspaikoilla on esitetty vertailutiedot vuoden 2023 tilinpäätökseen sekä talousarviovuoteen 2024. Käyttötalouden luvut sisältävät sekä sisäisten että ulkoisten erien tulo- ja menoarviot.

Alijäämien kattamisvelvollisuus
Taloussuunnitelma on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Koska kunnalla on vuoden 2024 lopussa arviolta noin 4,0 M€ ylijäämä, ei korvaamisvelvoitetta tule tarkasteluvuosien aikana.

Kuntakonsernit voivat päätyä erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia kuntia koskevaan arviointimenettelyyn (kriisikuntamenettely). Uudistettuja kriisikuntakriteereitä koskeva laki on tullut voimaan 1.3.2019. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Kuntalain 118 §:n mukaisesti erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan uudistuneiden raja-arvojen mukaisesti käynnistää jos

- kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää määräajassa.
- Kunnan konsernitaseeseen on kertynyt alijäämää viimeisessä tilinpäätöksessä enintään 1000 € ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 € asukasta kohden TAI
- kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot

jotka ovat:

- kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %
- kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (7,46 % Manner-Suomi v. 2024).
- asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.
- konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Kuntalakia on väliaikaisesti muutettu 1.12.2020 voimaan tulleen säännöksen 110 a §:n mukaan. Kunnan on mahdollista hakea alijäämän kattamiskauteen pidennystä, jos kunta ei pysty covid-19-epidemiasta aiheutuvien poikkeuksellisten ja tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi kattamaan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä ajassa. Valtionvarainministeriö voi hakemuksesta myöntää kaksi vuotta lisäaikaa alijäämän kattamiselle. Alijäämä on tällöin katettava kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lähtien. Alijäämän kattamiskauden pidentämistä ei voi hakea, jos alijäämän kattaminen on vaikeutunut jostain muusta syystä. Säännös on väliaikaisesti voimassa 1.12.2020–31.12.2025. Karstulan kunta ei tarvitse tätä mahdollisuutta.

1.2 Talouden tasapainotyö

1.2.1 Tasapainotyön raamit

Kuntalain § 39 mukaan kunnanhallituksen tulee vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta. Kunnanhallituksen päätöksellä 3.5.2022 § 139 perustettiin talouden tasapainotustyöryhmä. Päätöksellä varauduttiin kunnan talouden heikentymiseen vuoden 2023 alusta, kun hyvinvointialue aloitti toimintansa. Laskelmien mukaan kunnan verotuloista ja valtionosuuksista siirtyi enemmän tulonsiirtona hyvinvointialueelle kuin mitä hyvinvointialueelle siirtyvien tehtävien kustannukset ovat aiemmin kunnalle olleet. Tulevina vuosina talousarvion tavoitetasona pidetään noin 500 000 € tulosta, jolla voidaan varmistaa kunnan lainojen lyhennys. Tasapainotustyöryhmä aloitti tarkastelun asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä, jotta talousarvoille asetettu tavoite saavutetaan.

Vuoden 2023 aikana tehtiin jo joitakin tasapainottavia talousarvion muutoksia. Vuoden 2023 tilinpäätös olikin ennusteesta huolimatta lopulta positiivinen noin 207 000 €. Vuoden 2024 talousarviota tasapainotetaan tasapainotustyöryhmän päätöksen mukaisesti n. 487 000 €:lla ja tarkasteluvuosille 2025–2026 jää tasapainotettavaa vuosittain noin 420 000 €, jos valtionosuuksien korjausta ei tehdä. Viimeistään vuoden 2026 talousarvion tulisi olla tasapainossa, mutta on hyvät mahdollisuudet saada jo vuosi 2025 tasapainoon vuoden aikana.

Suurin epätasapainon aiheuttaja on työllisyyden hoito, joka on kunnanhallituksen alla. Kunnanhallituksen menot ovat kasvaneet selvästi enemmän kuin tulot. Tässä näkyy hyvin se, että TE-palveluiden valtionosuudet eivät riitä lisääntyneiden menojen kattamiseen.

1.2.2 Tulokset

Tasapainotustyöryhmän aiemman toiminnan johdosta säästötoimenpiteillä saavutettiin vuosina 2021–22 sellaiset säästöt, että ne ovat riittäneet kattamaan lisääntyneet kiinteistökulut poistoineen. Näin kunnan talous ei ole vaarantunut voimakkaan rakentamisen seurauksena sen enempää lisääntyneiden poistojen kuin leasing-vuokrienkaan vuoksi. Osittain hyvää tulosta selittää myös vanhoista energiatehottomista tiloista luopuminen uusien modernien nykyiset energiatehokkuusvaatimukset täyttävien tilojen valmistuttua.

Tasapainotustyötä on jatkettu vuonna 2024, jolloin asetettiin tavoitteet talouden tasapainottamiselle vuosille 2023–2025. Vuoden 2023 tilinpäätös saatiin positiiviseksi. Talouden tasapainottaminen osuu enemmän vuosille 2024–2025. Vuonna 2024 talousarvio jäi 770 000 euroa alijäämäiseksi. Samalla päätettiin, että loppu alijäämä poistetaan viimeistään vuoden 2026 talousarviossa. Vaikka vuosi 2024 alkoi alijäämäisellä talousarviolla, näyttäisi siltä, että talous on paremmin tasapainossa kuin talousarvio oletus. Vuosi 2024 saattaa parhaassa tapauksessa tulla hyvin lähelle nollaa. Lopullisesti tämä ratkeaa vasta, kun olemme tehneet alaskirjaukset myydyistä ja arvottomiksi muuttuneista kiinteistöistä.

Vuoden 2025 talousarvio jää vielä alijäämäiseksi. Sitä selittää osittain vähenevät tuotot kunnanhallituksen osuudessa. Kulujen kasvu ja tulojen väheneminen aiheuttavat 185 000 € alijäämän.

1.2.3 Jatkotoimenpiteet

Vuoden 2025 aikana taloutta on tasapainotettu tehdyn suunnitelman mukaisesti. Suurin säästö kohdistuu henkilöstömenoihin, joihin vuoden 2024 eläköitymiset tulevat vaikuttamaan täysimääräisesti. Lisäksi kunnan tuloveroprosenttia nostettiin 0,2 %, jonka tuotto on noin 113 000 €. Vaikka talousarvio ei ole tasapainossa, on vuoden aikana vielä mahdollista korjata suuntaa ja vuosi voidaan saada tasapainoon. Tässä tärkein on tarkka kulukuri, niin että menot jäävät alle suunnitellun, ja tulojen maksimoiminen ainakin talousarvion tasoon.

1.3 Kuntastrategia ja palveluorganisaatio

Karstulan kunnanvaltuuston 5.9.2022 hyväksymä uusi kuntastrategia on pohjana talouden suunnittelulle ja tavoitteiden määrittelylle vuonna 2015 voimaan tulleen uudistetun kuntalain hengessä. Kukin hallintokunta on päivittänyt uudet tulevan tilivuoden tavoitteensa strategian linjausten mukaisesti. Strategiassa on määritelty kunnan arvomaailmaa noudattelevat toimintalinjat ja päämäärät. Uuden strategian nimeämät arvot ovat **hyvinvointi, elinvoimaisuus, yhteisöllisyys** sekä **demokratia** ja **avoimuus**.

Karstulan kuntastrategia vuosille 2022–2025

- Karstula on pitkälle omavarainen niin energiatuotannossa kuin ruuan tuotannossa. Karstulan metsät toimivat hiilinieluina ja puurakentaminen sitoo hiiltä jopa vuosisadoiksi.

- Karstula on maaseutumainen kunta, jossa luonto on lähellä ihmistä. Kunta mahdollistaa omavaraistalouden toteuttamista ajatuksella: "Vain maaseudulla voi olla omavarainen". Kaavoituksella ja maankäytöllä luodaan mahdollisuus toteuttaa omavaraistaloutta varsinkin viljelyn osalta.

- Karstulan kunta on kestävän kehityksen kärjessä lisäämällä energiaomavaraisuuttaan varsinkin teollisuuden käyttöön. Näin Karstulassa tuotetaan kestävästi tuotteita.

- Kunta vähentää hiilijalanjälkeään lähiruuan käytöllä. Näin parannetaan myös kunnan huoltovarmuutta.

- Karstula on ennakoiva ja tulevaisuuteen suuntautunut kunta, jonka toimintaa ohjaavat kestävä kehitys ja elinvoimaisuus. Karstula kuuluu ja näkyy. Voimavarat yhdistämällä muiden kuntien kanssa tuotamme laadukasta markkinointia. Karstula tekee yhteistyötä seudullisesti matkailussa, markkinoinnissa ja viestinnässä.

- Karstula on esimerkillinen kestävän kehityksen kunta maaseutumaisten kuntien joukossa. Siksi teemme yhteistyötä eri toimialoilla paikallisesti, seudullisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti.

- Karstulan kunnan päätöksenteko on avointa ja osallistavaa. Näin ollen kunnan strategiakin on valmisteltu yhteistyössä luottamushenkilöiden, kunnan henkilöstön ja kaikkien karstulalaisten kanssa. Kaikkia karstulalaisia lähestyttiin strategiaan liittyvällä kyselyllä.

Karstulan kunnan strategia jakaantuu **Arvoihin**, **Visioon**, neljään **Keihäänkärkeen**, keihäänkärkien **Tavoitteisiin** ja tavoitteiden toteuttamiseksi laadittuihin **Toimenpiteisiin**. Toimenpiteiden listaan on lisätty mahdolliset tehtäväaluekohtaiset toimenpiteet. Tämä tarkoittaa sitä, että kukin tehtäväalue voi omassa pohdinnassaan miettiä strategian tavoitetta omasta lähtökohdastaan. Tehtäväalueiden ei tarvitse ottaa kantaa jokaiseen keihäänkärkeen, eikä kaikkiin tavoitteisiin. Vuosittain talousarvion yhteydessä tehtäväalueille asetetut tavoitteet voivat vaihdella, kun ne ovat osa hyväksyttyä strategiaa.

Karstulan kunnan palveluorganisaatio luottamustoimielinten osalta esitetään seuraavassa kaaviossa. Palkatun henkilöstön organisaatio esitetään talousarvion liitteenä olevassa henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa. Työnjaosta ja päätösvallasta annetut määräykset sisältyvät kunnanvaltuuston hyväksymiin hallintosääntöihin. Uusi hallintosääntö on tullut voimaan 6.9.2023. Sen uusin päivitetty versio hyväksyttiin 10.6.2024 ja otettiin käyttöön 1.10.2024.

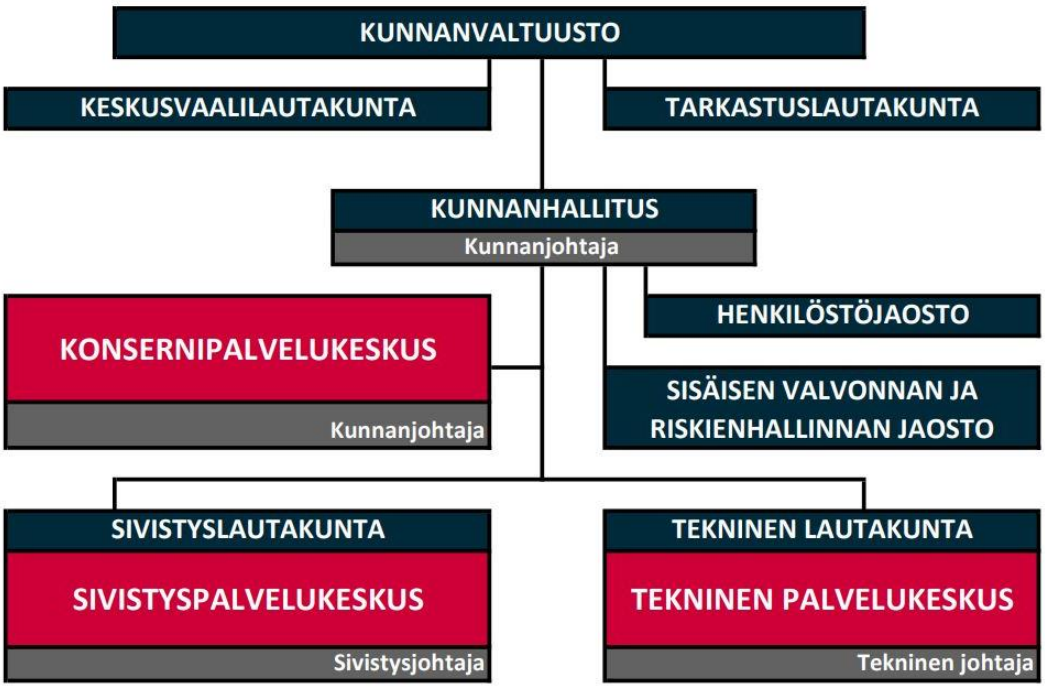

1.4 Talousarvion laadintaperusteet

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

1.4.1 Tavoitteet ja mittarit

Talousarvion nimetyt sanalliset tavoitteet pyrkivät noudattamaan strategian linjauksia. Sekä tavoitteet että mittaristo on laadittu palvelukeskuksittain. Mittariston tehtävänä on osoittaa konkreettisesti ja havainnollisesti, kuinka tavoite saavutetaan.

1.4.2 Palkat ja henkilöstömenot

Henkilöstökuluissa on laskua vuoden 2024 talousarvioon nähden kaiken kaikkiaan 5,0 % 0,383 M€. Henkilöstökulujen lasku tulee pääasiassa eläköitymisistä johtuvasta henkilöstön määrän vähenemisestä, joka näkyy täysimääräisesti vuonna 2025 sekä henkilösivukulujen laskusta. Vuoden 2025 kunta-alan palkkakustannusten kasvuksi on arvioitu 3,5 %. Tarkemmat tiedot ovat liitteenä olevassa henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa. Kunnan henkilöstökulujen arvioidaan olevan vuonna 2025 kaikkiaan 7,2 M€.

1.4.3 Kuntayhtymät ja muu yhteistyö

Kunnan käyttötalouden menoihin sisältyvät seuraavat merkittävät yhteistoiminta- ja muut maksuosuudet.

Keski-Suomen liitto	**43 800 €**
Viitasaaren kaupunki	
• ympäristöterveydenhuolto	53 400 €
• eläinlääkintähuolto	143 400 €
• rakennusvalvonta	67 300 €
• aluekehittämisen kuntaraha	28 300 €
	292 400 €
Äänekosken kaupunki	
• työllisyyspalvelut	**355 000 €**
Pihtiputaan kunta	
• maaseutuhallinto	**72 500 €**
Saarijärven kaupunki	
• aluearkkitehtitoiminta	34 000 €
• Viitasalo-opisto	12 000 €
	46 000 €
Maaseudun kehittämisyhdistys Viisari ry	
• Leader-ohjelma	**18 900 €**
Pohjoisen Keski-Suomen Verkkopalvelut	**50 000 €**
Suomen Kuntaliitto	**8 300 €**
Yhteensä	**886 900 €**

1.4.4 Avustusmäärärahat

Talousarvioon on sisällytetty 274 400 €:n avustusmäärärahat seuraaviin tukijärjestelmiin:

Uudisasukkaan asumistuki Tukijärjestelmässä myönnetään lisätuki kuntaan uudisasukkaana muuttaneelle ensiasunnon hankkijalle ja siinä pysyvästi asuvalle henkilölle/asuville henkilöille/ perheelle, joka rakentaa tai ostaa itselleen ensimmäisen omistusasunnon Karstulassa ja joka asuu pysyvästi tässä hankkimassaan asunnossa kunkin vuoden alussa (1.1.) Tuen määrä on 500 € tuen kohteena olevassa kiinteistössä ao. vuonna (1.1.) asunutta ja pysyväksi asukkaaksi henkikirjoitettua henkilöä kohti. Tukiaika on kolme vuotta (kolme vuotuiserää). Tukijärjestelmästä aiheutuva kustannus vuoden 2025 talousarviossa on arviolta 22 000 €.

Maksuton päivähoito tai kotihoidon kuntalisä Tukijärjestelmässä 31.12.2025 mennessä syntyville karstusille lapsille järjestetään 12 kuukauden ajan maksuton päivähoitopaikka tai vaihtoehtoisesti maksetaan kotona tai yksityisessä hoidossa hoidettaville alle 3-vuotiaille kotihoidon tuen kuntalisää 100 € kuukaudessa. Em. 12 kuukauden jakso voi muodostua yksinomaan päivähoidosta, kotihoidosta, yksityisestä hoidosta tai näiden eri hoitomuotojen yhdistelmästä. Tukijärjestelmästä aiheutuvan kustannuksen määrärahavaraukset vuoden 2025 talousarviossa ovat yhteensä 9 000 €.

Maksuton aamupala Maa- ja metsätalousministeriön valtakunnallisen kouluruoan kehittämisohjelman ehdotuksen mukaan Karstulan kunnassa on vuoden 2022 elokuusta lähtien toteutettu kokeilu maksuttoman aamupalan tarjoamisesta kunnan koululaisille. Aamupalan tarjoamisesta aiheutuva kustannus vuoden 2025 talousarviossa on arviolta 12 000 €.

Oppisopimustuki Tukijärjestelmän mukainen kunnallinen oppisopimustuki myönnetään kunnan lisätukena valtion tukemaan oppisopimukseen, joka on tehty sellaisen karstulalaisen ensisijaisesti alle 25-vuotiaan henkilön kanssa, joka on ammatillista peruskoulutusta vailla tai ammatillisen peruskoulutuksen omaava mutta työpaikan saanti edellyttää työpaikkakoulutusta. Tuki myönnetään Karstulassa toimivalle pk-yritykselle. Tuen määrä on 84–252 € kuukaudessa, keskimäärin tuki on 168 € kuukaudessa. Tukiaika on enintään puolet (50 %) oppisopimusajasta. Tuki maksetaan jälkikäteen samoin perustein kuin valtion maksama oppisopimuksen koulutuskorvaus. Lisäksi edellytetään, että oppisopimustuen saava yritys ei saa tuen saamiseksi lomauttaa tai irtisanoa nykyistä työvoimaa. Tukijärjestelmästä aiheutuva kustannus vuoden 2025 talousarviossa on arviolta 4 000 €.

Kunnan tuki nuorten kesätyöllistämiseen ja 9-luokkalaisten työelämään tutustumiseen Tuen alle kuuluu kunnan omat kesätyöntekijät sekä tuki 4H-yhdistyksen tutustu työelämään 9-luokkalaisille. Tukijärjestelmästä aiheutuva kustannus vuoden 2025 talousarviossa on arviolta 32 000 €.

Yksityistieavustukset Kunta myöntää avustusta yksityisteiden perusparannus- ja kunnostushankkeisiin sekä yksityisteiden kunnossapitoon teknisen lautakunnan päättämien periaatteiden mukaan. Avustuksiin varattu määräraha vuoden 2025 talousarviossa on 121 000 €.

Avustukset kansalais-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoiminnalle Kunta myöntää toiminta- ja kohdeavustuksia, joilla tuetaan ja luodaan edellytyksiä paikalliselle kansalais-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoiminnalle. Harkinnanvaraisista avustuksista päättää sivistyslautakunta kunnanhallituksen hyväksymän avustussäännön periaatteiden mukaisesti. Avustuksiin varattua määrärahaa korotettu vuoden 2024 tasosta Karstula strategian päätöksen mukaisesti 3 % yhteensä 890 €. Määräraha vuoden 2025 talousarviossa on 30 400 €.

Lukiolaisen tukipaketti Kunta myöntää avustusta lukiolaisille ajokorttikurssin kustannuksiin enintään 1250 € määrään saakka lukiolaista kohden. Tuki maksetaan tositteita vastaan teoriakurssin ja vähimmäismääränä edellytettävien ajotuntien jälkeen (tarkennetaan) niille, jotka ovat aloittaneet lukion oppivelvollisuusiän lakimuutoksen voimaanastumisen jälkeen. Avustukseen on varattu vuoden 2025 talousarviossa 29 000 €.

Koeajan asuntoetu Karstulan kunta on varannut vuonna 2024 kolme kalustettua asuntoa Karstulaan pysyvästi töihin tuleville niin että asunnoissa voi rekrytointilisän omaisesti asua ilmaiseksi koeajan. Määräraha kokeilun jatkumiseen vuoden 2025 talousarviossa on 15 000 €.

1.4.5 Verotulot

Kunnallisvero
Kunnallisvero on kunnan verotuloista merkittävin erä. Kunnassa asuvan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava ansiotuloistaan kunnallisveroa. Ansiotuloa ovat esimerkiksi palkka- ja eläketulot. Pääomatuloista, kuten korkotuloista, vuokratuloista, luovutusvoitoista ja metsätalouden pääomatulosta suoritetaan veroa vain valtiolle. Kunnallisverotuksessa verotettava tuloa muodostuu veronalaisista tuloista vähennettynä lainsäädännössä määritellyin vähennyksin.

Merkittävimmät ansiotulolajit ovat palkka- ja eläketulot. Tuosta tehtäviä vähennyksiä ovat mm. eläketulovähennys, matkakustannukset, tulonhankkimiskulut, ansiotulovähennys ja perusvähennys. Tulosta tehtävät vähennykset vähentämällä saadaan verotettava tulo, josta veron määrä lasketaan kunnan tuloveroprosentin mukaisesti. Näin tulon perusteella saadaan vero, josta vielä vähennetään kunnallisverosta suoraan tehtävät vähennykset. Näistä merkittävien on työtulovähennys. Muita vähennyksiä kunnallisverosta ovat mm. kotitalousvähennys sekä asuntolainan koron alijäämähyvitys. Näiden vähennysten jälkeen saadaan verovuoden maksettava kunnallisvero.

Kunnan osuus yhteisöverosta
Yhteisön verotettava tulo on niiden veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotus. Suomessa yhteisöverokanta on 20,0 %. Yhteisöveroa maksavia yhteisöjä on osakeyhtiöiden lisäksi osuuskunnat sekä tietyin edellytyksin liikelaitokset, julkisyhteisöt, yhdistykset, laitokset, säätiöt ja asunto-osakeyhtiöt.

Yksittäisen kunnan saama osuus yhteisöveron tuotosta muodostuu siten, että yhteisöveron tuotosta erotetaan kuntien jako-osuuden mukainen ryhmäosuus koko yhteisöveron tuotosta. Suurin osa yhteisöveron tuotosta ohjautuu valtiolle. Kuntien lakisääteinen jako-osuus yhteisöveron tuotosta vuonna 2019 oli 31,3 % mutta erilaiset muutokset veropohjassa aiheuttavat sen, että kuntien jako-osuus vaihtelee vuosittain, kun verotuloja vähentäviä muutoksia kompensoidaan kunnille jako-osuutta korottamalla. Yhteisövero on viime vuosina myös toiminut valtion rahoituksen ohjausvälineenä kunnille.

Kuntien saama osuus yhteisöverosta jaetaan kuntien kesken vuosittain etukäteen vahvistettavien kuntakohtaisten jako-osuuksien perusteella. Kunnan verovuoden jako-osuus on kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo. Yritystoiminnan lisäksi kuntien jako-osuuksiin vaikuttaa alueen metsäkeskuksen bruttokantorahatulot ja kunnan metsien pinta-ala kyseisinä vuosina.

Kunta ei voi suoraan vaikuttaa saamaansa yhteisöveron määrään, mutta luomalla edellytyksiä kannattavalle liiketoiminnalle alueellaan kunta voi pidemmällä aikavälillä hyötyä sen seurauksista myös yhteisöveron tuoton kautta

Kiinteistövero
Kiinteistövero on kunnallinen vero, joka määrätään kunnassa sijaitsevasta kiinteistöstä sen omistajalle. Kiinteistövero koskee sekä maata että rakennuksia. Maa- ja metsätalousmaa sekä vesialueet eivät kuulu kiinteistöveron piiriin, maatilojen rakennukset sen sijaan kuuluvat. Kunnat eivät maksa kiinteistöveroa omalla alueellaan sijaitsevista kiinteistöistä.

Kiinteistövero määräytyy kiinteistöveroprosentin mukaisena osuutena kiinteistön verotusarvosta. Kunnalla on oikeus ja velvollisuus määritellä vuosittain käytettävät kiinteistöveroprosentit eri kiinteistötyypeille. (*Kuntaliitto*)

Karstulan kunnan tuloveroprosentiksi vuodelle 2025 on määrätty 9,0 %.

Kiinteistöveroprosenteiksi vuodelle 2025 on määrätty

- yleinen kiinteistövero 1,03 %
- maapohjan yleinen kiinteistövero 1,3 %, jos lakimuutos hyväksytään
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero 0,48 %
- muiden asuinrakennusten kiinteistövero 1,36 %
- rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero 3,0 %
- voimalaitosten kiinteistövero 3,10 %
- yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero 0,00 %

Verotulojen arvioinnissa käytetään Kuntaliiton veroennustetta. Talousarvioon otettu arvio verotuloista:

	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025
Verotulot yhteensä	**8 278 751**	**7 846 000**		**7 846 000**	**8 517 000**
Kunnan tulovero	5 261 499	5 000 000		5 000 000	5 558 000
Kiinteistövero	1 709 080	1 746 000		1 746 000	1 842 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 308 172	1 100 000		1 100 000	1 117 000

	TP2023	MTA2024	TA2025
verotulot €/as.	2 283	2 210	2 447
muutos, €/as.	-1603	-73	237
muutos, %	-41,8	-3,2	10,7
asukasluku	3 625	3 550	3 481
muutos	-40	-75	-69

1.4.6 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisin perustein ja ne maksetaan kunnalle automaattisesti kerran kuukaudessa ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Kuntien palvelutuotannon kustannukset ja verotulot poikkeavat paljon toisistaan mm. väestön ikärakenteen ja olosuhteiden takia. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palveluiden saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palveluiden järjestämiseen. Kunta päättää itse valtionosuuksiensa ja verotulojensakin käytöstä ja hyötyy taloudellisesti, jos järjestää palvelunsa mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 618/2021), jota hallinnoi valtionvarainministeriö, ja
- Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta (laki 1705/2009), jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtionvarainministeriön hallinnoima peruspalvelujen valtionosuus on näistä taloudellisesti merkittävämpi. Valtaosa kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionosuusrahoituksesta määräytyy valtionvarainministeriön hallinnoiman peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijöiden kautta.

Peruspalvelujen valtionosuus koostuu kuntien kustannuserojen sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Tulopohjaa tasataan kunnan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen kautta. Varsinaisesta peruspalvelujen valtionosuudesta eriytettynä osana kunnille maksetaan myös veromenetysten korvausta.

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimi siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Uudistuksen rahoittamiseksi kunnilta siirretään yhtä paljon tuloja kuin siirtyvät palvelut maksoivat ennen uudistusta. Kuntien valtionosuuksia leikattiin uudistuksen rahoittamiseksi kaksi kolmasosaa, mutta yksittäisen kunnan leikkausosa vaihtelee.

Valtionosuusjärjestelmään lisättiin toistaiseksi pysyvänä sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvan muutosrajoitin ja kunnan talouden tasapainotilan muutoksia rajoittava järjestelmämuutoksen tasaus. Nämä erät lasketaan osana peruspalvelujen valtionosuutta. Koko maan tasossa vaikutus kuntiin on kustannusneutraali mutta yksittäisellä kunnalla nämä sote-erät voivat olla tärkeimmässä roolissa valtionosuuksien tason kannalta.

Hallitus on käynnistänyt kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen. Tarkoituksena on, että päivitetty järjestelmä olisi voimassa vuoden 2027 alusta alkaen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus
Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen (1704/2009) sisältyvät varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, kirjastot, yleinen kulttuuritoimi, asukasperustaisesti rahoitettava taiteen perusopetus ja vuoden 2025 alusta TE-palvelut. Myös esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvausjärjestelmä ja verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus ovat peruspalvelujen valtionosuutta. Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät lisäosat ja valtionosuudessa huomioon otettavat lisäykset ja vähennykset. Lisäyksissä ja vähennyksissä ovat mukana sote-erät eli muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus. Valtionosuusprosentti vuodelle 2025 on 24,85 % (21,92 % vuonna 2024)

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus ja verotulomenetysten korvaus
Kuntien tulopohjan tasaus toteutetaan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella, joka sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Nimensä mukaisesti tasaus perustuu kunnan laskennalliseen verotuloon, ja se joko lisää tai vähentää kunnalle myönnettyä valtionosuutta.

Tasauksen perusteena olevaan laskennalliseen verotuloon sisältyvät kunnan laskennallinen kunnallisvero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta sekä puolet kiinteistöveroista. Voimalaitosten kiinteistöveroa ei tasauksessa huomioida kuin ydinvoimalaitosten osalta.

Veromenetysten korvaus
Vuodesta 2020 alkaen kunnille maksettava verotulomenetysten korvaus on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtionvarainministeriön momentiltaan. Uudistus yksinkertaisti järjestelmää ja lisää sen läpinäkyvyyttä.

Verotulomenetysten korvauksessa on kyse eduskunnan säätämistä kunnallisveroon tehtävistä vähennyksistä. Nämä pienentävät kunnallisveron tuottoa kunnista riippumattomista syistä.

Kaikkia verovähennyksistä johtuvia menetyksiä ei korvata, vaan huomioon otetaan vasta vuodesta 2010 lähtien toteutetut veroperustemuutokset. Kunnalle maksetaan sen verotulojen menetystä vastaava euromäärä.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen valtionosuusrahoituksen (1705/2009) euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta (pidennetty oppivelvollisuus, lisäopetus, maahanmuuttajien perusopetukseen valmistava opetus jne.) ja rahoituksen muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan (aamu- ja iltapäivätoiminta, taiteen perusopetus, liikuntatoiminta, nuorisotyö, museot, teatterit ja orkesterit).

Kuntien saamasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta vähennetään asukaskohtainen omarahoitusosuus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Ammatillinen koulutus on pääosin koulutuskuntayhtymien hoitamaa ja tämä rahoitus kohdentuu suoraan koulutuskuntayhtymille,

useimpien kuntien kohdalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus näyttäytyy valtionosuuslaskelmissa negatiivisena. (*Kuntaliitto*)

Valtionosuuksien arvioinnissa käytetään Kuntaliiton ennustetta. Talousarvioon otetty arvio valtionosuuksista:

	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025
Valtionosuudet yhteensä	**4 475 396**	**3 747 300**		**3 747 300**	**3 875 040**
Kunnan peruspalvelujen valtionos.yht	**3 674 819**	**2 856 060**		**2 856 060**	**3 197 010**
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	2 192 520	1 212 190		1 212 190	1 489 660
Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus	1 482 299	1 643 870		1 643 870	1 707 350
Muut valtionosuudet	**800 577**	**891 240**		**891 240**	**678 030**
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-5 783	84 790		84 790	103 590
Harkinnanvarainen valtionos. korotus					
Verotulomenetysten kompensaatio	806 360	806 450		806 450	574 440

	TP2023	MTA2024	TA 2025
valtionos. €/as.	1 234	1 055	1 113
muutos, €/as.	-3383	-179	58
muutos, %	-75,3	-14,5	5,5
asukasluku	3 625	3 550	3 481
muutos	-40	-75	-69

1.4.7 Maksut ja muut toimintatuotot

Maksut ja muut toimintatuotot ovat monilta osin lainsäädännön määrittämiä. Niiltä osin kuin päätösvalta on kunnalla, maksut ja muut toimintatuotot pyritään pitämään kohtuullisina. Vuoden 2025 aikana mahdollisesti korottaa vesi- ja viemäritaksoja sekä sakokaivo- ja umpikaivolietteen vastaanottomaksuja.

1.4.8 Lainanottoperiaatteet ja maksuvalmiuden ylläpitäminen

Karstulan kunnalla on kuntatodistuksia vastaan nostettua lyhytaikaista (1–6 kk) lainaa 13 M€. Korot lähtivät voimakkaaseen nousuun vuoden 2022 lopulla, mutta alkoivat palautua normaalimmalle tasoille vuoden 2023 lopusta lähtien. Tätä kirjoitettaessa 12 kk Euribor on 2,489 %.

Lyhennyssuunnitelman mukaisena lainalyhennyspäämääränä on pidetty 500 000 € vuodessa. Vuonna 2025 lyhennystä ei kuitenkaan olla tekemässä, koska samaan aikaan on rakennettu kassasta nostamatta lainaa. Tätä voidaan tavallaan pitää lainan lyhennyksenä. Pitkäaikaisissa talouden ennusteissa on huomioitu luoton lyhennys ja korkokustannukset. Kunnan vastuut lyhenevät kuitenkin leasing-vuokrien mukana vuonna 2025 noin 420 350 € tästä Yhtenäiskoulun lyhennys 293.485 € ja Soteku-keskuksen 126.865 €.

Kunnanhallitus on voinut markkinatilanteen muuttuessa muuttaa lyhytaikaisia lainoja pitkäaikaisiksi lainoiksi ilman kunnanvaltuuston erillistä päätöstä enintään 6 M€ kunnan kokonaislainamäärästä vuonna 2024. Pitkäaikaista lainaa ei ole kuitenkaan nostettu vuoden 2024 aikana. Sama valtuus kannattaa pitää esillä myös vuonna 2025. Perusteena voi olla myös teollisuusalueen investointi vuo-

sina 2024–2025 josta noin 800 000 € on omarahoitusosuutta, kun mukaan otetaan tieliittymän rakentaminen.

Kunnanhallitus voi lisäksi ryhtyä toimiin korkosuojausten ottamiseksi kunnan lainoihin valtuuston hyväksymän erillisen valtuutuksen mukaisesti. Korkosuojauksissa on kuitenkin noudatettava lain edellyttämää varovaisuutta ja harkintaa.

Kunnalla on tätä talousarviota laadittaessa sijoitettuja rahavaroja noin 2,2 M€ sijoitusosuutena ns. parkkirahastossa. Viimeisten vuosien aikana sijoitusten tuotto on ollut alhaista, mutta myös korkotaso on ollut alhainen. Rahoitustuotot ovat kuitenkin viime vuosina olleet rahoituskuluja suuremmat. Kunnan sijoitusten ja lainamäärän suhdetta on jatkuvasti syytä tarkastella sijoitusten tuoton ja lainojen korkotason muutosten kannalta. Samalla tulee kiinnittää huomiota kunnan lainamäärään. Sijoituksia hoidetaan valtuuston (16.6.2014/16 §) hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti, joiden mukaan sijoitustoiminnan tulee olla taloudellisesti tuottavaa.

Kunnan kassavaroja on talousarvion laadintahetkellä n. 3,8 M€. Vaihteluväli on lähikuukausina ollut 1,5–3,8 M€. Viime vuosina kunnan omaa rakentamista on hoidettu tulorahoituksella. Paloasema joudutaan tulevaisuudessa yhtiöittämään, joten paloaseman osalta tullaan mahdollisesti kilpailuttamaan koko rakennuskustannusten laajuinen laina, jotta todelliset kulut voidaan osoittaa toiminnalle ja asiakkaiden laskutukseen. Jätevedenpuhdistamon osalta asiaa tulee vielä harkita. Tällä hetkellä jätevedenpuhdistamon rakentamisesta on noin 3 M€ osuus lainaa kunnan kassasta.

1.4.9 Taloussuunnitelma

Talousarviovuoden 2025 lisäksi talousarviokirjassa on esitetty taloussuunnitelmat vuosille 2026–27. Taloussuunnitelmavuodet on laadittu talousarviovuoden pohjalukuja käyttäen huomioiden henkilöstökulujen korotus 3,5 % ja palveluiden ja materiaalien ostojen indeksitarkistuksena 2 %:n korotus. Valtionosuudet ja verotulot on arvioitu tiedossa olevien ennusteiden mukaan. Lisäksi on huomioitu investointien ja kiinteistöjen operatiivisten muutosten vaikutukset talouteen. Tavoitteena on esittää realistinen käsitys talouden kehityksestä huomioiden erityisesti toimintakulujen kehittyminen.

Talousarviovuodelle 2025 sekä taloussuunnitteluvuosille 2026–27 verotulot on arvioitu verotulokehikon avulla vahvistettujen tulo- ja kiinteistöveroprosenttien mukaisesti. Vaikutus yhteisöveroihin on tehty varovaisesti, koska osa hyvinvointialueen rahoituksesta aiheutti yhteisöverotuoton leikkauksen kunnilta. Valtio on myös omilla toimillaan vaikuttanut verokehitykseen, kuitenkin pääosin verotuottoa yksilöverojen osalta nostaen. Myös kohonneet palkat lisäävät verotuottoa, mutta samaan aikaan niitä pienentää asukkaiden määrän väheneminen.

Karstulan kunnan tuloveroprosentin nosto 8,8 %:sta 9,0 %:n vuodelle 2025 (vaikutus 113 000 €). Tuloveron kasvu suunnitelmavuosille on kuntaliiton ennusteen mukaan vuodelle 2026 yht. 259 000 € (4,66 %) ja vuodelle 2027 yht. 315 000 € (5,67 %). Yhteisöveron on arvioitu kasvavan vuodelle 2026 yht. 72 000 € (6,44 %) ja vuodelle 2027 yht. 137 000 € (12,26 %). Kiinteistöverojen on arvioitu ennusteen mukaan olevan vuoden 2025 tasolla. Verotuksen osalta vertailtavuus aikaisempiin vuosiin on haasteellista, koska koko rahoituksen rakenne muuttui vuoden 2023 alusta toteutetun Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen myötä.

Kunnan verotulojen kehitys riippuu pitkälti yleisen taloustilanteen kehityksestä, mutta merkittävää vaikutusta on myös paikallisilla investoinneilla, elinkeinoelämän vireydellä ja työllisyystilanteella. Kunta voi omilla toimillaan vaikuttaa suunnitelmavuosien talouteen vain rajallisesti. Merkittävimmin voimme vaikuttaa ylläpitämällä yleistä elinvoimaa ja kuntalaisten hyvinvointia.

Karstulan kunnan valtionavustukset kasvavat vuonna 2025 yhteensä (0,128 M€) 3,41 % vuoden 2024 tasoon verrattuna. Kasvua on kunnan peruspalveluiden valtionosuuksissa noin 0,341 M€ ja verotuloihin perustustuvassa valtionosuuden tasauksessa 0,063 M€. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet kasvavat 0,018 M€ ja vastaavasti veronmenetysten kompensaatiossa laskee 0,232 M€).

Ennakkolaskelman mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 24,85 % (21,92 %, 2024) vuonna 2025. Suurin muuttunut tekijä on työllisyyden hoitoon ohjattu rahoitus 0,578 M€, joka on kuitenkin noin 500 000 € kuluja alempi. Vuoden 2026 valtionosuudet on taloussuunnitelmassa arvioitu talousarviovuoden 2025 tasoon ja vuoden 2027 vuodelle laskelmassa on tehty 100 000 €:n leikkaus.

1.4.10 Talousarvion sitovuus ja tilivelvollisuus

Kunnanvaltuusto vahvistaa taloussuunnitelman ensimmäisen vuoden 2025 talousarviona sitovana noudatettavaksi ja taloussuunnitelman 2026–2027 ohjeellisena noudatettavaksi. Taloussuunnitelmavuodet tarkentuvat talousarviovuosina. Kunnanhallitus saattaa vahvistetun talousarvion täytäntöönpano-ohjeineen lautakuntien noudatettavaksi. Erillisiä käyttösuunnitelmia ei tehdä.

Talousarvio on valtuustoon nähden sitova seuraavilla talousarviokokonaisuuksilla:

- kunnanhallitus
- sivistystoimi
- tekninen toimi
- tuloslaskelma
- investoinnit
- rahoituslaskelma

Kunnanvaltuusto päättää määrärahat ja tuloarviot sekä tavoitteet tehtäväalueittain. Investointimäärärahat myönnetään hankeryhmittäin. Talousarvio on kunnanvaltuustoon nähden sitova nettomääräisenä käyttötalouden ulkoisten erien osalta päävastuualueittain ja investointien osalta hankeryhmittäin. Rahoituslaskelman eristä pitkäaikaisten lainojen ja lyhytaikaisten lainojen yhteismäärän muutos ja antolainojen lisäys ovat valtuustoon nähden sitova.

Talousarvio on kunnanhallitukseen ja lautakuntiin nähden sitova käyttötalouden osalta kustannuspaikoittain ja investointien osalta hankkeittain. Sitovuustasona käyttötalouden menoihin ja tuloihin nähden on toimintakate (nettomenot). Henkilöstömenoja tai niiden säästöjä ei saa käyttää muiden menolajien katteeksi.

Määrärahojen riittävyydestä, tuloarvioiden ja tavoitteiden toteutumisesta vastaavat

- tilivelvolliset luottamushenkilöt: kunnanhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet
- tilivelvolliset viranhaltijat: kunnanjohtaja ja palvelukeskusten johtajat.

2 Tavoitteet ja käyttötalous

2.1 Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuuston toimielimet ovat kunnanvaltuusto, keskusvaalilautakunta ja tarkastuslautakunta.

Kunnanvaltuusto on kunnan ylin päättävä elin, joka vastaa kunnan taloudesta ja toiminnasta. Valtuusto päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista; kuntastrategiasta, hallintosäännöstä, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjauksen periaatteista sekä hallinnon järjestämisen, talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto hyväksyy kunnan talousarvion ja tilinpäätöksen ja päättää vastuuvapaudesta. Lisäksi valtuusto huolehtii, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Karstulan kunnanvaltuustossa on 1.6.2025 alkaen 19 valtuutettua.

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka kunnanvaltuusto asettaa toimikaudekseen. Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia valtiollisten vaalien, kuntavaalien ja kansanäänestysten järjestämistä kunnassa vaalilainsäädännön edellyttämällä tavalla. Vuonna 2025 toimitetaan alue- ja kuntavaalit.

Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka kunnanvaltuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastusta varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on riippumattomasti huomioida kunnan toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus sekä resurssien käytön tehokkuus. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tehtävät on määritelty kunnan tarkastussäännössä. Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö KMPG Oy:lta.

Kunnanvaltuuston kustannuspaikalle varataan määräraha kunnanvaltuuston toimintaan. Vaalien kustannuspaikalle varataan keskusvaalilautakunnan kokoontumiseen tarvittavat varat. Tilintarkastuksen kustannuspaikalle varataan määräraha tarkastuslautakunnan toimintaan sekä ulkoisen tilintarkastuksen ostopalveluun auktorisoidulta JHTT-tilintarkastusyhteisöltä

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Kunnanvaltuusto yhteensä							
Toimintatuotot	7 354						
Toimintakulut	-79 781	-68 510		-68 510	-72 230	-3 720	5,43 %
TOIMINTAKATE	-72 427	-68 510		-68 510	-72 230	-3 720	5,43 %
Kunnanvaltuusto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-26 964	-40 010		-40 010	-39 770	240	-0,60 %
TOIMINTAKATE	-26 964	-40 010		-40 010	-39 770	240	-0,60 %
Luottamushenk. kokousjärjestelmä							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-19 655	-28 500		-28 500	-32 460	-3 960	13,89 %
TOIMINTAKATE	-19 655	-28 500		-28 500	-32 460	-3 960	13,89 %
Vaalit							
Toimintatuotot	7 354	15 000		15 000	5 000	-10 000	-66,67 %
Toimintakulut	-11 026	-52 720	28 000	-24 720	-12 060	12 660	-51,21 %
TOIMINTAKATE	-3 672	-37 720	28 000	-9 720	-7 060	2 660	-27,37 %
Tilintarkastus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-22 137	-26 060		-26 060	-25 980	80	-0,31 %
TOIMINTAKATE	-22 137	-26 060		-26 060	-25 980	80	-0,31 %

2.2 Kunnanhallituksen päävastuualue

Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti kunnan järjestämisvastuulla olevien kuntapalveluiden organisoinnista, konsernijohdosta ja ohjauksesta, kunnan edunvalvonnasta, kunnanhallitukselle määrätyistä tehtäväalueista sekä sovittaa yhteen lautakuntien sekä niiden alaisina toimivien palvelukeskusten toiminnan kunnanvaltuuston taloudellisesti kestävällä tavalla määrittämien voimavarojen mukaisesti.

Talousarvion liitteenä olevassa henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa esitetään kunnan palkatun henkilöstön organisaatiorakenne.

Tilivelvolliset viranhaltijat ovat kunnanjohtaja ja henkilöstösihteeri.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
KUNNANHALLITUS							
Toimintatuotot	**1 022 706**	**769 600**	**186 200**	**955 800**	**695 070**	**-260 730**	**-27,28 %**
Myyntituotot	600 987	529 800	111 000	640 800	580 570	-60 230	-9,40 %
Tuet ja avustukset	271 027	206 300	-3 300	203 000	71 000	-132 000	-65,02 %
Muut toimintatuotot	150 692	33 500	78 500	112 000	43 500	-68 500	-61,16 %
Toimintakulut	**-2 977 189**	**-2 937 860**	**-127 700**	**-3 065 560**	**-3 227 690**	**-162 130**	**5,29 %**
Henkilöstökulut	-1 285 785	-1 397 840		-1 397 840	-1 173 330	224 510	-16,06 %
Palvelujen ostot	-1 206 407	-1 188 050	-92 500	-1 280 550	-1 529 470	-248 920	19,44 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-72 648	-58 250	-2 000	-60 250	-45 270	14 980	-24,86 %
Avustukset	-208 682	-244 320	1 300	-243 020	-424 520	-181 500	74,69 %
Muut toimintakulut	-203 666	-49 400	-34 500	-83 900	-55 100	28 800	-34,33 %
TOIMINTAKATE	**-1 954 483**	**-2 168 260**	**58 500**	**-2 109 760**	**-2 517 620**	**-407 860**	**19,33 %**
VUOSIKATE	**-1 954 483**	**-2 168 260**	**58 500**	**-2 109 760**	**-2 517 620**	**-407 860**	**19,33 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-318 369**	**-30 370**		**-30 370**	**-39 150**	**-8 780**	**28,91 %**
Suunnitelman mukaiset poistot	-48 717	-30 370		-30 370	-39 150	-8 780	28,91 %
Arvonalentumiset	-269 652						
TILIKAUDEN TULOS	**-2 272 852**	**-2 198 630**	**58 500**	**-2 140 130**	**-2 556 770**	**-416 640**	**19,47 %**

Kunnanhallituksen päävastuualueen talousluvuissa on mukana edellä kuvattu kunnanvaltuuston toiminta (kunnanvaltuuston, vaalien ja tilintarkastuksen kustannuspaikat).

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen toimielimet ovat kunnanhallitus, kunnanhallituksen alainen henkilöstöjaosto, vanhusneuvosto, toimikunnat ja nuorisovaltuusto (nuorisovaltuusto on käsitelty nuorisotyön alla).

Kunnanhallitus toteuttaa valtuuston hyväksymää kuntastrategiaa toiminnassaan ja päätöksenteossaan sekä arvioi strategian toteutumista kaikissa kunnan toiminnoissa ja toiminnan tasoilla. Kunnanhallitukselle kuuluvien lakisääteisten tehtävien lisäksi erityisenä tehtävänä on huolehtia siitä, että kunnan strategiaprosessi on toimiva ja että kunnanvaltuustolla on riittävät mahdollisuudet strategian käsittelyyn sekä välineet raportoinnin ja seurannan varmistamiseen. Kunnanhallitus ohjaa, johtaa, valvoo ja sitouttaa järjestelmällisesti kunnan omaa organisaatiota sekä omistajaohjauksen ja muun yhteydenpidon kautta keskeisiä yhteistyöverkostoja. Kustannuspaikalle varataan myös kunnanjohtajan palkkamääräraha.

Toimikunnat ovat kunnanhallituksen ja lautakuntien määrättyjen tehtävän hoitamiseksi asettamia toimielimiä. Kustannuspaikalle kirjataan myös osallistumiskulut seudullisten ja muiden yhteisten toimikuntien toimintaan.

Kunnanhallituksen henkilöstöjaosto huolehtii, että kuntapalveluja tuottava palkatun henkilöstön palveluorganisaatio toimii kuntastrategian mukaisella tavalla vastuullisesti ja aktiivisesti yhteistyöhön ja hyvinvointiin panostaen. Kunnanhallituksen henkilöstöjaosto seuraa ja kehittää henkilöstötuottavuutta sekä edistää henkilöstön työhyvinvointia.

Sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto on perustettu kunnanhallituksen päätöksellä 20.12.2021 / § 341. Jaoston tehtävänä on organisoida kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Jokaiseen palvelukeskukseen on nimetty kaksi sisäistä tarkastajaa, jotka ovat joko kuntapäättäjiä tai ulkopuolisia asiantuntijoita. Jaoston toiminta perustuu kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmaan (SVRH 25.8.2022 / § 8). Suunnitelman mukaan sisäinen valvonta koostuu vuosittain vaihtuvista tarkastustoimenpiteistä ja riskien kartoituksesta, analysoinnista ja seurannasta. Sisäiset tarkastajat tekevät kunnan toimintojen tarkastustoimintaa suunnitellusti ja raportoivat siitä Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan jaostolle. Riskit kartoitetaan ja arvioidaan vuosittain palvelukeskuksittain. Tällä suunnitelmalla toiminta alkoi vuonna 2022.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäädäntöä, viranomais- ja omistajaohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja kunnan omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on toiminnan jatkuvaa ja jokapäiväistä ohjausta ja johtamista. Sisäisen valvonnan tulee kattaa kunnan ja kuntakonsernin oman toiminnan lisäksi myös toiminta, josta kunta vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden ja sopimusten nojalla. Hyvin järjestetyssä hallinnossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaatioiden tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Vanhusneuvosto on perustettu kunnanhallituksen päätöksellä 8.3.2012 / § 71 kunnan ja sen alueella asuvien ja toimivien ikäihmisten ja heidän järjestöjensä yhteistyöelimeksi. Kustannuspaikoille varataan määrärahat toimielinten toimintaan. Kunnanhallituksen kustannuspaikalle kirjataan myös kunnanjohtajan palkkauskulut. Toimikuntien kustannuspaikalle kirjataan myös osallistumiskuluja seudullisten ja muiden yhteisten toimikuntien toimintaan.

Kotoutumisen kustannuspaikalle varataan määräraha kotoutumisen edistämisestä säädetyn lain (1386/30.10.2010) mukaisten tehtävien hoitamiseen. Kotoutuspalvelujen järjestämisestä vastaa

Karstulan kunta ja kotoutumisen koordinaattorin kustannukset jaetaan yhteistyösopimuksella suhteessa 70 % Saarijärven kaupunki ja 30 % Karstulan kunta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on siirretty sivistyspalvelukeskuksen alaisuuteen.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Kunnanhallitus							
Toimintatuotot	38 722	30 200	19 500	49 700	41 500	-8 200	-16,50 %
Toimintakulut	-347 654	-320 450	-19 500	-339 950	-366 050	-26 100	7,68 %
TOIMINTAKATE	-308 932	-290 250		-290 250	-324 550	-34 300	11,82 %
Toimikunnat							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-6 087	-6 360		-6 360	-6 110	250	-3,93 %
TOIMINTAKATE	-6 087	-6 360		-6 360	-6 110	250	-3,93 %
Henkilöstöjaosto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-5 022	-6 650		-6 650	-6 400	250	-3,76 %
TOIMINTAKATE	-5 022	-6 650		-6 650	-6 400	250	-3,76 %
Sisäisen valvonnan ja riskienh.jaosto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-7 548	-10 900		-10 900	-10 450	450	-4,13 %
TOIMINTAKATE	-7 548	-10 900		-10 900	-10 450	450	-4,13 %
Vanhusneuvosto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-3 139	-6 000		-6 000	-5 360	640	-10,67 %
TOIMINTAKATE	-3 139	-6 000		-6 000	-5 360	640	-10,67 %
Sote-työryhmä							
Toimintatuotot							
Toimintakulut							
TOIMINTAKATE							
Talouden tasapainotyöryhmä							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-6 371	-7 900		-7 900	-7 530	370	-4,68 %
TOIMINTAKATE	-6 371	-7 900		-7 900	-7 530	370	-4,68 %
Karstula strategia 2022–2025							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-12 430						
TOIMINTAKATE	-12 430						
Valmiussuun. muk. toimet kunnanhallitus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut							
TOIMINTAKATE							
Kotoutuminen							
Toimintatuotot	150 040	77 300	32 200	109 500	120 000	10 500	9,59 %
Toimintakulut	-173 832	-53 020	-8 000	-61 020	-66 430	-5 410	8,87 %
TOIMINTAKATE	-23 792	24 280	24 200	48 480	53 570	5 090	10,50 %
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen							
Toimintatuotot	551						
Toimintakulut	-95 279	-108 530		-108 530		108 530	-100,00 %
TOIMINTAKATE	-94 728	-108 530		-108 530		108 530	-100,00 %

Talous- ja hallintopalvelut

Tehtäväalue tuottaa keskitetysti kunnan ja kuntakonsernin tarvitsemat taloushallinnon palvelut. Neljän konserniyhtiön; Kehittämisyhtiö Karstulanseutu Oy, Karstulan Lämpöverkko Oy, Puulaakson Energia Oy sekä Karstulan Seudun Ravitsemuspalvelut Karsera Oy:n talous- ja palkkahallintopalvelut hoidetaan sopimusperusteisesti taloushallintopalvelun toimesta. Lisäksi vastuualueelle kuuluu kunnan omaisuudesta huolehtiminen, sopimukset sekä talouden ja hankintojen ohjaus. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii kunnanjohtaja.

Taloushallinto huolehtii kunnan ja kuntakonsernin kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluista, talousarvion valmistelusta, seurannasta ja raportoinnista, kustannuslaskennasta ja -vertailusta, taloushallinnon ja laskutuksen toimintojen koordinoinnista, perustetun konsernipankin toiminnasta ja muista rahoitusjärjestelyistä, omaisuuden hoitamisesta, sopimushallinnasta ja vakuutuksista, hankintatoimen koordinoinnista ja keskitetyistä hankinnoista sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeistamisesta.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
Hallinnon avoimuus ja näkyvyys kunnan sivuilla	Avoimuus hallinnossa	Kunta jakaa edellisen vuoden ostolaskudatansa seuraavan vuoden huhtikuussa Kunta julkaisee vähintään neljännesvuosittain talouden tilannetiedot

4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.4. Kunta vahvistaa ja kehittää digitalisaatiota	Ohjelmistojen tehokas käyttö ja henkilöstön osaamisen ylläpito.	Koulutuspäivät/hlö
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Taloushallinto ohjelmistojen kehittäminen	Asiantuntijatapaamiset/pilotointi

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**72 602**	**77 600**		**77 600**	**76 000**	**-1 600**	**-2,06 %**
Toimintakulut	**-329 032**	**-341 320**		**-341 320**	**-327 680**	**13 640**	**-4,00 %**
TOIMINTAKATE	**-256 430**	**-263 720**		**-263 720**	**-251 680**	**12 040**	**-4,57 %**

IT-palvelut

Tehtäväalue tuottaa keskitetysti kunnan ja kuntakonsernin tarvitsemat IT-palvelut. Vastuuhenkilönä toimii kunnanjohtaja. IT-palveluiden kustannukset kirjataan sisäisesti eri kustannuspaikkojen kuluksi.

IT-palvelujen keskeisenä tehtävänä on laitteiden ja ohjelmistojen hankinta-, asennus- ja ylläpitotehtävät, järjestelmien ja tietoverkkojen suunnittelu ja toteuttaminen, puhelin- ja viestintäratkaisuista ja tietoturvasta huolehtiminen sekä käyttäjien opastaminen.

Kuntapalvelujen tuottavuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen edellyttää toimintaprosessien digitalisoitumista ja tietojärjestelmien täysimääräistä hyödyntämistä, mitä IT-palvelut osaltaan tukee. IT-asiantuntemusta tarvitaan entistä enemmän myös uusien rakennushankkeiden suunnitteluprosesseissa. Osana kokonaisuutta huolehditaan myös tietosuojalain asettamien vaatimusten valvomisesta sekä julkishallinnon organisaatioiden tietohallintoa ja tietoturvaa koskevien velvoitteiden toteutumisesta

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.4. Kunta vahvistaa ja kehittää digitalisaatiota	E-palveluiden käyttöä tehostetaan palvelutuotannossa	Sähköiset hakemukset ja lomakkeet
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Tietoturvan ja käytettävyyden parantaminen	Pilvipalveluiden käyttökoulutus

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**182 174**	**173 000**		**173 000**	**200 070**	**27 070**	**15,65 %**
Toimintakulut	**-182 174**	**-173 000**	**-31 000**	**-204 000**	**-200 070**	**3 930**	**-1,93 %**
TOIMINTAKATE	**0**		**-31 000**	**-31 000**		**31 000**	**-100,00 %**

Henkilöstöyksikkö

Henkilöstöyksikkö tuottaa palkanlaskentapalveluja ja henkilöstöhallinnon asiantuntijapalveluja kunnalle sekä Karstulan Seudun Ravitsemuspalvelut Karsera Oy:lle vuonna 2025. Henkilöstöyksikön tehtävänä on huolehtia kunnan työnantajavelvoitteista kunta-alan työehtosopimusten ja yleisten kuntatyönantajakäytäntöjen edellyttämällä tavalla. Henkilöstöyksikkö vastaa koko palvelussuhteen elinkaaren aikaisista työnantajavelvoitteista sekä toimii esihenkilöiden tukena palvelussuhde osaamisen kehittämisessä. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii henkilöstösihteeri.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.4. Kestävä talous	Palkkahallinnon palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja toimintavarmasti.	Palkkasihteereiden määrä Palkanmaksuun liittyvien häiriöiden määrä
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Palkkasihteereiden osaamisen varmistaminen.	Koulutuspäivät/hlö

4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.4. Kunta vahvistaa ja kehittää digitalisaatiota	Verkkopalkka	Verkkopalkkojen osuus 100 %

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**104 460**	**49 000**		**49 000**		**-49 000**	**-100,00 %**
Toimintakulut	**-246 011**	**-169 860**	**-8 500**	**-178 360**	**-142 560**	**35 800**	**-20,07 %**
TOIMINTAKATE	**-141 551**	**-120 860**	**-8 500**	**-129 360**	**-142 560**	**-13 200**	**10,20 %**

Yleishallinto

Yleishallinnon tehtävänä on varmistaa kunnan yleisten hallintotehtävien lakisääteisten velvoitteiden täyttyminen. Sen vastuuhenkilönä on kunnanjohtaja.

Yleishallinto huolehtii luottamustoimielinten toimintaedellytyksistä, asianhallinnan ja arkistoinnin toimintojen koordinoinnista, kunnan yleisestä viestinnästä ja tiedottamisesta sekä erilaisista kunnan yleishallinnon viranomaistehtävistä.

Asioimis- ja joukkoliikenteen kustannuspaikalle kirjataan kunnan ostopalvelusopimuksin hankittu kutsuohjattu asiointiliikenne, joka palvelee erityisesti vanhempien ja toimintaesteisten henkilöiden tarpeita. Asiointiliikennevuoroja on 8. Joukkoliikennevuoroja on hankittu 5.

Erilaisia kunnan maksuosuuksia kirjataan omille kustannuspaikoilleen: maksuosuus yhteistoiminta-alueelle siirtyneestä maaseutuhallinnosta isäntäkunta Pihtiputaalle, maksuosuus verohallitukselle kunnallisverotuksen suorittamisesta sekä Kuntaliiton, Kuntien eläkevakuutuksen ja Keski-Suomen liiton kuntaosuudet muihin yleishallinnon kustannuksiin.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1. Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Kunnan sivut ja muu julkinen materiaali uudistetaan uuden strategian mukaiseksi	Viestintästrategia ajan tasalla Materiaalit ja ohjeet uudistettu

4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.4. Kunta vahvistaa ja kehittää digitalisaatiota	Asiakirjahallinnon kehittäminen ja digitalisaation lisääminen mm. sähköistämällä kunnan lomakkeita sekä tehostamalla niiden käsittelyä.	Sähköiset lomakkeet käytössä

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Kunnallisverotus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-38 226	-40 000		-40 000	-37 800	2 200	-5,50 %
TOIMINTAKATE	-38 226	-40 000		-40 000	-37 800	2 200	-5,50 %
Muut yleishallinnon kustannukset							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-82 205	-80 300	-5 000	-85 300	-80 300	5 000	-5,86 %
TOIMINTAKATE	-82 205	-80 300	-5 000	-85 300	-80 300	5 000	-5,86 %
Asiointi- ja joukkoliikenne							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-100 557	-95 000	-14 000	-109 000	-104 000	5 000	-4,59 %
TOIMINTAKATE	-100 557	-95 000	-14 000	-109 000	-104 000	5 000	-4,59 %
Maataloustoimi							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-56 344	-74 300		-74 300	-72 500	1 800	-2,42 %
TOIMINTAKATE	-56 344	-74 300		-74 300	-72 500	1 800	-2,42 %

Työllisyys ja yhteispalvelu

Tehtäväalueen tarkoitus on työllisyyden edistäminen, työttömyyden haittojen ehkäisy ja yhteispalvelu. Vastuuhenkilönä toimii kunnanjohtaja.

Kunnassa toimivat työllisyyspalvelut toimivat aktiivisesti sekä työnhakijoiden että työnantajien tukena tavoitteenaan työllisyysasteen nostaminen, työttömyysjaksojen lyhentäminen sekä työllisyyttä edistäviin palveluihin ohjaaminen. Keskeinen osa työllisyyden hoitoa ja työttömyyden haittojen ehkäisyä on monipuolinen, erityisesti nuorille ja pitkäaikaistyöttömille suunnattu työpajatoiminta. Lisäksi huolehditaan nuorten kesätyöllistämisestä kunnan omissa työkohteissa. Nuorten työpajatoimintaan haetaan OKM:n valtionavustusta ja kehitetään työtoiminnan, työhönvalmennuksen että opinnollistamisen menetelmiä.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (TE-palvelut) siirretään kunnille 1.1.2025 alkaen. TE-uudistuksen valmisteluvaiheessa on kartoitettu laaja-alaisesti kuntien vapaaehtoisten työllisyyspalveluiden asemaan, tarvetta ja henkilöstön työnkuvia suhteessa lakisääteisten työvoimaviranomaisten palveluihin. Selvittelytyön aikana kuntien vapaaehtoiset työllisyyspalvelut on nähty tärkeinä täydentävinä palveluina työllisyysalueen tarjoamien palveluiden rinnalla, ja palvelutarjontaa ja yhteistyön kehittämistä jatketaan vuonna 2025 edelleen. Karstulan kunta on ilmaissut halukkuutensa toimia työllisyysalueen palveluntuottajana tarjoten mm. valmennuspalveluita oman kunnan työnhakijoille. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen käynnistyminen ei tällä hetkellä vaikuta Karstulan kunnan työllisyysyksikössä työskentelevien vakituisten työntekijöiden työsuhteisiin, jossa työskentelee neljä vakituista työntekijää.

Työllisyysyksikön alaisuudessa toimivan työpajan asemaa, toimintaa ja asiakasprosesseja on pohdittu vuoden 2024 aikana merkittävästi muuttuneiden tukityöllistämisen, että työttömyysturvauudistusten pohjalta. Vuoden 2024 aikana kokoontuneen selvitysryhmän toimesta on päädytty kehittämään entisestään työpajatoimintaa alueen työnhakijoiden ja työantajien tarpeista käsin. Kunnan oman palkkatukityöllistämisen päättyessä vuoden 2024 lopulla kunta on varannut työllistämisen edistämiseksi palkkamäärärahaa työllistettyjen määräaikaisiin työsuhteisiin työpajalle kahden henkilötyövuoden verran. Työllistämisen tueksi on mahdollista hyödyntää lisäksi työkokeilua, oppisopimusta, koulutussopimuksia, työhönvalmennusta että kuntouttavaa työtoimintaa ilman työsuhdetta.

Asiointipisteessä tarjotaan julkishallinnon palveluja keskitetysti yhdestä paikasta kunnan ja valtion palveluntuottajien yhteistyöllä. Asiointipiste sisältää eri viranomaisten asiakaspalvelua, asiakirjojen vastaanottamista ja luovuttamista, asioiden vireillepanoon ja käsittelyyn liittyvää neuvontaa sekä eri viranomaisten etäpalvelua. Yhteispalvelussa julkisen hallinnon palvelut ovat monipuolisesti saatavilla ja ohjauksen ja neuvonnan kautta kuntalaisia ohjataan aktiivisesti digipalveluiden käyttöön.

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen käynnistyminen 1.1.2025

Julkisten TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025 alkaen. Karstulan kunta on hyväksynyt Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen perustamiseen liittyvän kuntien välisen järjestämissopimuksen yhdessä 12 muun kunnan kesken. Työllisyysalueen vastuukuntana toimii Äänekosken kaupunki, mutta toimintakulut ja valtionosuudet tulevat jokaiselle jäsenkunnille. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen syyskuussa -24 tehdyn talousarvion mukaan Karstulan kunnan julkisten työvoimapalveluiden kuntakohtaiset kulut olisivat Karstulan kunnan osalta vuonna 2025 yhteensä 355 058 euroa. Kulut jaetaan yhteisiin yleisiin kustannuksiin, että aiheuttamisperusteisiin kustannuksiin. Työllisyysalueen talousarvio perustuu valtiovarainministeriön syyskuussa 2024 julkaistujen palveluiden rahoittamisessa käytettyihin valtionosuuslaskelmiin, jotka raamittavat työllisyysalueen budjetin. Lisärahoitusta ei kunnasta ole osoittaa työllisyysalueen palveluihin.

Kunnan osarahoittaman työttömyysetuuden rahoitusvastuun arvio vuonna 2025 on noin 385 000 euroa. Työttömyystuvan lisäkuluihin kunta saa valtionosuuden lisäystä 220 000 euroa.

Pohjoisen Keski-Suomen Työllisyysalueen 9.10.2024 talousarvio Karstulan osalta:

KARSTULA

Aiheuttamisperiaatteen kustannukset	**-140 142**
Yhteiset yleiset kustannukset	**-214 916**
Kunnan kustannukset yhteensä	**-355 058**

Aiheuttamisperiaatteella olevat kustannukset

Tili	Selite	Erittely	Summa
Muiden palveluiden osto			**-80 511**
4340	**Asiantuntijapalvelut**		**-1 380**
		Lääkäriarviot	-920
		Asiantuntijaa-arviot	-460
4414	**Työvoimakoulutukset ja valmennukset**		**-79 131**
		Työvoimakoulutus, kotokoulutus, yht.kunt. Orientaatio	-32 192
		Työvoimakoulutus, yrittäjyyskoulutus	-3 909
		Työvoimakoulutus, korttikoulutus	-4 599
		Yhteishankintakoulutus, rekry, täsmä ja muutos	-32 912
		Valmennukset	-5 519
Avustukset kotitalouksille			**-27 823**
4729	**Starttiraha**		**-22 995**
4730	**Muut avustukset kotitalouksille**		**-4 829**
		Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus	-230
		Harkinnanvarainen kulukorvaus	-4 599
Avustukset yhteisöille			**-31 808**
4732	**Työnantajan palkkatuki**		**-31 578**
4734	**Muut avustukset yhteisöille**		**-230**
		Työolosuhteiden järjestelytuki	-230

		Yhteensä	**-140 142**

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.13. Karstulan kunta toimii aktiivisena ja näkyvänä jäsenkuntana Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueella	Karstulan kunta osallistuu aktiivisesti Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen toimintaan TE-palveluiden siirtyessä kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 alkaen. Karstula painottaa työllisyysalueen toiminnassa lähipalveluita, kustannustehokkaita ja tuloksellisia työllisyyspalveluita, työllisyysalueen talouden tarkkaa seurantaa, sujuvaa työnvälitystä että yritys- ja työantajayhteistyötä. Tiedotusta lisätään ja tarjottavista palveluista tiedotetaan ja viestitään tehokkaasti monikanavaisesti. Työllisyyden edistämisesti tehdään laajasti yhteistyötä ylialueellisesti. Hankeyhteistyötä tiivistetään entisestään.	Työllisyysalueen toimintamenot Karstulan osalta Yritys- ja työantajayhteistyö (kumppaniyritykset) Markkinointi- ja tiedottaminen / näkyvyyden lisääminen (työllisyyden edistämisen liittyvät julkaistut tiedotteet, tapahtumat , tilaisuudet) Seutu- ja hankeyhteistyö (eri toimijoiden määrä)

3. Hyvinvoiva Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
3.2. Kunta panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin	Yhteispalvelupiste toimii tehokkaasti ja sitä edelleen kehitetään.	Yhteispalvelupisteen asiakasmäärä vuodessa

4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.2. Kunnan työllisyyskehitys on hyvä	Edistetään aktiivisesti työnhakijoiden työllistymistä tukevia palveluja yhdessä työllisyysalueen, että muiden sidosryhmien kanssa. Erityisesti pidempään työttömänä olevien työnhakijoiden työllistymiseen etsitään yksilöllisiä ja tuloksellisia palvelupolkuja. Työllisyysyksikkö tarjoaa kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja niin työnhakijoille kuin työantajille.	Työttömien osuus työvoimasta Pitkäaikaistyöttömien määrä (ka) Kunnan työttömyysturvan rahoitusvastuu Työvoimakoulutuksessa ja valmennuksessa olevat Alle 25-vuotiaat työnhakijat Työnhakijat (ml lomautetut) Työttömät työnhakijat Aktivointiaste
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Kunta osallistuu aktiivisena jäsenkuntana Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen toiminnan kehittämiseen ja palvelutuotannon järjestämiseen palvelutuottajan roolissa.	Valmennuspalveluiden määrä (toteutuneet valmennuspäivät)

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Kesätyöntekijät							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-23 487	-28 510		-28 510	-32 060	-3 550	12,45 %
TOIMINTAKATE	-23 487	-28 510		-28 510	-32 060	-3 550	12,45 %
Työllisyyden edistäminen							
Toimintatuotot	67 253	70 000	55 000	125 000		-125 000	-100,00 %
Toimintakulut	-383 401	-433 310	-55 000	-488 310	-798 560	-310 250	63,54 %
TOIMINTAKATE	-316 148	-363 310		-363 310	-798 560	-435 250	119,80 %
Työpaja							
Toimintatuotot	63 922	85 000	-11 000	74 000	34 000	-40 000	-54,05 %
Toimintakulut	-119 200	-167 060	43 000	-124 060	-154 720	-30 660	24,71 %
TOIMINTAKATE	-55 278	-82 060	32 000	-50 060	-105 720	-55 660	111,19 %
Nuorten työpajatoi-minta/LSSAVI							
Toimintatuotot	22 500		22 500	22 500	25 000	2 500	11,11 %
Toimintakulut	-40 711		-54 500	-54 500	-51 410	3 090	-5,67 %
TOIMINTAKATE	-18 211		-32 000	-32 000	-26 410	5 590	-17,47 %
Yhteispalvelu							
Toimintatuotot	16 875	17 000		17 000	17 000		
Toimintakulut	-50 692	-57 330		-57 330	-59 190	-1 860	3,24 %
TOIMINTAKATE	-33 817	-40 330		-40 330	-42 190	-1 860	4,61 %

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinto hoitaa kunnan työnantaja-asemasta johtuvia velvoitteita ja toimeenpanee asetettuja henkilöstöpoliittisia linjauksia ja tavoitteita. Tehtäväalueen tavoitteena on, että kunnalla on osaava, motivoitunut ja muutoskykyinen henkilöstö. Henkilöstöhallintoon kuuluvat eri toimialoilla toteutettavat henkilöstökäytännöt ja -prosessit, joilla varmistetaan henkilöstön riittävä määrä ja oikea kohdentuminen, osaaminen, hyvinvointi ja sitoutuminen. Vastuuhenkilönä toimii henkilöstösihteeri.

Henkilöstöhallinto huolehtii kunnan henkilöstöhallinnon yhtenäisestä toiminnasta ja ohjeistamisesta, yhteisten henkilöstökoulutusten järjestämisestä sekä yhteisten henkilöstöhallinnon työkalujen käyttöönotosta ja ylläpidosta. Henkilöstöhallinnon kustannuspaikalle on varattu työhyvinvointimäärärahaa yhteensä 31 500 euroa; henkilöstön e-passeihin 14 000 €, työnohjaukseen 10 000 € ja muihin työhyvinvoinnin kehittämisen toimenpiteisiin 7 500 €. Henkilöstöhallinnon kustannuksiin sisältyy myös työterveyshuoltosopimuksen mukainen lakisääteinen työterveyshuolto (ennalta ehkäisevä ja työkykyä ylläpitävä toiminta). Lakisääteisen työsuojelun toimintaorganisaation kustannukset ja yhteiset työsuojeluun liittyvät kustannukset sekä yhteistoimintajärjestelmän mukaiset luottamusmiestoiminnan kustannukset kirjataan omille kustannuspaikoilleen.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Päivitetään Kuntarekry-ohjelmistoon työantajan kuvaus.	Työnantajatiedot päivitetty Hakijoiden määrä avoimiin tehtäviin

3. Hyvinvoiva Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
3.4. Henkilöstön työtyytyväisyyttä ja -viihtyvyyttä edistetään	Esihenkilökoulutus	Esihenkilökoulutus toteutunut.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Työhyvinvoinnin toimenpidesuunnitelman päivittäminen	Ajantasainen suunnitelma
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Työhyvinvointikyselyn tulosten seurannan tehostaminen	Säännölliset pulssikyselyt Parantunut työhyvinvointi (%)
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Työnohjauksellisen toimintatavan vahvistaminen työyhteisöjen kehittämisessä	Työnohjausryhmät lkm.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Henkilöstöhallinto							
Toimintatuotot	36 382	40 000		40 000	41 000	1 000	2,50 %
Toimintakulut	-154 680	-165 620		-165 620	-163 310	2 310	-1,39 %
TOIMINTAKATE	-118 298	-125 620		-125 620	-122 310	3 310	-2,63 %
Henkilöstön TYKY-toiminta							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-27 620	-35 500		-35 500	-31 500	4 000	-11,27 %
TOIMINTAKATE	-27 620	-35 500		-35 500	-31 500	4 000	-11,27 %
Henkilöstön terveydenhuolto							
Toimintatuotot	33 502	40 000		40 000	41 000	1 000	2,50 %
Toimintakulut	-75 792	-80 000		-80 000	-82 000	-2 000	2,50 %
TOIMINTAKATE	-42 290	-40 000		-40 000	-41 000	-1 000	2,50 %
Työmarkkina							
Toimintatuotot	40						
Toimintakulut	-8 264	-9 100		-9 100	-12 270	-3 170	34,84 %
TOIMINTAKATE	-8 223	-9 100		-9 100	-12 270	-3 170	34,84 %
Työsuojelu							
Toimintatuotot	230						
Toimintakulut	-28 767	-31 020		-31 020	-20 690	10 330	-33,30 %
TOIMINTAKATE	-28 537	-31 020		-31 020	-20 690	10 330	-33,30 %
Henkilöstöhallinto ja -koulutus							
Toimintatuotot	2 609						
Toimintakulut	-14 237	-10 000		-10 000	-16 850	-6 850	68,50 %
TOIMINTAKATE	-11 628	-10 000		-10 000	-16 850	-6 850	68,50 %

Elinvoima ja kehittäminen

Karstula on yrittäjäaktiivinen, ennakoiva ja tulevaisuuteen suuntautunut kunta, jonka toimintaa ohjaavat kestävä kehitys ja elinvoimaisuus. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii kunnanjohtaja.

Tehtävän toteuttamiseksi pyrimme aktiiviseen ja avoimeen vuorovaikutukseen kunnan, yrittäjien ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä. Kunta edistää uusien yritysten sijoittumista Karstulaan joustavan kaavoituksen ja rakennuslupien myöntämisen avulla sekä tarjoamalla yritysten käyttöön teollisuuskiinteistöjä. Kehittämisyhtiö Karstulanseutu Oy tuottaa kunnalle elinkeinopalveluja.

Elinkeinotoimen kustannuspaikalle varataan 265 000 € suuruinen määräraha elinkeinopalvelujen ostoon kehittämisyhtiöltä. EU-projektien rahoitusosuuksiin ja muihin hankkeisiin osallistumiselle sekä valtuuston ja kunnanhallituksen erikseen päättämiin avustuksiin on varattu määrärahaa 28 300 €. Kustannuspaikalle on myös varattu 15 000 €:n määräraha kolmen kalustetun asunnon vuokrakuluihin Karstulaan pysyvästi töihin tuleville niin että asunnoissa voi rekrytointilisän omaisesti asua ilmaiseksi koeajan.

Viisarin LEADER-ohjelman rahoitusosuuden määräraha 18 900 € on varattu omalle kustannuspaikalleen.

Kuntamarkkinointia toteutetaan yhteistyössä kehittämisyhtiön kanssa monipuolisesti sähköisen median, kunnan kotisivujen, tapahtumien sekä yleisen suhdetoiminnan avulla. Näille varataan määrärahat omille kustannuspaikoilleen.

Tukimuodot: Koeajan asuntoetu. Avustus uudisasukkaan asumistukeen ja maksuttomaan päivähoitoon/kotihoidon kuntalisään sekä oppisopimuskoulutuksen tukemiseen varataan omille kustannuspaikoilleen

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Karstulaan luodaan valtakunnallista näkyvyyttä saava tapahtuma.	Tapahtuma
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
Karstula viestii yrittäjille aktiivisesti niitä koskevista asioita	Kunta välittää tietoa ja pyytää lausuntoa yrittäjiltä kunnan toiminnasta, kun kyse on heitä koskevissa asioissa	Järjestetään kaksi hankintailtaa Kunta järjestää säännöllisesti yrittäjätapaamisia (määrä) Yrittäjävaikutusten arviointi luodaan

4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.1. Yritysten toimintaedellytykset turvataan	Kunta turvaa kaavoituksella, rakennuslupamenettelyllä ja tarvittavilla kiinteistöillä yritysten toiminta, laajentumista ja sijoittumista kuntaan	Uusia yrityksiä tulee kuntaan (määrä) Kunta osallistuu yrityskiinteistöjen rakentamiseen (yhteisomistus)

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Suhdetoiminta ja edustus							
Toimintatuotot	140						
Toimintakulut	-2 688	-4 000		-4 000	-3 900	100	-2,50 %
TOIMINTAKATE	-2 548	-4 000		-4 000	-3 900	100	-2,50 %
Elinkeinotoimi							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-289 989	-293 600	-17 500	-311 100	-309 000	2 100	-0,68 %
TOIMINTAKATE	-289 989	-293 600	-17 500	-311 100	-309 000	2 100	-0,68 %
Uudisas.Asumistuki/kuntalisä							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-34 541	-49 500	15 500	-34 000	-31 000	3 000	-8,82 %
TOIMINTAKATE	-34 541	-49 500	15 500	-34 000	-31 000	3 000	-8,82 %
Viisari Leader							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-18 927	-18 900		-18 900	-18 900		
TOIMINTAKATE	-18 927	-18 900		-18 900	-18 900		
Oppisopimus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut		-8 800	8 800		-4 000	-4 000	
TOIMINTAKATE		-8 800	8 800		-4 000	-4 000	

Maankäyttö

Tehtäväalueen tarkoituksena on tarjota työn tekemiseen ja yrittämiseen kannustava sekä asumiseen ja vapaa-aikaan viihtyisä maaseutumainen toimintaympäristö. Huolehtia kaavoituksella maankäytön suunnittelusta. Vastuuhenkilöinä toimivat kunnanjohtaja ja tekninen johtaja.

Kaavoituksella turvataan kunnan kehittymisen kannalta riittävät, monipuoliset ja tarkoituksenmukaiset alueet maankäytön eri tarpeisiin.

Aluearkkitehtipalvelulla ohjataan kaavoitusta ja hoidetaan kaavaprosessien hallinnollisia tehtäviä sekä avustetaan kunnan viranomaisia ja kuntalaisia kaavoitus- ja rakennusasioissa.

Vuonna 2025 käynnissä olevia kaavahankkeita ovat Hanhinevan tuulivoimaosayleiskaava, Tukkimäen tuulivoimaosayleiskaava, Tynnörsuon tuulivoimaosayleiskaava, Vihurin tuulivoimaosayleiskaava, Kaijansuon aurinko- ja tuulivoimaosayleiskaava, Karstulan Areenan asemakaavamuutos, Saarijärven reitin rantaosayleiskaavan III muutos ja Seurakuntatalon asemakaavamuutos. Vireille-tulo- ja valmisteluvaihe on tavoitteena Hämeenpurontien asemakaavamuutoksen ja Karstulan keskustan yleiskaavan sekä Pääjärvenmäen kyläyleiskaavoituksen osalta.

Maa- ja metsätilat Metsänhoitoyhdistys on laatinut kunnan metsille metsäsuunnitelman v. 2020–2029. Metsien hoito toteutetaan ns. kestävän metsän hoidon periaatteella. Tavoitteena on kestävä puuntuotanto ja tasaiset hakkuutulot. Metsänmyynnin tuotoksi vuodelle 2025 on arvioitu 100 000 €. Kustannuspaikalle kirjataan myös maa-alueiden luovutusvoitot ja -tappiot, ei määrärahavarausta vuodelle 2025.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.1. Omavaraisuutta ruuan tuotannossa	Tarjoamme kunnan asuinalueiden asukkaille käyttöön omia viljelypalstoja	Viljelypalstat lkm
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
1.2. Omavaraisuutta tonteilla	Kunta tarjoaa tontteja, jotka sopivat omavaraistalouteen ja asumiseen	Tonttien lkm

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Maa- ja metsätilat							
Toimintatuotot	223 903	100 000	68 000	168 000	100 000	-68 000	-40,48 %
Toimintakulut	-30 950	-25 700	-10 000	-35 700	-27 200	8 500	-23,81 %
TOIMINTAKATE	192 953	74 300	58 000	132 300	72 800	-59 500	-44,97 %
Kaavoitus							
Toimintatuotot		1 500		1 500	1 500		
Toimintakulut	-93 582	-79 160		-79 160	-69 160	10 000	-12,63 %
TOIMINTAKATE	-93 582	-77 660		-77 660	-67 660	10 000	-12,88 %
Aluearkkitehtitoiminta							
Toimintatuotot	38 333	34 000		34 000	34 000		
Toimintakulut	-38 333	-34 000		-34 000	-34 000		
TOIMINTAKATE							

2.3 Sivistystoimen päävastuualue

Sivistyslautakunta on sivistyspalvelukeskuksen päätöksentekotoimielin.
Sivistyslautakunnan tehtävänä on

- vastata lautakunnan alaisuuteen kuuluvan palvelutuotannon laadusta ja saatavuudesta
- valvoa ja huolehtia voimassa olevien säädösten, määräysten ja velvoitteiden toteutumisesta palvelutuotannossa
- valvoa myös palvelukeskuksen viranhaltijoiden päätösten ja muiden kunnan sisäisten linjausten toteutumista

Sivistyspalvelukeskuksen perustehtävänä on järjestää kunnassa kasvatus- ja koulutuspalvelut sekä kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut. Sivistyspalvelujen lisäksi vastuualueelle on sisällytetty 1.10.2024 alkaen hyvinvointikoordinaattorin työalueena oleva Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Sivistyspalvelujen talousarvio sisältää tarkemmin esiteltävien tehtäväalueiden käyttötalouden lisäksi kunnan maksuosuuden Viitasalo-opiston (musiikkiopiston) toiminnasta.

Sivistyspalvelukeskuksen tilivelvollinen viranhaltija on sivistysjohtaja.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**683 035**	**474 110**	**-2 200**	**471 910**	**405 800**	**-66 110**	**-14,0 %**
Myyntituotot	200 363	158 140	300	158 440	171 600	13 160	8,3 %
Maksutuotot	107 477	115 370	-12 600	102 770	76 400	-26 370	-25,7 %
Tuet ja avustukset	316 413	150 500	10 100	160 600	109 000	-51 600	-32,1 %
Muut toimintatuotot	58 782	50 100		50 100	48 800	-1 300	-2,6 %
Toimintakulut	**-8 808 036**	**-8 548 650**	**-6 300**	**-8 554 950**	**-8 522 860**	**32 090**	**-0,4 %**
Henkilöstökulut	-5 243 171	-5 000 710	-90 000	-5 090 710	-4 913 830	176 880	-3,5 %
Palvelujen ostot	-1 446 186	-1 392 220	58 900	-1 333 320	-1 518 990	-185 670	13,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-207 510	-209 640	-2 000	-211 640	-195 630	16 010	-7,6 %
Avustukset	-144 247	-132 930	12 800	-120 130	-139 520	-19 390	16,1 %
Muut toimintakulut	-1 766 921	-1 813 150	14 000	-1 799 150	-1 754 890	44 260	-2,5 %
TOIMINTAKATE	**-8 125 000**	**-8 074 540**	**-8 500**	**-8 083 040**	**-8 117 060**	**-34 020**	**0,4 %**
VUOSIKATE	**-8 125 000**	**-8 074 540**	**-8 500**	**-8 083 040**	**-8 117 060**	**-34 020**	**0,4 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-98 396**	**-81 200**		**-81 200**	**-10 000**	**71 200**	**-87,7 %**
TILIKAUDEN TULOS	**-8 223 397**	**-8 155 740**	**-8 500**	**-8 164 240**	**-8 127 060**	**37 180**	**-0,5 %**

Sivistystoimen hallinto

Sivistyslautakunta on sivistyspalvelukeskuksen ylin päätöksentekotoimielin. Sivistyslautakunnan tehtävänä on
• vastata lautakunnan alaisuuteen kuuluvien palvelujen laadusta ja saatavuudesta
• valvoa ja huolehtia voimassa olevien säädösten, määräysten ja velvoitteiden toteutumista palveluissa
• valvoa kunnan omien päätösten ja linjausten toteutumista

Sivistyspalvelukeskuksen perustehtävänä on järjestää kasvatus- ja koulutuspalvelut sekä kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut valtakunnallisten vaatimusten ja kunnan omien linjausten mukaisesti. Sivistyspalveluihin sisältyy 1.1.2025 alkaen kunnalta edellytettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuualue.

Päävastuualueen talousarvio sisältää tarkemmin esiteltävien tehtäväalueiden käyttötalouden lisäksi kunnan maksuosuuden Viitasalo-opiston (musiikkiopiston) toiminnasta.

Sivistyspalvelukeskuksen tilivelvollinen viranhaltija on sivistysjohtaja.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot							
Toimintakulut	**-72 109**	**-61 050**	**-6 000**	**-67 050**	**-196 330**	**-129 280**	**192,81 %**
TOIMINTAKATE	**-72 109**	**-61 050**	**-6 000**	**-67 050**	**-196 330**	**-129 280**	**192,81 %**

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä kuntalaissa että terveydenhuoltolaissa määritelty kuntien tehtäväksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan kaikilla kunnan toimialoilla osana palvelukeskusten lakisääteisiä tehtäviä ja palveluita. Hyvinvointia edistävää toimintaa tehdään yhdessä kuntalaisten, järjestöjen, yhdistysten, yritysten ja Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa.

Hyvinvoiva Karstula on yksi strategisista keihäänkärjistä, jossa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön johtamisella ja koordinoinnilla on merkittävä rooli. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimien tarkoituksena on antaa erilaisista lähtökohdista tuleville ihmisille yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään. Toimilla pyritään ennalta ehkäisemään syrjäytymistä ja eriarvoistumista, edistämään kuntalaisten osallisuutta ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumista. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä kunnan eri sektoreiden, muiden toimijoiden sekä alueellisten toimijoiden kanssa huolehtii hyvinvointikoordinaattori. Vuoden 2025 alusta hyvinvointikoordinaattorin toimi sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen varatut määrärahat siirtyvät sivistyspalvelukeskuksen vastuualueelle.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
3. Hyvinvoiva Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
3.2. Kunta panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin	Kunta seuraa asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä eri väestöryhmissä. Hyvinvointitiedot kootaan vuosittain hyvinvointikertomukseen ja tietoja hyödynnetään päätöksenteossa.	Hyvinvointikertomus laadittu osana tilinpäätöstä.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Turvataan riittävät resurssit hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamiseen ja koordinointiin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä toteutetaan kaikilla kunnan toimialueilla.	Hyte kerroin €/asukas Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa TEA-viisari pistemäärä.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**551**						
Toimintakulut	**-95 279**	**-108 530**		**-108 530**	**-114 480**	**-5 950**	**5,48 %**
TOIMINTAKATE	**-94 728**	**-108 530**		**-108 530**	**-114 480**	**-5 950**	**5,48 %**

Varhaiskasvatus

Karstulan varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin keskeinen ajatus on tarjota kaikille lapsille monipuolista kasvatusta hoitopaikasta riippumatta. Kaikilla toimintamuodoilla yhteisenä arvona voidaan pitää lapsilähtöisyyttä, tasa-arvoista sekä yhdenvertaista kohtelua lasten ja perheiden kesken. Toiminnassa korostuu monipuolisuus ja leikin keskeinen merkitys oppimisessa. Tehtäväalueen vastuuhenkilö on päiväkodinjohtaja.

Varhaiskasvatuksen toimintamuodot:

Laaksolan päiväkoti Kahdessa eri ryhmässä yhteensä 30 lasta. Lisäksi päiväkodissa on täydentävässä varhaiskasvatuksessa 16 esikouluikäistä lasta. Päiväkodissa toteutetaan koululaisten ap-toiminta. Päiväkoti toimii myös perhepäivähoidon varahoitopaikkana muutaman lapsen osalta.

Vuoropäiväkoti Rypäle Yksikössä järjestetään ns. vuoropäivähoito, eli ilta-, yö– ja viikonloppuhoitosita tarvitseville lapsille. Yksikössä on keskimäärin 20 lasta. Vuoropäiväkoti toimii myös perhepäivähoidon varahoitopaikkana muutaman lapsen osalta.

Perhepäivähoidossa omissa kodeissaan työskentelee 3 hoitajaa, joilla on yhteensä 13 lasta hoidettavanaan.

Ryhmäperhepäivähoito Huvikumpu Kahdessa eri ryhmässä yhteensä 24 lasta. Ryhmäperhepäiväkoti toimii perhepäivähoidon lasten pääasiallisena varahoitoyksikkönä. Tarvittaessa ryhmäperhepäiväkoti Huvikumpuun voidaan lisätä hoitopaikkoja.

Talousarvioon sisältyvän tukijärjestelmän mukaisesti 31.12.2024 loppuun mennessä syntyneille lapsille tarjotaan 12 kk:n ajan maksuton varhaiskasvatuspaikka tai vaihtoehtoisesti maksetaan kotona tai yksityisessä hoidossa oleville alle kolmevuotiaille lapsille 100 €/kk kuntalisää kotihoidontukeen.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Säännöllinen somen päivitys varhaiskasvatuksen teemoista ja tapahtumista, lisäksi perusarjen kuvaamista positiivisessa valossa.	Julkaisujen määrä somessa kuukaudessa
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Varhaiskasvatuksen säännöllinen näkyminen somessa.	Some-päivitysten määrä
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
2.2 Kunnalle laaditaan oma brändi, joka näkyy julkisuudessa ja joka julkistetaan näyttävästi	Kunnan brändin näkyminen varhaiskasvatuksen julkaisuissa sekä toimipaikoissa.	Varhaiskasvatuksen julkaisujen yleisilme päivitetty Varhaiskasvatuksen toimipaikoissa näkyy kunnan brändi-ilme
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
2.6 Käytetään Karstulassa toimivia yrityksiä ja muita toimijoita Karstulan tunnetuksi tekemisessä	Varhaiskasvatusyksiköiden vierailujen julkaiseminen omilla some-kanavilla.	Julkaisujen määrä.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Varhaiskasvatus yhteensä							
Toimintatuotot	175 084	86 970	900	87 870	37 800	-50 070	-56,98 %
Toimintakulut	-1 987 467	-1 978 390	51 100	-1 927 290	-1 964 150	-36 860	1,91 %
TOIMINTAKATE	-1 812 382	-1 891 420	52 000	-1 839 420	-1 926 350	-86 930	4,73 %
Päiväkoti Laaksola							
Toimintatuotot	94 016	31 200	6 600	37 800	19 500	-18 300	-48,41 %
Toimintakulut	-719 093	-729 120	-2 000	-731 120	-713 330	17 790	-2,43 %
TOIMINTAKATE	-625 077	-697 920	4 600	-693 320	-693 830	-510	0,07 %
Perhepäivähoito							
Toimintatuotot	7 555	5 400		5 400	2 900	-2 500	-46,30 %
Toimintakulut	-178 978	-178 840	6 500	-172 340	-170 260	2 080	-1,21 %
TOIMINTAKATE	-171 423	-173 440	6 500	-166 940	-167 360	-420	0,25 %
Huvikumpu ryhmäperhe-päivähoito							
Toimintatuotot	9 711	9 070	4 100	13 170	5 700	-7 470	-56,72 %
Toimintakulut	-500 335	-476 890	1 600	-475 290	-478 740	-3 450	0,73 %
TOIMINTAKATE	-490 625	-467 820	5 700	-462 120	-473 040	-10 920	2,36 %
Lasten kotihoidontuki							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-89 293	-80 000	10 000	-70 000	-80 000	-10 000	14,29 %
TOIMINTAKATE	-89 293	-80 000	10 000	-70 000	-80 000	-10 000	14,29 %
Päiväkoti Rypäle							
Toimintatuotot	47 778	41 300	-9 800	31 500	9 700	-21 800	-69,21 %
Toimintakulut	-475 327	-513 540	35 000	-478 540	-521 820	-43 280	9,04 %
TOIMINTAKATE	-427 549	-472 240	25 200	-447 040	-512 120	-65 080	14,56 %

Esi- ja perusopetus

Tehtäväalueen tarkoitus on järjestää esi- ja perusopetusta kunnassa. Esi- ja perusopetuksen vastuuhenkilöt ovat perusopetuksen ja lukion rehtori sekä perusopetuksen apulaisrehtori.

Kunta järjestää esi- ja perusopetusta alueellaan asuville esiopetus- ja oppivelvollisuusikäisille. Esiopetus on tavoitteellista toimintaa, jonka tehtävänä on tarjota joustava, lapsen tarpeista lähtevä oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Lapsen on osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Esiopetusryhmä toimii Karstulan Yhtenäiskoulussa. Esiopetuksessa on opettaja ja ohjaaja, myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja on osan aikaa käytettävissä.

Perusopetus luo perustan yleissivistykselle. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat perusopetuslain ja –asetuksen säädökset sekä valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Perusopetuksella on opetus- ja kasvatustehtävän lisäksi myös yhteiskunnallinen sekä kulttuuri- ja tulevaisuustehtävä. Karstulassa toimii luokilla 1–9 yhteinen perusopetus, jossa on 19 luokkaa ja näistä kolme ns. pienluokkaa. Luokkakoot ovat 6–24 oppilasta. Vuoden 2025 alkaessa henkilökuntaan kuuluu 9 luokanopettajaa, 6 erityisopettajaa, 16 aineenopettajaa ja 8 koulunkäynninohjaajaa. Hallinnossa työskentelee rehtori ja apulaisrehtori sekä kaksi koulusihteeriä. Vuonna 2025 ei tapahdu henkilöstön määrässä muutoksia.

Opiskeluhuollon järjestämisvastuu on hyvinvointialueella, ja se toimii opetussuunnitelman ja opiskeluhuoltolain mukaisesti osana koulun toimintaa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, joka on suunnattu 1. ja 2. luokan oppilaille sekä erityisopetuksen oppilaille. Toiminta järjestetään kunnan omana toimintana aamupäivisin päiväkodin ja eskarin tiloissa klo 7–8.30 ja iltapäivisin koulun tiloissa klo 12.30–16.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Hyvinvointiprofiilin sekä kouluterveyskyselyn toteuttaminen ja vertailu edellisvuoden vastauksiin.	Hyvinvointiprofiilin kysely toteutetaan luokilla 1–9.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Joka kuukausi on paikallislehdessä kouluun liittyvä julkaisu.	Kouluun liittyvien julkaisujen määrä vuonna 2025.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Koulun ja kotien yhteistyötä kehitetään tapahtuman järjestämisen tasolle.	Koulun ja kotien yhteisen tapahtuman järjestäminen vanhempaintoimikunnan kanssa.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Koulun tapahtumista, vierailuista ja arjesta tehdään Facebookissa ja Instagramissa julkaisuja.	Julkaisujen määrä Facebookissa ja Instagramissa.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Koulunuorisotyön näkyvyyden lisääminen ja vaikuttavuusarviointi	Vaikuttavuusarvioinnin toteuttaminen. Koulunuorisotyön näkyvyys somessa. Koulunuorisotyön näkyvyys koulun infotauluilla.

	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
	Koulussa luotujen arvojen pohjalta pidetään positiivisuutta ja myönteisyyttä yllä.	Henkilöstön koulutukset ja yhteiset suunnittelukokoukset asiaan liittyen

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.5 Kunta kannustaa yksilö- ja seuratoimintaa tavoitteena saada merkittävä toimija valtakunnallisella tasolla	Koulu on osallisena monipuolisen kerho- ja muun harrastustoiminnan tarjoamisessa.	Koulun kerhojen määrä.
	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
	Koulussa järjestetään harrastus-/seurapäivä.	Harrastus- /seurapäivän järjestäminen vuoden aikana.

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.6 Käytetään Karstulassa toimivia yrityksiä ja muita toimijoita Karstulan tunnetuksi tekemisessä	Koulussa järjestetään FeelGood- messut.	FeelGood-messujen järjestäminen yhteistyökumppaneiden kanssa.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Perusopetus yhteensä							
Toimintatuotot	173 709	148 890	-20 500	128 390	153 050	24 660	19,21 %
Toimintakulut	-4 398 726	-4 308 540	21 300	-4 287 240	-4 151 270	135 970	-3,17 %
TOIMINTAKATE	-4 225 017	-4 159 650	800	-4 158 850	-3 998 220	160 630	-3,86 %
Esiopetus							
Toimintatuotot	1 801	2 000		2 000	2 000		
Toimintakulut	-195 806	-164 950	-4 000	-168 950	-221 080	-52 130	30,86 %
TOIMINTAKATE	-194 005	-162 950	-4 000	-166 950	-219 080	-52 130	31,22 %
Jakamattomat erät							
Toimintatuotot	86 340	70 190		70 190	118 350	48 160	68,61 %
Toimintakulut	-59 642	-38 860		-38 860	-65 010	-26 150	67,29 %
TOIMINTAKATE	26 698	31 330		31 330	53 340	22 010	70,25 %
Peruskoulun opetus							
Toimintatuotot	51 126	38 000		38 000	18 000	-20 000	-52,63 %
Toimintakulut	-3 522 016	-3 502 320	88 800	-3 413 520	-3 281 750	131 770	-3,86 %
TOIMINTAKATE	-3 470 890	-3 464 320	88 800	-3 375 520	-3 263 750	111 770	-3,31 %
Erityisopetus							
Toimintatuotot	3 622	3 700		3 700	3 700		
Toimintakulut	-476 036	-463 610	-59 500	-523 110	-455 450	67 660	-12,93 %
TOIMINTAKATE	-472 414	-459 910	-59 500	-519 410	-451 750	67 660	-13,03 %
Aamu- ja iltapäivätoiminta							
Toimintatuotot	30 820	34 500	-20 500	14 000	10 500	-3 500	-25,00 %
Toimintakulut	-145 225	-137 870	-4 000	-141 870	-127 050	14 820	-10,45 %
TOIMINTAKATE	-114 406	-103 370	-24 500	-127 870	-116 550	11 320	-8,85 %
Koulutapaturmat							
Toimintatuotot		500		500	500		
Toimintakulut		-930		-930	-930		
TOIMINTAKATE		-430		-430	-430		
Hankkeet perusopetus							
Toimintatuotot	114 859	43 000	18 000	61 000		-61 000	-100,00 %
Toimintakulut	-144 893	-72 010	-27 300	-99 310		99 310	-100,00 %
TOIMINTAKATE	-30 034	-29 010	-9 300	-38 310		38 310	-100,00 %

Lukio

Karstulan lukio on paikkakunnan ainoa toisen asteen opiskelupaikka, jonka tehtävänä on lukiokoulutuksen järjestäminen. Lukio tarjoaa palveluita myös naapurikuntien nuorille ja kaikille yhteisvalinnan kautta hakeutuville. Monipuolinen kurssitarjonta, painotukset ja opiskelijan yksilöllinen ohjaaminen takaavat lukion vetovoiman. Lukion opettajat ovat yhteisiä perusopetuksen kanssa. Aineenopettajia lukiossa on 13, joista viiden pääasiallinen virkatehtävä on lukiossa. Lukiossa on yksi luokka jokaisella vuositasolla. Luokkakoko on 8–23 oppilasta. Tehtäväalueen vastuuhenkilö on perusopetuksen ja lukion rehtori.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Lukio tuottaa someen julkaisija koulun arjesta, juhlista ja tapahtumista	Julkaisujen määrä
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Lukion näkyy paikallislehdessä, alueen lehdissä ja opiskelijoille suunnatuissa mainosjulkaisuissa.	Julkaisujen määrä
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Lukion uuden linjan mainostaminen lehdissä, somessa ja jatko-opintoilloissa.	Julkaisujen määrä
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Osallistutaan jatko-opintoiltoihin lähikuntien alueella.	Jatko-opintoiltojen määrä
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Yhtenäiskoulun ja lukion arvojen edistäminen ratkaisukeskeisellä, positiivisella ja eteenpäin menevällä otteella.	Henkilökunnan koulutukset ja keskustelutilaisuudet asian edistämiseksi, määrä

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.3 Kunnan sivut ja muu julkinen materiaali uudistetaan uuden strategian mukaiseksi	Lukion mainosmateriaali uudistetaan kunnan viestintämateriaalin mukaiseksi.	Uudistuksen toteuttaminen
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
2.6 Käytetään Karstulassa toimivia yrityksiä ja muita toimijoita Karstulan tunnetuksi tekemisessä	Jatketaan paikallisten yritysten kanssa yhteistyötä korkeakouluviikon yhteydessä. Kummiyrityksen tehtäväänto oppilaille yrityksen kehittämiseksi ratkotaan Innoflash ja Desing thinking -menetelmillä.	Yrityskummin saaminen ja toiminnan toteutus
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Opiskelijoiden yritysvierailut	Vierailujen määrä

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	17 392	8 500	12 000	20 500	9 500	-11 000	-53,66 %
Toimintakulut	-964 101	-893 610	-44 600	-938 210	-862 240	75 970	-8,10 %
TOIMINTAKATE	-946 710	-885 110	-32 600	-917 710	-852 740	64 970	-7,08 %

Kansalaisopisto

Karstulan kansalaisopisto edistää kuntalaisten osaamista ja hyvinvointia järjestämällä kaikille ikäryhmille mahdollisuuksia kouluttautua ja harrastaa. Kansalaisopiston toiminnan pohjana ovat avoimuus, yhdenvertaisuus ja joustavuus. Tehtäväalueen vastuuhenkilö on kansalaisopiston rehtori.

Kansalaisopisto on OKM:n järjestämislupaan perustuva vapaan sivistystyön oppilaitos, joka toimii myös Kyyjärven ja Kivijärven kunnissa yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Opetus on suunnattu ensisijaisesti aikuisille mutta toimii ikärajattomasti. Kansalaisopiston yli sadassa opintoryhmässä opiskelee noin 900 opiskelijaa vuosittain. Sivutoimisia, määräaikaisia opettajia eri kursseilla on vuosittain yli 50. Valtionosuutta kansalaisopisto saa toimintaansa varten 2838 vuosittaisen opetustunnin perusteella. Ylimenevältä tuntimäärältä kustannuksista vastaavat kokonaan kansalaisopiston ylläpitäjäkunnat.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.9. Kansalaisopiston kausikortit teemoitetaan ja tuodaan aktiivisesti osaksi kulttuuritarjotinta	Kevät- ja syyskonserttien lisäksi pyritään tuomaan harrastajien osaamista esille alueen yhteisöissä, juhlissa ja muissa tilaisuuksissa sekä päiväkoti- ja kouluesityksin.	
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Kädentaitojen tuotteet tuodaan esille Galleria Himmelin näyttelyyn.	

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Kansalaisopisto							
Toimintatuotot	64 878	67 100		67 100	62 100	-5 000	-7,45 %
Toimintakulut	-341 923	-357 720		-357 720	-333 370	24 350	-6,81 %
TOIMINTAKATE	-277 045	-290 620		-290 620	-271 270	19 350	-6,66 %
Taiteen perusopetus							
Toimintatuotot	735	2 100		2 100	2 100		
Toimintakulut	-5 238	-13 540	8 000	-5 540	-7 850	-2 310	41,70 %
TOIMINTAKATE	-4 503	-11 440	8 000	-3 440	-5 750	-2 310	67,15 %
Maksupalvelukoulutus							
Toimintatuotot	1 195						
Toimintakulut	-2 537						
TOIMINTAKATE	-1 342						

Musiikkiopistot

Kunnalla on lakisääteinen velvoite järjestää taiteen perusopetuslain mukaista toimintaa kuntalaisille eri taidemuodoissa. Musiikin osalta tarjotaan laajan oppimäärän opetusta ostopalveluna Viitasalo-opistolta.

Kunta järjestää opetuksen tarvitsemat tilat ja välineistöä Karstulassa tapahtuvaan opetukseen. Karstulan osuus Viitasalo-opiston vuositunneista on 23,2 %. Viitasalo-opistossa on nykyisin 21 karstusta lasta ja nuorta muskari- ja instrumenttiopinnoissa. Kunnan maksuosuus vuodelle 2025 muodostuu opetuksen ostopalvelusta sekä tilakustannuksista. Kunnalle kuuluva valtionosuus musiikin perusopetuksen tuottamiseen tuloutuu Viitasalo-opiston kautta.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.10. Musiikkiopiston oppilaat esiintyvät avoimissa tilaisuuksissa ja eri yhteyksissä.	Musiikkiopiston oppilaat ovat mukana kansalaisopiston tilaisuuksissa ja tapahtumissa	
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Musiikkiopiston toiminta näkyy päiväkodeissa ja koulussa vierailuin ja esityksin.	

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot							
Toimintakulut	**-67 722**	**-77 740**		**-77 740**	**-74 940**	**2 800**	**-3,60 %**
TOIMINTAKATE	**-67 722**	**-77 740**		**-77 740**	**-74 940**	**2 800**	**-3,60 %**

Kirjastopalvelut

Kirjasto toteuttaa kirjasto- ja tietopalveluja kirjastolain (29.12.2016/1492) mukaisesti.

Karstulan kirjasto kuuluu Keski-kimppaan, joka kattaa kaikki Keski-Suomen 22 kuntaa ja Pirkanmaalta Kuhmoisen. Yhteisen kirjastojärjestelmän, verkkokirjaston ja viikoittaisten aineistokuljetusten ansiosta kuntalaisten käytössä on yli 2 miljoonan niteen kirjastokokoelma oman kokoelman lisäksi. Lisäksi kuntalaiset pääsevät hyödyntämään 2024 toimintansa aloittanutta kuntien yhteistä, Kansalliskirjaton tuottamaa e-kirjastoa. E-kirjaston toiminta kehittyy edelleen ja se on toistaiseksi käytössä vain puhelinsovelluksena.

Omatoimikirjasto jatkettuine aukioloaikoineen puolestaan tarjoaa asiakkaille pääsyn kirjastoon aamusta iltamyöhäiseen sekä viikonloppuisin.
Monipuolinen viestintä ja aineistoesittelyt, tapahtumat ja käyttäjäkoulutukset edistävät asiakkaiden kykyä käyttää kirjastoa monipuolisesti ja omatoimisesti. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii kirjastonjohtaja.

Yleisten kirjastojen tilastot julkaistaan vuosittain huhtikuussa ja ne löytyvät osoitteesta https://tilastot.kirjastot.fi .

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.11. IKIS-luennot avoimena ja maksuttomana kuntalaisille kirjastolla	IKIS-luentojen maksuttomuus toteutetaan erikseen haettavalla opintoseteli -rahoituksella (OKM/kirjastopalvelut).	
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	IKIS-luentojen toteuttaminen yhdessä kansalaisopiston kanssa.	
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
2.12. Senioritoimintaa lisätään kirjastolla	Haetaan OKM:ltä hankerahoitusta kirjaston Senioritoiminta -hankkeelle. Hankerahoituksen turvin olisi järjestettävissä kirjailijavierailuja ja kotikirjastopalvelun aloittaminen mahdollistuisi.	Kirjailijavierailujen määrä Kirjailijavierailuihin osallistuneiden määrä Kotikirjastotoiminnan asiakkaiden määrä

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**3 088**	**3 500**		**3 500**	**3 500**		
Toimintakulut	**-252 345**	**-267 810**		**-267 810**	**-274 740**	**-6 930**	**2,59 %**
TOIMINTAKATE	**-249 257**	**-264 310**		**-264 310**	**-271 240**	**-6 930**	**2,62 %**

Käsityötalo

Käsityötalo mahdollistaa kuntalaisille käsityöperinteisiin ja -tekniikkoihin tutustumisen ja niiden toteuttamisen. Käsityötalo miljöönä sekä artesaanimyymälä samassa rakennuksessa ovat osaltaan Karstulan kulttuuriperintöä Heinon kaupan perinteiden jatkajana. Käsityötalon toiminnalla toteutetaan kunnallisesta kulttuuritoiminnasta säädetyn lain (166/2019) tavoitteita. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii kulttuurivastaava.

Käsityötalon toiminta täydentää koulujen ja kansalaisopiston tarjoamia kuntalaisten kädentaitojen omaehtoisia kehittämismahdollisuuksia. Käsityötalon toiminta on 1.8.2023 alkaen jaettu myymälätoimintaan, taitopajatoimintaan sekä muille tiloja käyttäville kustannuspaikoille, joista merkittävin on kansalaisopiston kudontakurssit.

Käsityötalon taitopajatoiminta järjestää ohjausta mm. kudonnan, kankaanpainannan ja huovutuksen parissa.

Myymälästä löytyy erilaisia materiaaleja käsitöiden tekoon, lisäksi se toimii uniikkina lahjatavaraliikkeenä sekä kunnan matkailuinfo- ja lupa-asiakirjojen lunastuspisteenä. Käsityötalon myymälän myyntitilitoiminta mahdollistaa alueen kädentaitajille artesaanituotteiden myynnin tuottamistavasta riippumatta. Käsityötalo tarjoaa mahdollisuuksia kaupan ja kädentaitoalojen työharjoittelulle ja tukityöllistämiselle.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.4. Kestävä talous	Käsityötalon myymälä on avoinna työvoimakustannusten mahdollistamissa rajoissa. Lupa-asiakirjojen luovutuspalvelu pidetään kunnan palveluna.	Liikevaihto, muutos edeltävään vuoteen

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.5. Koulutuksen, kasvatuksen ja kulttuurin kestävä omavaraisuus	Tuetaan kädentaitojen osaamista järjestämällä käsityötalolla perinteisten taitojen työpajoja. Kutomo on omatoimikutojille käytettävissä ympärivuotisesti. Kansalaisopiston kudontakurssit hyödyntävät myös kutomotiloja.	Kädentaitotyöpajojen määrä/vuosi

3. Hyvinvoiva Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
3.3. Kunta vahvistaa harrastamisen edellytyksiä	Käsityötalon taitopajatoiminta on monipuolisesti kädentaidoista kiinnostuneille tarjolla.	Käsityötalon muu käyttö myös myymälän aukiolon ulkopuolisena aikana

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Käsityötalo							
Toimintatuotot	17 531						
Toimintakulut	-73 942						
TOIMINTAKATE	-56 410						
Taitopajatoiminta							
Toimintatuotot		600		600	600		
Toimintakulut		-30 670		-30 670	-31 200	-530	1,73 %
TOIMINTAKATE		-30 070		-30 070	-30 600	-530	1,76 %
Käsityötalon myymälä							
Toimintatuotot		13 800		13 800	13 900	100	0,72 %
Toimintakulut		-29 080		-29 080	-31 550	-2 470	8,49 %
TOIMINTAKATE		-15 280		-15 280	-17 650	-2 370	15,51 %
Käsityötalo yhteensä							
Toimintatuotot	17 531	14 400		14 400	14 500	100	0,69 %
Toimintakulut	-73 942	-59 750		-59 750	-62 750	-3 000	5,02 %
TOIMINTAKATE	-56 410	-45 350		-45 350	-48 250	-2 900	6,39 %

Taitopajatoiminta

Taitopajatoiminta on osa käsityötalolla tapahtuvaa kulttuuritoimintaa, joka toteuttaa kulttuuritoimilain 3 §:n velvoitteita (L kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019). Erilaisissa matalan kynnyksen osallistumisen mahdollistavissa kädentaitojen työpajatapahtumissa opastetaan sekä perinteisten että ajassa pinnalla olevien kädentaitojen kokeilemisessa. Taitopajatoiminnalla ylläpidetään paikallista kädentaitokulttuurin säilymistä ja edistetään sen mukautumista kuntalaisten arkeen.

Keskeisimmät taitopajatoiminnan muodot ovat omatoimisen kangaspuilla kutomisen mahdollistaminen sekä teemoitetut työpajatapahtumat koriste-, käyttö- ja kodintekstiilien valmistuksessa. Taitopajatoiminnasta vastaa koulutettu tekstiilialan ammattilainen, tarvittaessa työpajoissa ohjaajina toimivat eri kädentaitojen erikoisosaajat.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
Taitopaja toimii paikallisen käsityöperinteen esille tuojana	Taitopajalla järjestetään perinnekäsitöiden teemapäiviä	

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot		**600**		**600**	**600**		
Toimintakulut		**-30 670**		**-30 670**	**-31 200**	**-530**	**1,73 %**
TOIMINTAKATE		**-30 070**		**-30 070**	**-30 600**	**-530**	**1,76 %**

Käsityötalon myymälä

Käsityötalolla toimii kädentaitotuotteiden myymälä. Osana kunnan kulttuuripalveluja myymälätoiminta toteuttaa kuntien kulttuuritoiminnasta säädetyn lain (166/2019) 3 §:n kohtia 2, 3, 5 ja 6.

Myyntituotteina ovat erilaiset Karstula-tuotteet sekä kunnan brändituotevalikoimasta että yksityishenkilöiden valmistamina teematuotteina. Valtaosa myytävistä tuotteista on myyntitileille tuotuja kädentaitotuotteita käyttötekstiileistä lahjatavaroihin. Myymälässä ei myydä käytettyjä tuotteita. Vain rajatusti myydään teollisesti valmistettuja tuotteita, kuten erikoisemmat tekstiilityön materiaalit, matonkuteet ja -loimet sekä suppea valikoima tekstiilityön muita tarvikkeita. Myyntitilille otettavien tuotteiden laatu ja muut ominaisuudet ovat tuotteiden valmistajan vastuulla, joskin myymälätoiminnan sekä taitopajatoiminnan vastuuhenkilöt pyrkivät varmistamaan myytävien tuotteiden laadulliset ja tekniset ominaisuudet tarkoitustaan vastaaviksi. Myyntitilin muodostamiskorvaus (ns. hyllypaikkamaksu) pidetään kohtuullisena, jotta myös mahdollisimman monella ei-ammatillisesti toimivalla kädentaitojen osaajalla olisi mahdollisuus tuoda tuotteita myyntiin. Myyntitilituotteiden hinnoittelun perusteena on valmistajan ilmoittama ja hänelle tuotteen myynnistä hyvitettävä hinta sekä myymälän provisio-osuus (30 %). Muiden myytävien tuotteiden hinnoittelussa noudatetaan kaupan alan yleisiä hinnoittelu- ja katekäytäntöjä.

Käsityötalon myymälä toimii myös viranomaisen valtuuttamana lupa-asiakirjojen luovutuspisteenä, jonka vaatimusten mukaisesti on järjestetty myymälätilan turvallisuus ja henkilökunnan vuosittainen koulutus viranomaistehtävään.

Myymälätoiminnasta vastaa myyntityön kokemuksen omaava kulttuurityöntekijä, jolla on 50 % työaika tähän tehtävään.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.7 Tehtäväkohtaiset toimenpiteet tarvittaessa	Taitopajalla ylläpidetään kutomoa ja tekstiilityötilaa.	
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
Käsityötalon myymälä toimii kädentaitajien tuotteille ja osaamiselle näkyvänä esilletulona.	Kädentaitojen edistäminen yhdessä taitopajan kanssa.	
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Myymälän aukioloajat palvelevat kuntalaisia.	

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot		**13 800**		**13 800**	**13 900**	**100**	**0,72 %**
Toimintakulut		**-29 080**		**-29 080**	**-31 550**	**-2 470**	**8,49 %**
TOIMINTAKATE		**-15 280**		**-15 280**	**-17 650**	**-2 370**	**15,51 %**

Kulttuuritoimi

Kulttuuripalveluna toteutetaan kulttuurielämyksiä paikkakunnalla asuville ja vieraileville sekä tuetaan kuntalaisten omaehtoista kulttuuritoimintaa. Kunnan kulttuuritoiminta perustuu siitä annettuun lakiin (166/2019).

Kunnan kulttuuritoimintaan sisältyy kuntalaisille suunnattu taiteiden tarjonta tapahtumien ja galleriatoiminnan sekä kulttuuriperinteiden ylläpitämisen eri muodoissa. Kunnantalo Himmelin taidegalleria, käsityötalon taitopajatoiminta sekä myymälä, kotiseutu- ja itsenäisyysjuhlat, konsertit ja monitaiteiset tapahtumat, kuten FieandtFest, ovat vuosittain toteutettavia kulttuurityön muotoja. Varhaiskasvatuksen ja koulun kulttuurityöhön linkittyviä toimintatapoja pyritään vahvistamaan sekä erillisen kehittämissuunnitelman avulla että pitämällä koulun henkilöstössä yhdellä työntekijällä kulttuurivastuuhenkilön työosuutta.

Kulttuurityötä toteutetaan yhdessä yhdistysten ja järjestöjen kanssa, toimijoina hallinnollinen kulttuurivastaava sekä osa-aikainen kulttuurityöntekijä.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1. Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Kulttuuripalvelut on mukana toteuttamassa seutukunnallista näkyvyyttä saavaa tapahtumaa.	
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Kulttuuripalvelujen tarjonnalla tavoitetaan sekä kuntalaisia että kunnassa vierailevia.	Kunnan järjestämiä kulttuuritapahtumia /vuosi

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**1 011**	**28 000**		**28 000**	**30 000**	**2 000**	**7,14 %**
Toimintakulut	**-57 139**	**-65 280**	**11 000**	**-54 280**	**-60 870**	**-6 590**	**12,14 %**
TOIMINTAKATE	**-56 128**	**-37 280**	**11 000**	**-26 280**	**-30 870**	**-4 590**	**17,47 %**

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluiden tehtävä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää aktiivista kansalaisuutta sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinolosuhteita.

Nuorisopalveluiden toiminta perustuu nuorten terveiden elintapojen, päihteettömyyden, sosiaalisen vahvistamisen sekä turvallisen ja aktiivisen kasvuympäristön tukemiseen ja kehittämiseen ennaltaehkäisevällä tavalla. Menetelminä ovat ohjattu nuorisotilatoiminta sekä nuorten osallisuuden tukeminen ohjaamalla nuorisovaltuustotoimintaa, järjestämällä retkiä, leirejä ja tapahtumia itse sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Nuorisopalveluissa työskentelee yksi nuorisotyöntekijä, kaksi etsivää nuorisotyöntekijää sekä yksi koulunuorisotyöntekijä. Vastuualueen esihenkilönä toimii sivistysjohtaja.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
3. Hyvinvoiva Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
3.1. Kunta osallistaa kuntalaisia kunnan kehittämiseen	Nuorisovaltuuston toiminta on aktiivista	Nuorisovaltuuston edustaja on mukana päätöselimissä Nuorisovaltuuston omia kokoontumisia on säännöllisesti

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Nuorisotyö yhteensä							
Toimintatuotot	85 112	71 650	-17 000	54 650	93 250	38 600	70,63 %
Toimintakulut	-185 779	-174 230	-15 400	-189 630	-256 310	-66 680	35,16 %
TOIMINTAKATE	-100 667	-102 580	-32 400	-134 980	-163 060	-28 080	20,80 %
Nuorisotoiminta							
Toimintatuotot	1 046	1 650		1 650	250	-1 400	-84,85 %
Toimintakulut	-79 481	-66 210		-66 210	-83 870	-17 660	26,67 %
TOIMINTAKATE	-78 434	-64 560		-64 560	-83 620	-19 060	29,52 %
Muu nuorten leiritoiminta							
Toimintatuotot		10 000		10 000	10 000		
Toimintakulut		-12 910		-12 910	-12 910		
TOIMINTAKATE		-2 910		-2 910	-2 910		
Nuorisovaltuusto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-275	-2 350		-2 350	-2 700	-350	14,89 %
TOIMINTAKATE	-275	-2 350		-2 350	-2 700	-350	14,89 %

Koulunuorisotyö

Koulunuorisotyö on koulussa tapahtuvaa nuorisotyötä, jonka tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja kehittymistä yhteisön jäseninä. Koulunuorisotyön kohderyhmää ovat 5.-9. vuosiluokkien oppilaat. Toimintamuotoina ovat mm. välituntitoiminta, tukioppilastoiminta, ryhmäytymiset, nivelvaiheen tukeminen ja kohtaamispaikat sekä pienryhmätoiminta. Koulunuorisotyötä ohjaa nuorisolaki.

Koulunuorisotyö on aloitettu Karstulassa lukuvuonna 2023–24 hankeavustuksen turvin, ja lukuvuodelle 2024–25 on saatu hakeavustus koulunuorisotyön kehittämistyöhön.

Koulunuorisotyöntekijän työnjohdollisena esihenkilönä toimii yhtenäiskoulun rehtori, ja hallinnollisena esihenkilönä sekä toiminnan vastuuhenkilönä sivistysjohtaja.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.7 Koululaisten ääni kuuluviin	Tukioppilastoiminta aktivoituu	toiminnassa mukana olevat oppilaat lkm.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot					**23 000**	**23 000**	
Toimintakulut					**-39 790**	**-39 790**	
TOIMINTAKATE					**-16 790**	**-16 790**	

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö on 15–29-vuotiaille tarkoitettua ennaltaehkäisevää ja korjaavaa toimintaa. Sen tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja saattaa hänet oikeiden palveluiden piiriin, sekä ohjata nuorta löytämään oma polku elämässä etenemiseen. Etsivä nuorisotyö perustuu nuorisolakiin (10§-12§) ja saa valtiolta erityisavustusta toiminnan kuluihin. Karstulan etsivä nuorisotyö toimii myös Kannonkoskella ja Kyyjärvellä. Etsivä nuorisotyö tekee tiivistä yhteistyötä alueen eri toimijoiden kanssa ja kuuluu alueellisiin yhteistyöverkostoihin.

Etsivän nuorisotyö on kaikille alle 29-vuotiaille saatavissa oleva matalan kynnyksen palvelu, jonka toiminnot ovat nuorelle vapaaehtoisia ja ilmaisia. Etsivä työ tukee nuoren hyvinvointia ja osallisuutta.

Vastuualueen esihenkilönä kahdelle etsivälle nuorisotyötekijälle toimii sivistysjohtaja.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.8. NEET- nuorten ääni esille	Hankkeiden ohjausryhmät (kohderyhmänä ent. asiakkaat)	Ent. asiakkaat
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa mukanaolo	Tapahtumien lkm.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Toimikuntien oppilashuoltoryhmiin osallistuminen	Tapahtumien lkm.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Vanhempainiltoihin osallistuminen	Tapahtumien lkm.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Etsivä nuorisotyö 1.8.22-31.7.23							
Toimintatuotot	54 893						
Toimintakulut	-76 850						
TOIMINTAKATE	-21 957						
Etsivä nuorisotyö 3.9.2023-22.12.24							
Toimintatuotot	29 173	60 000	-17 000	43 000		-43 000	-100,00 %
Toimintakulut	-29 173	-92 760	-15 400	-108 160		108 160	-100,00 %
TOIMINTAKATE	0	-32 760	-32 400	-65 160		65 160	-100,00 %
Etsivä nuorisotyö 23.12.24-30.9.25							
Toimintatuotot					60 000	60 000	
Toimintakulut					-117 040	-117 040	
TOIMINTAKATE					-57 040	-57 040	

Liikuntapalvelut

Kuntien liikuntapalveluista on säädetty liikuntalaissa (390/2015). Liikuntapalvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta tarjoamalla tasa-arvoisesti monipuolisia mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen sekä huolehtia liikuntapaikkojen käyttökunnosta.

Liikuntapalveluja toteutetaan yhteistyössä kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Liikunta- ja ulkoilupaikkojen hoito järjestetään kunnan teknisen palvelukeskuksen työnä.

Tehtäväalueen vastuuhenkilöitä ovat liikunnanohjaaja (sivistyspalvelukeskus) ja liikuntapaikkojen hoitajat (tekninen palvelukeskus).

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.4 Karstulaan luodaan valtakunnallista näkyvyyttä saava tapahtuma	Liikuntapalvelut on mukana toteuttamassa laajempaa näkyvyyttä saavaa tapahtumaa.	Kunnan liikuntapalvelut on osallisena maakunnallisen tai valtakunnallisen tapahtuman toteutuksessa. Liikuntapalvelut tuottaa yhdessä kolmannen sektorin tai yritysten kanssa uudenlaisen ulkoilutapahtuman.
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
2.6 Käytetään Karstulassa toimivia yrityksiä ja muita toimijoita Karstulan tunnetuksi tekemisessä	Liikuntapalvelut tuottavat yhdessä kolmannen sektorin tai yritysten kanssa uudenlaisen ulkoilutapahtuman.	Ulkoilutapahtuman toteutus

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Liikuntapalvelut yhteensä							
Toimintatuotot	6 896		4 400	4 400		-4 400	-100,00 %
Toimintakulut	-227 822	-218 980	-4 400	-223 380	-278 040	-54 660	24,47 %
TOIMINTAKATE	-220 926	-218 980		-218 980	-278 040	-59 060	26,97 %
Liikuntatoiminta							
Toimintatuotot	1 931						
Toimintakulut	-85 395	-78 870	11 300	-67 570	-74 380	-6 810	10,08 %
TOIMINTAKATE	-83 464	-78 870	11 300	-67 570	-74 380	-6 810	10,08 %
Liikuntapaikat							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-131 212	-140 110		-140 110	-203 660	-63 550	45,36 %
TOIMINTAKATE	-131 212	-140 110		-140 110	-203 660	-63 550	45,36 %

2.4 Teknisen toimen päävastuualue

Teknisen palvelukeskuksen toimielin on tekninen lautakunta. Sen tehtävänä on huolehtia, että tekninen palvelukeskus järjestää kuntastrategian mukaisesti viranomais-, tila-, kunnallistekniikka-, mittaus- ja yksityistiepalvelut.

Teknisen palvelukeskuksen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa ja vastata oman toimialansa hallinnon, yhdyskuntateknisten palvelujen, kiinteistötoimen, kunnan rakennusvalvonnan, ympäristönhoidon viranomaistehtävistä ja jätehuollon valvontatehtävistä sekä vesi- ja viemärilaitoksen toiminnasta.

Päävastuualueen talousarvio sisältää tarkemmin esiteltävien eri tehtäväalueiden käyttötalouden lisäksi euromääräisesti pienet määrärahavaraukset väestönsuojeluun ja öljyvahinkojen torjuntaan.

Teknisen palvelukeskuksen tilivelvollinen viranhaltija on tekninen johtaja.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**4 647 734**	**4 770 900**	**156 300**	**4 927 200**	**4 611 470**	**-315 730**	**-6,41 %**
Myyntituotot	1 239 400	1 410 370	-21 000	1 389 370	1 413 730	24 360	1,75 %
Tuet ja avustukset	33 146	23 500	16 000	39 500	30 000	-9 500	-24,05 %
Muut toimintatuotot	3 359 444	3 331 530	161 300	3 492 830	3 162 240	-330 590	-9,46 %
Toimintakulut	**-4 693 419**	**-4 633 810**	**-149 300**	**-4 783 110**	**-4 524 950**	**258 160**	**-5,40 %**
Henkilöstökulut	-1 087 581	-1 044 380	-50 000	-1 094 380	-1 112 070	-17 690	1,62 %
Palvelujen ostot	-1 198 895	-1 250 670	-71 700	-1 322 370	-1 255 900	66 470	-5,03 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 103 062	-961 070	14 500	-946 570	-808 230	138 340	-14,61 %
Avustukset	-94 051	-121 000	5 000	-116 000	-121 000	-5 000	4,31 %
Muut toimintakulut	-1 209 830	-1 256 690	-47 100	-1 303 790	-1 227 750	76 040	-5,83 %
TOIMINTAKATE	**59 037**	**219 590**		**219 590**	**185 520**	**-34 070**	**-15,52 %**
VUOSIKATE	**59 037**	**219 590**		**219 590**	**185 520**	**-34 070**	**-15,52 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-1 570 771**	**-1 673 940**		**-1 673 940**	**-1 634 000**	**39 940**	**-2,39 %**
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 570 771	-1 673 940		-1 673 940	-1 634 000	39 940	-2,39 %
Arvonalentumiset							
TILIKAUDEN TULOS	**-1 511 734**	**-1 454 350**		**-1 454 350**	**-1 448 480**	**5 870**	**-0,40 %**

Tekninen hallinto

Tekninen hallinto vastaa sujuvasta päätöksenteosta lautakunta- ja virkamiestasolla kunnan strategian, hallintosäännön ja valtakunnallisten määräysten mukaan, huolehtii palvelukeskuksen toiminnan, talouden ja organisaation kehittämisestä sekä seuraa toiminnan toteutuksia ja tuloksia. Hallinnon tehtävänä on myös huolehtia yhteyksistä ja yhteistyöstä muiden hallinnonalojen ja yhteistyötahojen kanssa. Tekniseen hallintoon sisältyy keskeisten toimialojen toimisto- ja hallintotehtävät sekä kunnan rakennushankkeiden yleissuunnittelu/ohjaus ja valvonta. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii tekninen johtaja.

Kunnan investointiohjelma ei toteutunut vuonna 2024 täysimääräisesti suuren hankkeiden määrän ja isojen hankkeiden eri vaiheiden pitkäkestoisuuden vuoksi.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.4. Kestävä talous	Seuranta säännöllistä	Talouden seuranta säännöllisin kuukausitoteuman raportein tekniselle lautakunnalle

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Karstulan kunta haluaa mahdollistaa kuntalaisille omavaraisuutta lähiruuan tuotannossa.	Tarjoamme kuntalaisille yhden alueen viljelyspalstoja ja/tai -laatikoita varten vuonna 2025.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**2 855**	**4 000**		**4 000**	**2 300**	**-1 700**	**-42,50 %**
Toimintakulut	**-136 189**	**-139 200**	**-9 300**	**-148 500**	**-141 700**	**6 800**	**-4,58 %**
TOIMINTAKATE	**-133 334**	**-135 200**	**-9 300**	**-144 500**	**-139 400**	**5 100**	**-3,53 %**

Mittaustoiminta

Mittaustoiminta huolehtii keskitetysti kunnan mittaustoimesta. Alueen vastuuhenkilö on ympäristösihteeri/mittausteknikko.

Mittaustoimen käytössä oleva takymetrikalusto on vanhentunut. Neljän kunnan yhteinen GPS-mittauskalusto sekä kunnan oma mittausohjelmisto on käytössä. Kunnan omistamien maa-alueiden ja kaavojen maastoon merkitseminen, omien soranotto- ym. suunnitelmiin liittyvien maastomittausten tekeminen, uusien johtolinjojen kartoittaminen ja tallentaminen. Naapurikuntien tarvitsemat mittaukset yhteisellä mittauslaitteistolla laskutustyönä. Yksityisille tehtävät mittauspalvelut resurssien mukaan, lähinnä kunnan omiin hankkeisiin liittyvät palvelut.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.4. Kestävä talous	Mittauspalvelua tarjotaan kunnan omiin mittaustarpeisiin sekä yhteistyökunnille, yhteinen GPS-laite.	Oman kunnan ja yhteistyökuntien mittaustyöt, %.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**2 326**	**2 500**		**2 500**	**2 380**	**-120**	**-4,80 %**
Toimintakulut	**-20 818**	**-23 470**		**-23 470**	**-23 350**	**120**	**-0,51 %**
TOIMINTAKATE	**-18 034**	**-20 970**		**-20 970**	**-20 970**		

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntatekniset palvelut huolehtivat kunnan hallinnoimien liikenneväylien ja yleisten alueiden kunnossapidosta, saneerauksesta ja uudisrakentamisesta kustannustehokkaasti turvallisuus ja ympäristö huomioiden. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii yhdyskuntateknikko.

Yhdyskuntatekniikan tehtävänä on liikenneväylien liikennöitävyyden varmistaminen, yleisten alueiden hoidon järjestäminen sekä kaatopaikkojen jälkihoidosta huolehtiminen. Tehtävä toteutetaan oman organisaation sekä julkisten ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Kaavateitä, kunnan omistamia liikenneväyliä, puistoja ja ulkoilualueita rakennetaan ja ylläpidetään hyväksyttyjen tasovaatimusten pohjalta. Kaavateiden perusparannuksia ja päällystämisiä toteutetaan aluekokonaisuuksina.

Tievalaistuslinjoja rakennetaan ja ylläpidetään kirkonkylän alueella ja sivukylillä. Valoja valmistaudutaan uusimaan uudella valaisintekniikalla toimiviksi.

Ulkoliikuntapaikat, uimarannat ja uimapaikat, venevalkamat rakennetaan ja ylläpidetään yleisten tasovaatimusten pohjalta. Liikuntapaikkojen hoito tuotetaan ostopalveluna sivistyslautakunnalle.

Löytöeläinpalvelu, eläinten tilapäinen hoito, järjestetään ostopalveluna.

Kunnan omistamia **sora-alueita** ja murskevarastoa hyödynnetään kunnan omissa rakennuskohteissa.

Konekeskus palvelee muita toimintoja: konetyön myynti ja laitteiden vuokraus kunnan omiin kohteisiin sekä yksityisille ja yhteisöille resurssien sallimissa puitteissa teknisen lautakunnan hyväksymin taksoin.

Jätehuollon osalta tehtävänä on Lampisuon suljetun kaatopaikka-alueen jälkitarkkailu.

Ajankohtaiset tie- ja yleisten alueiden suunnitelmat:
Vuoden 2025 aikana toteutetaan investointiohjelman mukaiset hankkeet/toimenpiteet.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Järjestetään yhteiset palaverit eri tahojen kanssa.	Järjestetään yhteystyöpalaverit eri tahojen kanssa vähintään kaksi kertaa vuodessa.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Kunta kohottaa keskusta-alueen viihtyisyyttä.	Kunta toteuttaa keskustan puistojen ja yleisten alueiden tarvittavat peruskorjaukset ja siistimiset useamman vuoden toteutusajalla.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Uuden teollisuusalueen infran rakentaminen.	Infran rakentaminen mahdollistaa asemakaavan mukaisten teollisuus- ja liiketilojen tonttien käyttöönoton ja rakentamisen.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Kaavatiet							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-154 227	-168 390		-168 390	-157 850	10 540	-6,26 %
TOIMINTAKATE	-154 227	-168 390		-168 390	-157 850	10 540	-6,26 %
Muut liikenneväylät							
Toimintatuotot							
Toimintakulut		-400		-400		400	-100,00 %
TOIMINTAKATE		-400		-400		400	-100,00 %
Kirkonkylän teiden valaistus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-22 237	-19 920		-19 920	-18 000	1 920	-9,64 %
TOIMINTAKATE	-22 237	-19 920		-19 920	-18 000	1 920	-9,64 %
Sivukylien teiden valaistus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-10 557	-9 650		-9 650	-8 150	1 500	-15,54 %
TOIMINTAKATE	-10 557	-9 650		-9 650	-8 150	1 500	-15,54 %
Puistojen ja torien kp.							
Toimintatuotot	14 039	12 600		12 600		-12 600	-100,00 %
Toimintakulut	-80 531	-85 990		-85 990	-85 330	660	-0,77 %
TOIMINTAKATE	-66 492	-73 390		-73 390	-85 330	-11 940	16,27 %
Liikuntapaikat							
Toimintatuotot	143 793	151 010		151 010	202 360	51 350	34,00 %
Toimintakulut	-122 195	-123 740		-123 740	-128 910	-5 170	4,18 %
TOIMINTAKATE	21 598	27 270		27 270	73 450	46 180	169,34 %
Uimarannat ja venevalkamat							
Toimintatuotot	452	450		450	730	280	62,22 %
Toimintakulut	-7 206	-10 830		-10 830	-11 620	-790	7,29 %
TOIMINTAKATE	-6 754	-10 380		-10 380	-10 890	-510	4,91 %
Sora-alueet							
Toimintatuotot		4 000		4 000		-4 000	-100,00 %
Toimintakulut	-422	-900		-900	-160	740	-82,22 %
TOIMINTAKATE	-422	3 100		3 100	-160	-3 260	-105,16 %
Löytöeläimet							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-3 387	-3 500		-3 500	-3 450	50	-1,43 %
TOIMINTAKATE	-3 387	-3 500		-3 500	-3 450	50	-1,43 %
Varastot							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-233						
TOIMINTAKATE	-233						
Konekeskus							
Toimintatuotot	19 413	14 570		14 570	14 570		
Toimintakulut	-40 461	-36 720		-36 720	-36 720		
TOIMINTAKATE	-21 049	-22 150		-22 150	-22 150		
Jätehuolto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-3 399	-2 410		-2 410	-3 380	-970	40,25 %
TOIMINTAKATE	-3 399	-2 410		-2 410	-3 380	-970	40,25 %

Yksityistiet

Tehtäväalueen tavoitteena on kuntalaisten liikenneyhteyksien turvaaminen, tieolojen ja tieverkon kehittäminen sekä liikenneturvallisuustyön edistäminen. Sen vastuuhenkilöinä toimivat ympäristösihteeri/mittausteknikko ja yhdyskuntateknikko.

Yksityisteiden perusparannus- ja kunnostushankkeita tuetaan (1–2 tietä / vuosi). Valtionavustusta saaviin hankkeisiin annetaan kunnan avustusta enintään 10 % määrärahan puitteissa, muihin enintään 75 % erillisillä päätöksillä. Isoista hankkeista tehdään erillispäätökset. Tiekuntien omavastuuosuus vähintään 20 %. Perusparannusavustus määräraha vuoden 2025 talousarviossa 25 000 €.

Yksityisteiden kunnossapidon avustaminen, hoito- ja kustannustason seuranta ja tiekuntien toiminnan kehittäminen. Avustusperusteena tien vähimmäispituus 500 m ja vakituinen asunto tien varrella. Tehtävä toteutetaan pääosin omana työnä, yksiköinnit ostopalveluna paikkakunnan palveluntuottajilta. Kunnossapidon määräraha vuoden 2025 talousarviossa 96 000 €.

Valtion tiepolitiikan seuranta (tiehankkeet, yleisten teiden hoitotaso ja muutosesitykset). Liikenneturvallisuustyö suunnitelman mukaisilla painopistealueilla ja turvallisuusriskien kartoittaminen. Liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontuu 1–2 kertaa vuodessa. Karstula osallistuu Pohjoisen Keski-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelmien laadintaan.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Infran pitäminen hyvässä kunnossa myös haja-asutusalueella, kunta avustaa yksityisteitä kunnossapidossa ja perusparannushankkeissa.	Toteutuneet kunnossapitoavustukset, %. Toteutuneet perusparannushankkeet, kpl.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot							
Toimintakulut	**-100 397**	**-126 170**	**5 000**	**-121 170**	**-126 220**	**-5 050**	**4,17 %**
TOIMINTAKATE	**-100 397**	**-126 170**	**5 000**	**-121 170**	**-126 220**	**-5 050**	**4,17 %**

Kiinteistöhallinto

”Kiinteistöllä tarkoitetaan kiinteistörekisteriin kiinteistönä merkittyä maa- tai vesialueen omistuksen yksikköä. Kiinteistöön kuuluvat sillä sijaitsevat kiinteistön omistajan omistamat rakennukset ja kiinteät laitteet.” Tilastokeskus.

Kunnan suorassa omistuksessa on noin 200 kiinteistöä, joilla sijaitsee noin 100 rakennusta. Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala on noin 46 200 m2 ja tilavuus 207 400 m3. Kirjanpidollisesti kiinteistöt on jaettu teollisuuskiinteistöihin, sivistystoimen, sosiaali- ja terveystoimen, muihin vuokrattaviin kiinteistöihin sekä vesi- ja viemärilaitoksen kiinteistöihin. Rakennusten kunto vaihtelee kohteittain.

Kiinteistöhallinnon vastuulla on huoltaa, korjata ja rakennuttaa kunnan palveluja ylläpitävät tilat. Vastuualue kuuluu tekniselle palvelukeskukselle. Päävastuussa ovat tekninen johtaja rakentamattomista kiinteistöistä ja uudiskohteista, yhdyskuntateknikko vesi- ja viemärilaitoksen sekä liikuntapaikkojen kiinteistöistä ja kiinteistöinsinööri muista kiinteistöistä. Toisten palvelukeskusten toimijat ovat kunnan tiloissa sisäisellä vuokralla. Muita vuokralaisia ovat muun muassa Keski-Suomen Hyvinvointialue ja useat elinkeinonharjoittajat sekä yksityiset henkilöt.

Vuonna 2025 kirjaston peruskorjaus viedään loppuun. Ropotilla tehdään peruskorjausta sekä tilamuutoksia työpajan toimintoja varten. Vanhan terveysaseman tulevaisuus etenee kaavoituksen puolella. Kunta tekee lämmitystapamuutoksen viimeiseen öljylämmityskohteeseen, Vastaanottohalliin.

Tulevina vuosina tullaan panostamaan rakennusten ylläpitoon ja huoltoon jo käyttöönotosta lähtien. Käyttäjien ja huollosta vastaavien perehdyttäminen, digitaalinen huoltokirja ja nettivalvomo luovat mahdollisuudet onnistumiseen. Ostopalveluna olevan kiinteistönhoidon tukena toimii kouluisäntä/talonmies. Lisäksi uudelleen koulutetaan yksi henkilö 50 % työpanoksella kiinteistönhoidon tehtäviin.

Siivouspalvelut
Tehtäväalueen tarkoitus on tuottaa tarvittavat siivouspalvelut. Siivouspalvelut siirtyvät 1.1.2023 alkaen teknisen johtajan vastuualueelle.

Siivouspalvelu huolehtii Yhtenäiskoulun, kirjaston, päiväkotien, liikuntahallin, Himmelin, Kruukkilan, Ropotin, nuorisotilan ja Heikintuvan, jätevedenpuhdistamon valvomon ja liikuntapaikkojen pukutilojen puhtaanapidosta siivoustyön mitoituksen mukaisesti. Siivouspalvelut toteutetaan omana palvelutuotantona, pienessä määrin käytetään ostopalvelua. Siivouspalvelut tuotetaan ja hankitaan keskitetysti tehokkaan suunnittelun ja siivousmitoituksen mukaisesti laatutaso huomioiden.

Siivouspalveluiden toimintaa ohjataan kestävän kehityksen näkökulmat huomioiden, hyödyntämällä uusia teknologisia ratkaisuja sekä kehittämällä uusia tehokkaita toimintatapoja.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Kunnan tärkeimmistä kiinteistöistä tehdään lyhyet esittelyt kunnan nettisivuille.	Esittelyt tehty.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Liikuntahallille hankitaan suojamatto tapahtumien järjestämisen mahdollistamiseksi.	Hankinta tehty.

3. Hyvinvoiva Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
3.2. Kunta panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin	Kiinteistönhallinto ja -hoito toteutetaan laadukkaasti.	Asiakastyytyväisyyskyselyt toteutetaan kaikille asiakasryhmille kerran vuodessa.
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Siivouspalvelut toteutetaan laadukkaasti palvelusopimusten mukaisina	Asiakastyytyväisyyskyselyt toteutetaan kaikille asiakasryhmille kerran vuodessa.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Kiinteistöjen hallinto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-65 162	-74 250		-74 250	-80 650	-6 400	8,62 %
TOIMINTAKATE	-65 162	-74 250		-74 250	-80 650	-6 400	8,62 %
Teollisuuskiinteistöt							
Toimintatuotot	713 846	549 360	65 500	614 860	481 310	-133 550	-21,72 %
Toimintakulut	-191 830	-169 950	-34 000	-203 950	-142 680	61 270	-30,04 %
TOIMINTAKATE	522 016	379 410	31 500	410 910	338 630	-72 280	-17,59 %
Sosiaali- ja terveystoimen kiinteistöt							
Toimintatuotot	602 589	601 120	52 500	653 620	604 620	-49 000	-7,50 %
Toimintakulut	-629 893	-535 540	-3 000	-538 540	-528 570	9 970	-1,85 %
TOIMINTAKATE	-27 304	65 580	49 500	115 080	76 050	-39 030	-33,92 %
Sivistystoimen kiinteistöt							
Toimintatuotot	1 687 495	1 729 320	15 000	1 744 320	1 648 990	-95 330	-5,47 %
Toimintakulut	-1 420 320	-1 448 450	-43 000	-1 491 450	-1 432 560	58 890	-3,95 %
TOIMINTAKATE	267 175	280 870	-28 000	252 870	216 430	-36 440	-14,41 %
Muut vuokrattavat kiinteistöt							
Toimintatuotot	331 834	447 970	56 300	504 270	438 410	-65 860	-13,06 %
Toimintakulut	-472 402	-495 600	-15 000	-510 600	-460 030	50 570	-9,90 %
TOIMINTAKATE	-36 304	34 870	34 300	69 170	77 380	8 210	11,87 %
Siivouspalvelut							
Toimintatuotot	319 299	316 400		316 400	303 050	-13 350	-4,22 %
Toimintakulut	-277 919	-295 260		-295 260	-284 070	11 190	-3,79 %
TOIMINTAKATE	41 380	21 140		21 140	18 980	-2 160	-10,22 %

Vesi- ja viemärilaitos

Vesi- ja viemärilaitoksen tehtävänä on hoitaa keskitetty talousveden hankinta ja jakelu sekä viemärilaitostoiminta määritellyillä toiminta- ja kehittämisalueilla, kunnan omistaman vesihuoltoverkoston ja sen laitteistojen hoitaminen, rakentaminen ja saneeraaminen. Vesi- ja viemärilaitostoiminta toteutetaan kunnan omana työnä. Talousarviossa toiminta on eriytetty laskennalliseksi taseyksiköksi. **Vesihuoltolaitoksen eriytetty tulos- ja rahoituslaskelma on talousarviokirjan kohdassa 6**. Vesi- ja viemärilaitoksen vastuuhenkilönä toimii yhdyskuntateknikko.

Vesi- ja viemärilaitoksella on kunnan alueella kuusi vedenottamoa, **vuonna 2023 toimitettiin vettä noin 177 000 m³.** Kuivattu puhdistamoliete kompostoidaan toistaiseksi aumakompostointialueella Peränevalla. Vesi- ja viemärilaitos tarjoaa suunnittelu- ja rakentamispalveluja kunnan muille palvelukeskuksille, yksityisille ja yhteisöille resurssien sallimissa puitteissa lautakunnan hyväksymin taksoin.

Ajankohtaiset vesihuollon suunnitelmat ja toteutukset:
Uuden vedenottamon suunnittelu. Vesi- ja viemärilaitoksen automaation laajentaminen jatkuu. Hulevesijärjestelmien suunnittelua jatketaan ja aloitetaan toteutuksen ensimmäinen vaihe. Vesijohtoverkoston runkoventtiilien saneeraus. Vesihuoltolaitoksen kyber- ja toimintaturvallisuuden parantaminen.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.4. Kunta vahvistaa ja kehittää digitalisaatiota	Kunta kehittää vesi- ja viemärilaitoksen automaatiojärjestelmiä ja kyberturvallisuutta	Automaation laajennuksen toinen vaihe, kun saneerattu ja laajennettu jätevedenpuhdistamo on valmistunut 2023. Kyber- ja toimintaturvallisuutta parannetaan.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Vesihuoltolaitos yhteensä							
Toimintatuotot	770 754	928 140	-33 000	895 140	903 290	8 150	0,91 %
Toimintakulut	-649 634	-580 500	-50 000	-630 500	-543 430	87 070	-13,81 %
TOIMINTAKATE	121 119	347 640	-83 000	264 640	359 860	95 220	35,98 %
Vesilaitos							
Toimintatuotot	351 859	420 330		420 330	424 970	4 640	1,10 %
Toimintakulut	-263 047	-256 730		-256 730	-238 520	18 210	-7,09 %
TOIMINTAKATE	88 812	163 600		163 600	186 450	22 850	13,97 %
Viemärilaitos							
Toimintatuotot	413 791	501 910	-33 000	468 910	473 120	4 210	0,90 %
Toimintakulut	-368 368	-305 820	-50 000	-355 820	-295 960	59 860	-16,82 %
TOIMINTAKATE	45 422	196 090	-83 000	113 090	177 160	64 070	56,65 %
Aumakompostointi/Peräneva							
Toimintatuotot	5 104	5 900		5 900	5 200	-700	-11,86 %
Toimintakulut	-18 219	-17 950		-17 950	-8 950	9 000	-50,14 %
TOIMINTAKATE	-13 115	-12 050		-12 050	-3 750	8 300	-68,88 %
Sammutusvesipumppaamo							
Toimintatuotot	81	1 330		1 330	1 330		
Toimintakulut	-154	-2 250		-2 250	-2 360	-110	4,89 %
TOIMINTAKATE	-73	-920		-920	-1 030	-110	11,96 %
Hulevesi							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-69						
TOIMINTAKATE	-69						

Rakennustarkastus

Lakisääteisen rakennusvalvonnan tavoitteena on edistää turvallisen, terveellisen, viihtyisän, taloudellisen ja eri väestöryhmien tarpeet tyydyttävän toiminta- ja asuinympäristön luomista. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii rakennustarkastaja.

Rakennusvalvontaviranomainen valvoo kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoo rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Rakennuslupien sekä rakentamiseen liittyvien lupien, ilmoitusten ja lausuntojen valmistelut ja päätöksenteot. Rakentamisaikaiset tarkastus-, valvonta- ja seurantatehtävät. Rakentamisen ja kiinteistöjen tietopalvelut. Kunnan rakennusmääräysten ja -ohjeiden valmistelutehtävät, sekä kaavojen valmistelussa avustaminen.

Rakennustarkastuksen palvelut ostetaan 1.1.2024 alkaen Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimelta, joka toimii palveluntuottajana. Vastuukuntana toimii Viitasaaren kaupunki.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	9 392						
Toimintakulut	-56 005	-52 200		-52 200	-67 300	-15 100	28,93 %
TOIMINTAKATE	-46 613	-52 200		-52 200	-67 300	-15 100	28,93 %

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu vastaa kunnan lakisääteisistä ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä samalla kannustaen kuntalaisia toimimaan aktiivisesti ympäristönsuojelu huomioiden. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii ympäristösihteeri/mittausteknikko.

Vuosittain käsitellään 2–5 ympäristölupaa, maa-aineslupia tarpeen mukaan, annetaan lausuntoja eri viranomaisissa vireillä oleviin hakemuksiin ja valituksiin, toteutetaan ympäristölupien valvontasuunnitelman mukaista valvontaa. Jätehuollon valvonta. Pääjärven vähäarvoisen kalan hoitopyynti keväisin.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
2.1 Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen	Karstula tunnetaan hyvinvoivasta ympäristöstään ja luonnostaan. Kunnan ympäristö ja luonto on tekijänä vaikuttamassa Karstulan elinvoimaan.	Jätevedenpuhdistamon puhdistustulosta seurataan ympäristöluvan ehtojen mukaisella 14 näytteellä vuosittain. Varsinainen mittari on ehdot täyttävien näytteiden lukumäärä. Hoitokalastuksen saalistavoite, kg.

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**7 974**	**6 300**		**6 300**	**6 300**		
Toimintakulut	**-46 256**	**-37 790**		**-37 790**	**-36 130**	**1 660**	**-4,39 %**
TOIMINTAKATE	**-38 281**	**-31 490**		**-31 490**	**-29 830**	**1 660**	**-5,27 %**

Ympäristöterveydenhuolto

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimelta, vastuukuntana Viitasaaren kaupunki ostettavat ympäristöterveysvalvonnan ja eläinlääkinnän ja eläinsuojelun suojelun kustannukset siirtyivät 1.1.2023 teknisen lautakunnan alaiseen talousarvioon. Aikaisempina vuosina kustannukset esitetty sosiaali- ja terveystoimen palvelualueella

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Ympäristöterveydenhuolto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-45 236	-52 200		-52 200	-53 400	-1 200	2,30 %
TOIMINTAKATE	-45 236	-52 200		-52 200	-53 400	-1 200	2,30 %
Eläinlääkintähuolto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-129 241	-133 000		-133 000	-143 400	-10 400	7,82 %
TOIMINTAKATE	-129 241	-133 000		-133 000	-143 400	-10 400	7,82 %

2.5 Päävastuualueiden talousarviot yhteensä

MÄÄRÄRAHA VUODELLE 2025	TP 2023	TA 2024	MU 2024	MTA 2024	TA 2025	TA 2024/ 2025 Muutos, €	TA 2024/ 2025 Muutos, %
Toimintatuotot	**6 360 829**	**6 014 610**	**340 300**	**6 354 910**	**5 712 340**	**-642 570**	**-10,11 %**
Myyntituotot	2 040 751	2 098 310	90 300	2 188 610	2 165 900	-22 710	-1,04 %
Maksutuotot	123 222	120 870	-12 600	108 270	81 900	-26 370	-24,36 %
Tuet ja avustukset	627 939	380 300	22 800	403 100	210 000	-193 100	-47,90 %
Muut toimintatuotot	3 568 918	3 415 130	239 800	3 654 930	3 254 540	-400 390	-10,95 %
Valmistus omaan käyttöön	**104 722**	**82 500**	**-7 000**	**75 500**	**114 000**	**38 500**	**50,99 %**
Valmistus omaan käyttöön	104 722	82 500	-7 000	75 500	114 000	38 500	50,99 %
Toimintakulut	**-16 558 425**	**-16 188 830**	**-283 300**	**-16 472 130**	**-16 347 730**	**124 400**	**-0,76 %**
Henkilöstökulut	-7 655 602	-7 474 490	-140 000	-7 614 490	-7 230 550	383 940	-5,04 %
Palvelujen ostot	-3 884 554	-3 861 730	-105 300	-3 967 030	-4 339 110	-372 080	9,38 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 385 014	-1 229 060	10 500	-1 218 560	-1 049 230	169 330	-13,90 %
Avustukset	-446 981	-498 250	19 100	-479 150	-685 040	-205 890	42,97 %
Muut toimintakulut	-3 186 275	-3 125 300	-67 600	-3 192 900	-3 043 800	149 100	-4,67 %
TOIMINTAKATE	**-10 092 874**	**-10 091 720**	**50 000**	**-10 041 720**	**-10 521 390**	**-479 670**	**4,78 %**
Verotulot	**8 278 751**	**7 846 000**		**7 846 000**	**8 517 000**	**671 000**	**8,55 %**
Kunnan tulovero	5 261 499	5 000 000		5 000 000	5 558 000	558 000	11,16 %
Kiinteistövero	1 709 080	1 746 000		1 746 000	1 842 000	96 000	5,50 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 308 172	1 100 000		1 100 000	1 117 000	17 000	1,55 %
Valtionosuudet	**4 475 396**	**3 747 300**		**3 747 300**	**3 875 040**	**127 740**	**3,41 %**
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	3 674 819	2 856 060		2 856 060	3 197 010	340 950	11,94 %
Muut valtionosuudet	800 577	891 240		891 240	678 030	-213 210	-23,92 %
Rahoitustuotot ja -kulut	**-369 652**	**-486 070**	**130 000**	**-356 070**	**-372 500**	**-16 430**	**4,61 %**
Korkotuotot	25 075	16 000	79 500	95 500	53 000	-42 500	-44,50 %
Muut rahoitustuotot	91 409	65 000	23 500	88 500	65 000	-23 500	-26,55 %
Korkokulut	-451 391	-531 000	27 000	-504 000	-455 000	49 000	-9,72 %
Muut rahoituskulut	-34 745	-36 070		-36 070	-35 500	570	-1,58 %
VUOSIKATE	**2 291 621**	**1 015 510**	**180 000**	**1 195 510**	**1 498 150**	**302 640**	**25,31 %**
Poistot ja arvonalentumiset	**-1 987 537**	**-1 785 510**		**-1 785 510**	**-1 683 150**	**102 360**	**-5,73 %**
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 717 884	-1 785 510		-1 785 510	-1 683 150	102 360	-5,73 %
Arvonalentumiset	-269 652						
Satunnaiset erät	**-97 020**						
Satunnaiset tuotot	2 000						
Satunnaiset kulut	-99 020						
TILIKAUDEN TULOS	**207 064**	**-770 000**	**180 000**	**-590 000**	**-185 000**	**405 000**	**-68,64 %**
TILIKAUDEN YLI-JÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	**207 064**	**-770 000**	**180 000**	**-590 000**	**-185 000**	**405 000**	**-68,64 %**

Käyttötalouden tuotot, sisäiset ja ulkoiset

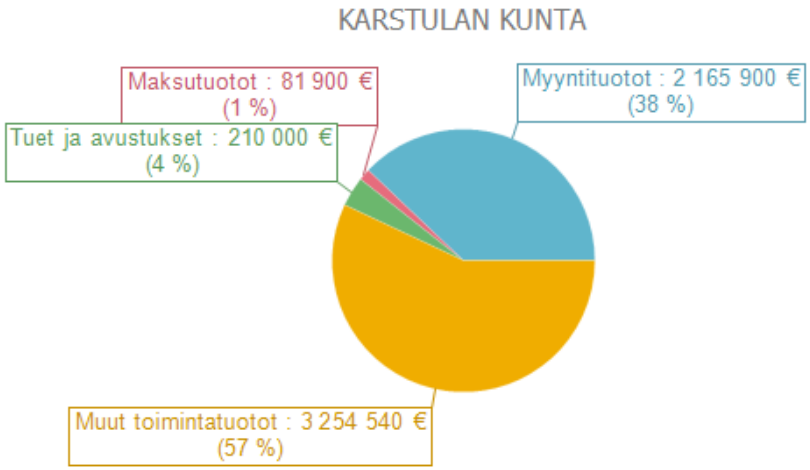

Käyttötalouden kulut, sisäiset ja ulkoiset

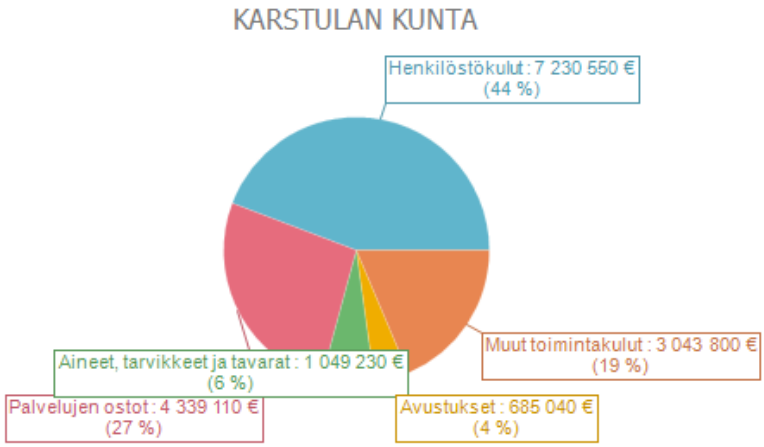

Toimintakulujen jakauma päävastuualueittain

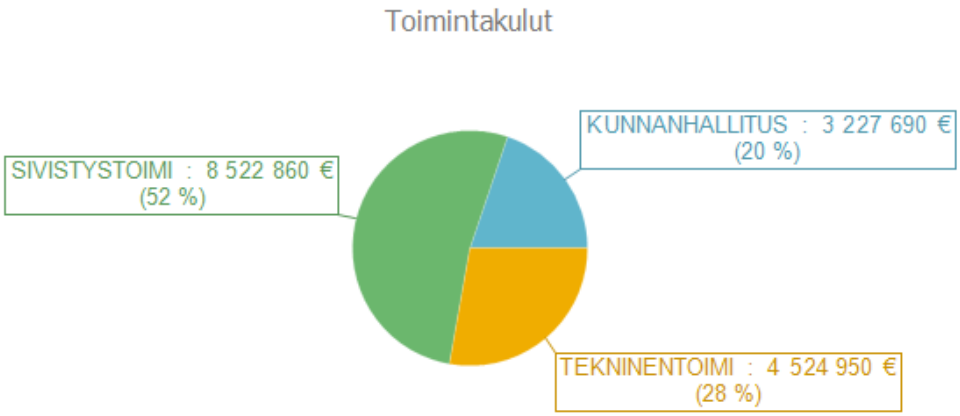

2.6 Konserniyhtiöt ja niille asetettavat tavoitteet

2.6.1 Yleiset periaatteet

Vuoden 2015 alusta voimaan tullut kuntalaki (410/2015) korostaa kunnan ja kuntakonsernin tarkastelua kokonaisuutena. Valtuuston on seuraavan kalenterivuoden talousarviota hyväksyessään otettava huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Karstulan kuntakonsernin taloushallinnon palvelut on tuotettu viime vuosina keskitetysti konsernipalvelukeskuksen työnä. Vuonna 2025 palveluntuotanto jatkuu edellisten vuosien tapaan toimintoja edelleen kehittäen ja yhdenmukaistaen.

Kunnanvaltuuston 1.11.2021 hyväksymällä konserniohjeella on annettu toimintaohjeet ja periaatteet Karstulan kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille. Konserniohjeet tuli voimaan 1.1.2022 alkaen sitovasti. Konserniohjauksen sisältö on määritelty konserniohjeissa ja vastuut määräytyvät kunnanvaltuuston hyväksymien hallintosääntöjen mukaisesti.

Kunnanhallitus esittää talousarviossa 2025 ja taloussuunnitelmassa 2026–2027 kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi seuraavat kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet ja konserniohjauksen periaatteet:

Kunnanvaltuuston hyväksymä kulloinkin voimassa oleva kuntastrategia on kunnan toiminnan ja talouden keskeinen lähtökohta. Kunnan taloutta hoidetaan edelleen niin, että tavoitteena on olla riittävän vahva peruskunta järjestämään tarvittavat kuntapalvelut kuntalaisille. Tavoitteiden toteutumista seurataan tilinpäätöksen mukaisen vuosikatteen ja muiden tunnuslukujen avulla, laatimalla keskeisistä päätöksistä strategiavaikuttavuuden arviointi sekä tarkastelemalla, miten aiemmat, keskeisten päätösten strategiavaikuttavuuden arvioinnit ovat toteutuneet. Lisäksi hallitus vastaa sisäisestä valvonnasta 25.10.2021 hyväksytyn ohjeen mukaisesti.

Kunnanvaltuusto hyväksyy talousarviossa vuosittain konserniohjauksen periaatteet kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden ja yhteisöjen osalta. Konserniohjauksen periaatteiden toteutumista arvioidaan tilinpäätöksen ja erillisten infotilaisuuksien tietojen pohjalta.

2.6.2 Talouden ja toiminnan vastuut

Kunnan suurin investointi yhtenäiskoulu on valmistunut vuonna 2021 ja sen leasingsopimuksen leasingvelka vuoden 2024 lopussa on 11 M€. Vuonna 2022 valmistuneen Soteku-keskuksen leasingvelka vuoden 2024 lopussa on noin 5,2 M€. Vuonna 2023 valmistuneet jätevedenpuhdistamo 3,5 M€ ja paloasema 3,4 M€ on rakennettu kunnan omaan taseeseen ilman erillistä lainanottoa. Jotta kaikki kustannukset tulisivat avoimiksi, vesilaitokselle tulee kohdistaa rakennuskustannuksia vastaava velkamäärä, jonka hoitokulut laskutetaan perus- ja käyttölaskutuksessa. Muilta osin kunnan vastuut liittyvät taselainoihin annettuihin takauksiin konserniyhtiöille ja Karstulan hyvinvointipalvelusäätiölle.

MERKITTÄVIMMÄT VASTUUT	€ TPA 2024	€ TA 2025
	31.12.2024	31.12.2025
Takaukset konserniyhtiöiden puolesta	**2 367 543**	**2 210 235**
Karstulan Vuokra-asunnot Oy	2 014 263	1 925 797
Karstulan Lämpöverkko Oy	193 123	144 949
As Oy Karstulan Vuokrakelsa	160 157	139 489
Takaukset muiden kuin konserniyhtiöiden puolesta	**161 053**	**125 263**
Karstulan Hyvinvointipalvelusäätiö	161 053	125 263
Leasingvuokravastuut	**16 158 863**	**15 738 510**
Yhtenäiskoulu	11 003 759	10 710 272
Soteku-keskus	5 155 104	5 028 238

2.6.3 Muut vastuut

Tiedossa ei ole muita vastuita.

2.6.4 Kehittämisyhtiö Karstulanseutu Oy

Yhtiön on perustettu edistämään Karstulan kunnan elinkeinoelämää ja monipuolistamaan sen rakennetta. Tässä tarkoituksessa yhtiö voi toimia yhteistyössä myös Karstulan ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhtiön tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen. Kunta omistaa 100 % yhtiön osakkeista.

Karstulanseutu Oy:n henkilöstö on yritysten ja elinkeinoelämän kehittämisessä ja ylläpitämisessä olevien sidosryhmien käytettävissä Karstulan elinkeinoelämän kannalta merkittävissä hankkeissa ja toimenpiteissä.

Strategia 2026 – merkittävin kehittäjäkumppani

Konserniohjaus

Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Elinkeino- ja yritysasioita yleensä käsitteleviä infoja pidetään ajankohtaisten hankkeiden yhteydessä kunnanhallitukselle yhtiökokousasioiden lisäksi 2–3 / vuosi sekä kunnanvaltuustoinfo vähintään 1 / vuosi. Puulaakson Sijoituksen neuvottelukunta toimii ohjeensa mukaisesti yhteistyöelimenä

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2. Karstula kuuluu ja näkyy

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
Kehittämisyhtiö kuuluu ja näkyy	Kehittämisyhtiön toiminta kuuluu ja näkyy	Kehittämisyhtiö on positiivisesti esillä tiedotusvälineissä

4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.5. Karstula sijoittuu kuntabarometrissa kokoluokassaan kymmenen parhaan joukkoon Suomessa	Kehittämisyhtiön toimintaedellytysten varmistaminen	Kehittämisyhtiön rahoitus on turvattu

2.6.5 Karstulan Vuokra-asunnot Oy

Karstulan Vuokra-asunnot Oy on yhtiö, joka rakennuttaa, omistaa ja hallinnoi kiinteistöjä ja vuokratonteilla olevia rakennuksia, ostaa ja vuokraa alueita, rakennuksia ja huoneistoja, antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja sekä harjoittaa kiinteistöjen ja vuokratonteilla olevien rakennusten isännöinti- ja huoltotoimintaa. Yhtiöllä on 19 kpl rakennuksia, joista 15 kpl asuintaloja ja 4 kpl muita rakennuksia (huoltorakennukset). Huoneistoja on yhteensä 77 kpl. Karstulan kunta omistaa 100 % yhtiön osakkeista. Yhtiössä tehdään strategiatyötä laadittujen kuntoarvioiden pohjalta, jotta yhtiö pysyy säilyttämään toimintakykynsä tulevaisuudessa.

Konserniohjaus
Kunnanhallitus esittää yhtiökokoukselle yhtiön hallituksen jäsenet. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Yhtiön keskeisistä asioista annetaan infoa kunnanhallitukselle yhtiökokousasioiden käsittelyn yhteydessä.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.4. Kestävä talous	Tilikauden tulos positiivinen. Vieraan pääoman määrä taseessa vähenevä. Vuokrasaamiset alle 5 % liikevaihdosta.	Tilinpäätös

4. Elinvoimainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
4.3. Kunnan väestökehitys ennakoidaan ja hallitaan	Päätöksen asuntohakemuksesta saa viikon kuluessa asuntohakemuksen jättämisestä. Asuntojen vuokrausaste on vähintään 85 %,	Hakemusten käsittelyaika, vrk Vuokrausaste, %

2.6.6 Karstulan Lämpöverkko Oy

Karstulan Lämpöverkko Oy on perustettu vuonna 1999. Yhtiö toimii kaukolämmön jakeluyhtiönä Karstulan kunnan alueella. Yhtiön omistaa Karstulan kunta. Yhtiöllä on kaukolämmönjakeluverkostoa hallussaan noin 23 km ja asiakkaita yhtiöllä on 150. Lämpöä toimitetaan pieniestä omakotitaloista suuriin teollisuuskiinteistöihin.

Lämpölaitoksen kuluttajat maksavat tilaamastaan lämpötehosta liittymismaksun ja perusmaksun sekä käyttämästään lämpöenergiasta kulutusmaksun. Liittymismaksun ja perusmaksun suuruus riippuu tilausvesivirrasta, (m3/h). Tilausvesivirtaa laskettaessa käytetään uuden asuinrakennuksen ominaiskulutuksena 25 W/m3. Nimellisjäähdytyksenä käytetään 55 °C.

Konserniohjaus
Kunnanhallitus ehdottaa yhtiökokoukselle yhtiön hallituksen jäsenet. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan tai yhtiön hallituksen puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Mahdollisten periaateratkaisujen yhteydessä pidetään infoja kunnanhallitukselle sekä kunnanvaltuustolle.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.3. Energiaomavaraisuus	Yhtiön kannalta taloudellisesti liitettävissä olevat kiinteistöt liitetään kaukolämmön piiriin.	Uudet liittymät
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
1.4. Kestävä talous	Energian hinnan taso alueellisesti kilpailukykyinen, pienehkö osingonjako omistajille.	Energianhinta, €/MWh, alv 0 %

2.6.7 Puulaakson Energia Oy

Puulaakson Energia Oy on perustettu vuonna 1999 tuottamaan ekologista ja hinnaltaan kilpailukykyistä energiaa Puulaakson yrityksille ja Karstulan kuntakeskukseen. Sermet Oy:n toimittama voimalaitos valmistui lokakuussa 2000. Yhtiön omistavat Karstulan kunta (37,3 %), Karstulan Lämpöverkko Oy (36,8 %) ja Honkarakenne Oyj (25,9 %). Kunnan suora omistus yhtiöstä on yhteensä 74,1 %.

Voimalaitoksen energialähteenä käytetään metsäteollisuuden sivutuotteena syntyvää biopohjaista puupolttoainetta ja metsähaketta. Voimalaitoksen teho on 16 MW, josta sähköntuotannon osuus on 2,3 MW. Varavoimaa yhtiöllä on käytettävissä 12 MW. Lämmön ja sähkön lisäksi laitos tuottaa prosessihöyryä Puulaakson yrityksille. Biopohjaisia polttoaineita yhtiö käyttää vuositasolla noin 34 000 MW.

Konserniohjaus
Kunnanhallitus esittää yhtiökokoukselle kunnan edustajat yhtiön hallituksen jäseniksi. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan tai yhtiön hallituksen puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Mahdollisten periaateratkaisujen yhteydessä pidetään infoja kunnanhallitukselle sekä kunnanvaltuustolle.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet
1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.4. Kestävä talous	Kaukolämpöenergian tuottaminen osakassopimuksen mukaisesti omakustannusperiaatteella Karstulan Lämpöverkko Oy:lle.	Energian hinta, €/MWh alv 0 %
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Yhtiön toiminta taloudellisesti kannattavaa, kattaa käyttö- sekä investointikustannukset.	Hintavertailu

2.6.8 Karstulan Seudun ravitsemuspalvelut Oy

Hyvinvointialueuudistuksen myötä 1.1.2023 on aloittanut toimintansa 7.11.2022 perustettu osakeyhtiö Karstulan Seudun Ravitsemuspalvelut Karsera Oy. Yhtiö on Karstulan kunnan tytäryhtiö ja yhtiön osakkaaksi tuli myös hyvinvointialue (osakkeista 1 %, hallituspaikka). Yhtiön palvelukseen siirtyi kunnan ravitsemispalveluiden henkilöstö. Yhtiöittämisen tarkoituksena on ruoan tuotannon turvaaminen kunnan omien yksiköiden asiakkaille sekä Karstulassa toimivien hyvinvointialueen yksiköiden asiakkaille sekä työpaikkojen säilyminen Karstulassa. Yhtiö toimii vuokralaisena yhtenäiskoulun tiloissa.

Konserniohjaus
Kunnanhallitus esittää yhtiökokoukselle yhtiön hallituksen jäsenet. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan tai yhtiön hallituksen puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Mahdollisten periaateratkaisujen yhteydessä pidetään infoja kunnanhallitukselle sekä kunnanvaltuustolle.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

1. Kestävästi omavarainen Karstula

Tavoite:	Konkreettiset toimenpiteet:	Mittari:
1.1. Omavaraisuutta ruuan tuotannossa	Suositaan lähiruuan käyttöä.	Lähiruokaa toimittavien tahojen kartoitus
Tavoite:	**Konkreettiset toimenpiteet:**	**Mittari:**
1.4. Kestävä talous	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palvelut.	Suoritteet, kpl Suoritehinta, € Asiakastyytyväisyyskyselyt
	Konkreettiset toimenpiteet:	**Mittari:**
	Ruokahävikin vähentäminen.	Ruokahävikin määrä, kg/v

2.6.9 As Oy Vuokrakelsa, As Oy Vuokrakarstu

Yhtiöt ovat asuntoja vuokraavia asunto-osakeyhtiöitä. Asunto Oy Karstulan Vuokrakelsa on 15 huoneiston kerrostalo, joka on valmistunut vuonna 1981. Karstulan kunta omistaa yhtiöstä 100 %. Asunto Oy Karstulan Vuokrakarstu on 17 huoneiston kerrostalo, joka on valmistunut vuonna 1976. Karstulan kunta omistaa yhtiöstä 68 %. Yhtiöiden hallitukset ovat laatineet 5 vuoden kunnossapitotarveselvitykset. Selvityksen pohjalta molemmissa yhtiöissä tehtiin vuonna 2023 IV-kanavien puhdistukset sekä Vuokrakelsassa lämmönvaihdinremotti. Merkittäviä korjauksia vuodelle 2025 ei ole suunnitteilla kummassakaan yhtiössä.

Konserniohjaus
Kunnanhallitus esittää yhtiökokoukselle kunnan edustajat yhtiöiden hallituksen jäseniksi. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa isännöitsijän selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Yhtiön keskeisistä asioista annetaan infoa kunnanhallitukselle yhtiökokousasioiden käsittelyn yhteydessä.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

2.6.10 Muut Karstulan kunnan kannalta keskeiset yhteisöt

Karstulan kunnan konserniohjaukseen ja -talouteen sekä edunvalvontaan liittyen keskeisiä, virallisseen kuntakonserniin kuuluvia yhteisöjä ovat mm. Keski-Suomen liitto sekä Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä. Kuntakonserniin kuulumattomia yhteisöjä ovat mm, Karstulan Hyvinvointipalvelusäätiö, Pohjoisen Keski-Suomen Verkkopalvelu Oy, Pohjoisen Keski-Suomen musiikkiopisto, Sammakkokangas Oy, Sydän-Suomen jätelautakunta ja Keski-Suomen Valokuituverkot Oy.

Konserniohjaus
Näiden yhteisöjen osalta konserniohjauksesta vastaava luottamushenkilötoimielin on määritelty hallintosäännöillä. Keskeinen periaate toiminnan ja talouden ohjauksessa on Karstula strategian 2022 sekä yleinen toiminnallistaloudellisuus. Konserniohjauksessa tulee huomioida tiivis ja säännöllinen hallinnollinen yhteistyö.

Kuntastrategiaan perustuvat tavoitteet

3 Tuloslaskelmaosa

Ulkoinen (1 000 €)	TP 2023	TA 2024	MUUTOS	TA+M 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	**3 964**	**3 565**	**340**	**3 905**	**3 285**	**3 340**	**3 340**
Myyntituotot	1 323	1 373	90	1 463	1 371	1 380	1 380
Maksutuotot	118	111	-13	98	78	80	80
Tuet ja avustukset	628	380	23	403	210	250	250
Muut toimintatuotot	1 895	1 701	240	1 941	1 626	1 630	1 630
Valmistus omaan käyttöön	**105**	**83**	**-7**	**76**	**114**	**100**	**100**
Toimintakulut	**-14 162**	**-13 740**	**-283**	**-14 023**	**-13 920**	**-13 991**	**-14 206**
Henkilöstökulut	- 7 655	- 7 474	-140	-7 614	-7 231	-7 405	-7 620
Palvelujen ostot	- 3 186	- 3 155	-105	-3 260	-3 560	-3 630	-3 630
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 1 365	- 1 211	11	-1 200	-1 032	-1 050	-1 050
Avustukset	- 442	- 489	19	-470	-681	-490	-490
Muut toimintakulut	- 1 514	- 1 411	-68	-1 479	-1 416	-1 416	-1 416
TOIMINTAKATE	**-10 093**	**-10 092**	**50**	**-10 042**	**-10 521**	**-10 551**	**-10 766**
Verotulot	**8 279**	**7 846**	**0**	**7 846**	**8 517**	**8 849**	**8 970**
Valtionosuudet	**4 475**	**3 747**	**0**	**3 747**	**3 875**	**3 875**	**3 775**
Rahoitustuotot ja -kulut	**-369**	**-486**	**130**	**-356**	**-373**	**-373**	**-374**
Korkotuotot	8	6	80	86	43	42	42
Muut rahoitustuotot	59	33	23	56	32	32	30
Korkokulut	-434	-521	27	-494	-445	-445	-445
Muut rahoituskulut	-2	-4	0	-4	-3	-2	-1
VUOSIKATE	**2 292**	**1 015**	**180**	**1 195**	**1 498**	**1 800**	**1 605**
Poistot ja arvonalentumiset	**-1 988**	**- 1 785**	**0**	**-1 785**	**-1 683**	**-1 500**	**-1 500**
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 718	- 1 785	0	-1 785	-1 683	-1 500	-1 500
Arvonalentumiset	-270	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät	**-97**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Satunnaiset tuotot	2	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	-99	0	0	0			
TILIKAUDEN TULOS	**207**	**-770**	**180**	**-590**	**-185**	**300**	**105**
edellisten tilikausien ylijäämä	**3 920**	**4 127**		**4 127**	**3 537**	**3 352**	**3 652**
kertynyt ylijäämä 31.12.	**4 127**	**3 357**		**3 537**	**3 352**	**3 652**	**3 757**

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT	TP 2023	MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Maksurahoitustavoite: Toimintatuotot / Toimintakulut, %	28	28	24	24	24
Tulorahoituksen riittävyystavoite: Vuosikate / Poistot, % Vuosikate, €/asukas	115 632	67 337	89 430	120 528	107 480

Pitkän aikavälin tulorahoitus-tavoite: Kertynyt yli-/alijäämä Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	4 127 1 138	3 537 996	3 352 963	3 652 1 070	3 757 1 122
Asukasluku/ennuste	3 627	3 550	3 481	3 412	3 347

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Toimintatuotot/Toimintakulut, %
Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista. Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate
Tunnusluku osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikate/Poistot, %
Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä investointitasoa pitkällä aikavälillä.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate, €/asukas
Tunnuslukujen laskennassa käytetään tulevien vuosien asukasmääränä Tilastokeskuksen julkaisemia väestöennusteen tietoja.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

4 Investointiosa

Investointisuunnitelma on laadittu vuosille 2025–2027. Suunnitelman keskeisin tavoite on Karstula strategian 2022–2025 mukaisesti tarjota työn tekemiseen ja yrittämiseen kannustava sekä asumiseen ja vapaa aikaan soveltuva viihtyisä elinvoimainen toimintaympäristö. Investointisuunnitelman vastuuhenkilö on tekninen johtaja.

Investointisuunnitelmassa esitetyt hankkeet on otettu ohjelmaan seuraavin perustein:

- kesken olevan hankkeet viedään loppuun
- toimivaan ja viihtyisään ympäristöön kiinnitetään huomiota
- investoimalla säännöllisesti ei synnytetä korjausvelkaa
- kunnan tarjoamien kuntalaispalvelujen taso nousee
- vuodelle 2025 esitetyt kohteet ovat määrärahojen osalta sitovia hankeryhmittäin, mutta suunnittelukauden vuosien 2026–2027 osalta investointiohjelma tarkentuu seuraavissa talousarvioissa
- vuonna 2025 toteutukseen tulevista mahdollisista elinkeinoinvestoinneista kunnanvaltuusto tekee päätökset erikseen

INVESTOINTISUUNNITELMA 2025-2027			
PÄÄVASTUUALUE			
Tehtäväkokonaisuus			
Hankeryhmä (sitovuustaso valtuustoon)			
Hanke (sitovuustaso lautakuntaan)			
	TA	**TS**	**TS**
KUNNANHALLITUS	**2025**	**2026**	**2027**
Maa-alueet	**0**	**0**	**0**
Maa-alueiden osto	50 000	50 000	50 000
Maa-alueiden myynti	-50 000	-50 000	-50 000
SIVISTYSPALVELUKESKUS	**2025**	**2026**	**2027**
Varhaiskasvatus	**10 000**		
Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä	10 000		
TEKNINEN PALVELUKESKUS	**2025**	**2026**	**2027**
Kiinteistöt	**930 000**	**470 000**	**210 000**
Teollisuuskiinteistöt	**120 000**	**70 000**	**100 000**
Vastaanottohalli, lämmitystapamuutos	90 000		
Ilveskangas ylläpitokorjaukset	10 000		
Hongan liimahirsihallin korjaukset	20 000	70 000	
Väestönsuoja Humpin alue			100 000
Sivistystoimen kiinteistöt	**410 000**	**200 000**	**10 000**
Kirjaston peruskorjaus	275 000		
Liikuntahallin lattian suojamatot	20 000		
Rypäleen LVI-peruskorjaus		30 000	
Kruukkilan alakerran peruskorjaus		50 000	10 000
Kruukkilan renkitupa		120 000	
Yhtenäiskoulun lisähankinnat	90 000		

Kotiseutumuseon peruskorjaus	25 000		
Muut kiinteistöt	**400 000**	**200 000**	**100 000**
Himmeli, ylläpitokorjaus	100 000	100 000	100 000
Ropotin tilamuutos/peruskorjaus	300 000	100 000	
Yhdyskuntarakentaminen	**618 000**	**335 000**	**190 000**
Kadut	**518 000**	**175 000**	**150 000**
Rakenteille tulevat kaavatiet		25 000	
Nykyiset kadut, reunakivet ja kaivot	30 000	50 000	50 000
Koivurannan teollisuusalueen infran rakentamishanke	910 000		
JTF-avustus 70 %	-637 000		
Liittymä	200 000		
Soratiet, perusparannus	15 000	100 000	100 000
Tievalaistus	**80 000**	**40 000**	**40 000**
Vanhat valaisinlinjat saneeraus, keskusta	60 000	30 000	30 000
Vanhat valaisinlinjat saneeraus, sivukylät	20 000	10 000	10 000
Puistot ja yleiset alueet	**10 000**		
Puistot, ylläpito/korjaukset	10 000		
Liikuntapaikat	**10 000**	**0**	**0**
Liikuntapaikkojen korjaukset	10 000		
Yhdyskuntarakentaminen ja konekeskus	**0**	**120 000**	**0**
Koneet ja laitteet, traktori	0	120 000	
Vesi- ja viemärilaitos	**260 000**	**230 000**	**170 000**
Vesilaitos	**150 000**	**90 000**	**60 000**
Uuden vedenottamon suunnittelu	20 000	20 000	
Runkovesiverkoston venttiilien uusiminen	20 000	20 000	20 000
Vesihuollon toimintavarmuuden ja turvallisuuden parantaminen	20 000		
Vedenottamoiden saneeraus	50 000	50 000	40 000
Vesilaitoksen automaatiotyöt	40 000		
Viemärilaitos	**110 000**	**140 000**	**110 000**
Viemäri/linjakaivosaneeraus	30 000	30 000	30 000
Viemärilaitos, automaatio	20 000		
Pumppaamot, peruskorjaus	30 000	60 000	30 000
Hulevesijärjestelmän parantaminen	30 000	50 000	50 000
	TA	**TS**	**TS**
PÄÄVASTUUALUEET YHTEENSÄ	**2025**	**2026**	**2027**
Investointimenot	**2 505 000**	**1 085 000**	**620 000**
Investointitulot	**-687 000**	**-50 000**	**-50 000**
Investoinnit netto	**1 818 000**	**1 035 000**	**570 000**

5 Rahoitusosa

	TP 2023 1 000 €	MTA 2024 1 000 €	TA 2025 1 000 €	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
Toiminnan rahavirta	**1 982**	**1 185**	**1 498**	**1 800**	**1 605**
Vuosikate	2 291	1 196	1 498	1 800	1 605
Satunnaiset erät	-97	0			
Tulorahoituksen korjauserät	-212	-11			
Investointien rahavirta	**-1 975**	**-1 187**	**-1 818**	**-1 035**	**-570**
Investointimenot	-3 817	-1 829	-2 505	-1 085	-620
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 610	492	637	0	0
Pysyvien vastaavien hyök. luovutustulot	232	150	50	50	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	**7**	**-2**	**-320**	**765**	**1 035**
Rahoituksen rahavirta	**-870**	**30**	**30**	**25**	**20**
Antolainauksen muutokset	9	30	30	25	20
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset		30	30	25	20
Lainakannan muutokset	510				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys					
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset	0				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 389				
Vaikutus maksuvalmiuteen	**-863**	**28**	**-290**	**790**	**1 055**

Rahavarat 31.12.	6 815	6 843	6 553	7 343	8 398
Rahavarat 1.1.	7 678	6 815	6 843	6 553	7 343
Lainakanta 31.12.	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000
Lainakanta €/asukas	3 584	3 662	3 735	3 810	3 884
Vuokravastuut 31.12.	20 324	16 159	15 739	15 300	14 843
Vuokravastuut €/asukas	5 603	4 552	4 521	4 484	4 435
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	33 324	29 159	28 739	28 300	27 843
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	9 188	8 214	8 256	8 294	8 319
asukasluku/ennuste	3 627	3 550	3 481	3 412	3 347

6 Yhteenvetolaskelma talousarviosta 2025

ulkoinen ja sisäinen	Sitovuus	Määrärahat 1 000 €	Tuloarviot 1 000 €
KÄYTTÖTALOUSOSA	netto		
Kunnanhallitus	netto	3 300	695
Sivistystoimi	netto	8 523	406
Tekninen toimi	netto	4 525	4 725
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	brutto		8 517
Valtionosuudet	brutto		3 875
Rahoitustuotot ja -kulut	netto	372	
Satunnaiset erät	brutto		
INVESTOINTIOSA			
Sitovuus hankeryhmittäin	netto	1 818	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	brutto		
Antolainasaamisten vähennykset	brutto		30
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	brutto		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	brutto		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	netto		
Oman pääoman muutokset	brutto		
Muut maksuvalmiuden muutokset	brutto		
Vaikutus maksuvalmiuteen	brutto	-290	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		18 248	18 248

LASKENNALLISESTI ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ

VESI JA VIEMÄRILAITOS

TULOSLASKELMA	**TP 2023**	**MTA 2024**	**TA 2025**	**TS 2026**	**TS 2027**
Liikevaihto	762 878	895 140	903 290	903 290	903 290
Valmiiden ja kesk.er. tuott. varastojen varastojen lisäys tai vähennys					
Valmistus omaan käyttöön					
Liiketoiminnan muut tuotot	2 484				
Tuet ja avustukset kunnalta					
Materiaalit ja palvelut	-364 977	-376 510	-288 910	-295 000	-301 000
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-245 222	-230 330	-193 680	-230 330	-230 330
Ostot tilikauden aikana	-245 222	-230 330	-193 680	-198 000	-202 000
Varastojen lisäys tai vähennys					
Palvelujen ostot	-119 755	-146 180	-95 230	-97 000	-99 000
Henkilöstökulut	-277 544	-253 990	-254 520	-265 000	-274 200
Palkat ja palkkiot	-218 740	-203 230	-204 800	-212 000	-219 400
Henkilösivukulut	-58 804	-50 760	-49 720	-53 000	-54 800
Eläkekulut	-50 735	-43 030	-41 920	-44 700	-46 300
Muut henkilösivukulut	-8 069	-7 730	-7 800	-8 300	-8 500
Poistot ja arvonalentumiset	-309 421	-325 710	-332 170	-363 800	-419 300
Suunnitelman mukaiset poistot	-309 421	-325 710	-332 170	-363 800	-419 300
Arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	-7 113				
Liikeylijäämä	**-188 301**	**-61 070**	**27 690**	**-20 510**	**-91 210**
Rahoitustuotot ja -kulut	-49 490	-156 896	-152 015	-149 510	-147 005
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot					
Kunnalle maksetut korkokulut	-17 073	-124 396	-119 515	-117 010	-114 505
Muille maksetut korkokulut					
Korvaus peruspääomasta	-32 417	-32 500	-32 500	-32 500	-32 500
Muut rahoituskulut					
Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	**-237 791**	**-217 966**	**-124 325**	**-170 020**	**-238 215**
Satunnaiset tuotot ja -kulut					
Ylijäämä ennen varauksia	**98 328**	**-217 966**	**-124 325**	**-170 020**	**-238 215**
Poistoeron lisäys tai vähennys					
Vapaehtoisten varausten lisäys tai vähennys					
Tuloverot					
Tilikauden yli/-alijäämä	**98 328**	**-217 966**	**-124 325**	**-170 020**	**-238 215**

RAHOITUSLASKELMA	TP 2023	MTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta	**71 629**	**-543 676**	**-456 495**	**-500 020**	**-657 515**
Liikeylijäämä	-188 302	-61 070	27 690	-20 510	-91 210
Poistot ja arvonalentumiset	309 421	-325 710	-332 170	-330 000	-419 300
Rahoitustuotot ja -kulut	-49 490	-156 896	-152 015	-149 510	-147 005
Investointien rahavirta	**-1 559 610**	**-148 000**	**-260 000**	**-230 000**	**-60 000**
Investointimenot	-628 681	-148 000	-260 000	-230 000	-60 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-557 052**	**-691 676**	**-716 495**	**-730 020**	**-717 515**
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset	714 627	-205 666	-205 666	-205 666	-205 666
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	750 199				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	8 368				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-55 666	-205 666	-205 666	-205 666	-205 666
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	55 666				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-157 875				
Saamisten muutos muilta	24 019				
Korottomien velkojen muutos	-181 894				
Rahoituksen rahavirta	**557 052**	**-205 666**	**-205 666**	**-205 666**	**-205 666**
Rahavarojen muutos	**0**	**-897 342**	**-922 161**	**-935 686**	**-923 181**

7 Liite: Väestöennuste 2024: muuttujina Alue, Vuosi, Sukupuoli ja Ikä

	Yhteensä Väestö 31.12. (ennuste 2024)			
Karstula	Yhteensä	0-14	15-64	65-
2024	3 550	371	1 794	1 385
2025	3 481	358	1 733	1 390
2026	3 412	337	1 681	1 394
2027	3 347	318	1 638	1 391
2028	3 285	311	1 591	1 383
2029	3 227	293	1 552	1 382
2030	3 171	286	1 512	1 373
2031	3 120	271	1 475	1 374
2032	3 071	269	1 444	1 358
2033	3 024	269	1 407	1 348
2034	2 980	259	1 392	1 329
2035	2 939	258	1 369	1 312
2036	2 899	256	1 352	1 291
2037	2 864	252	1 341	1 271
2038	2 828	254	1 320	1 254
2039	2 796	253	1 310	1 233
2040	2 766	253	1 295	1 218
2041	2 737	252	1 286	1 199
2042	2 709	251	1 281	1 177
2043	2 683	251	1 273	1 159
2044	2 660	249	1 273	1 138
2045	2 637	249	1 264	1 124

Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Vuosi. Karstula, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2024).

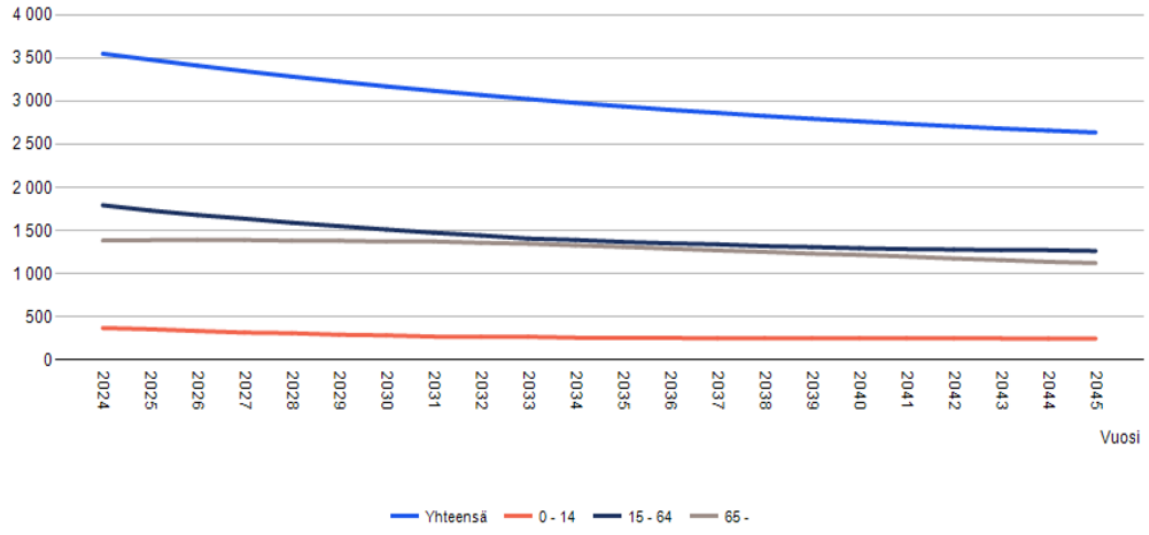

8. Liite: Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2025

KARSTULA
kokoaan suurempi, maineensa veroinen

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–2027

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2025

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman käsittely:
Yhteistyötoimikunta 31.10.2024
Henkilöstöjaosto 11.11.2024
Kunnanhallitus 9.12.2024
Kunnanvaltuusto 16.12.2024

TIIVISTELMÄ

Kunnallisen yt-lain mukaan kunnassa on laadittava yhteistoimintamenettelyssä vuosittain henkilöstö- ja koulutussuunnitelma, jonka sisällön työnantaja lopuksi vahvistaa.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman tavoitteena on luoda suuntaviivat kunnan henkilöstön osaamisen kehittämiselle ja henkilöstösuunnittelulle kunnan taloudellisten resurssien puitteissa.

Sisällys

1. HENKILÖSTÖ- JA KOULUTUSSUUNNITELMAN TAUSTAT JA TARKOITUS 90
1.1 HENKILÖSTÖ- JA KOULUTUSSUUNNITELMA..... 90
2. HENKILÖSTÖÖN LIITTYVÄT TAVOITTEET KUNTASTRATEGIASSA 91
3. HENKILÖSTÖN RAKENNE JA MUUTOKSET 92
3.1 HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ 92
3.2 ODOTETTAVISSA OLEVA HENKILÖSTÖN VAIHTUVUUS 93
3.3 TALOUSSUUNNITELMANKAUDEN AIKANA HUOMIOITAVA HENKILÖSTÖN RAKENTEESSA..... 94
4. PALVELUKESKUSTEN TOIMENPITEET JA HENKILÖSTÖSUUNNITELMAT VUODELLE 2025 95
4.1 KONSERNIPALVELUKESKUS 95
4.2 SIVISTYSPALVELUKESKUS..... 96
4.3 TEKNINEN PALVELUKESKUS..... 96
5. TYÖKYVYN YLLÄPITÄMINEN JA HENKILÖSTÖN TUKI MUUTOSTILANTEISSA..... 96
6. OSAAVA, HYVINVOIVA JA KEHITTÄMISHALUINEN HENKILÖSTÖ 97
6.1 ARVIO HENKILÖSTÖN AMMATILLISESTA OSAAMISESTA 97
6.2 KOULUTUSSUUNNITELMA VUODELLE 2025..... 98

HENKILÖSTÖ- JA KOULUTUSSUUNNITELMAN TAUSTAT JA TARKOITUS

Henkilöstö suunnittelu on olennainen osa kunnan talouden ja toiminnan suunnittelua. Sen avulla pyritään varmistamaan, että henkilöstön määrä, rakenne ja osaaminen vastaavat tulevaisuuden palvelutarvetta. Tämän suunnitelman tavoitteena on luoda linjaukset Karstulan kunnan henkilöstön:

- oikeasta määrästä suhteutettuna tuotettuihin palveluihin palvelukeskusten tekemillä suunnitelmilla
- osaamisen kehittämiselle ja ammatillisen osaamisen ylläpitämiselle sekä henkilöstösuunnittelulle ja rekrytoinnille ottaen huomioon eläköitymiset ja muutokset palvelutarpeessa

Osaamisen kehittämisellä ja henkilöstösuunnittelulla on tavoitteena turvata, että Karstulan kunnassa on juuri sitä osaamista, jota kunta tarvitsee palvelutuotannossa. Karstulan kunnassa henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on laadittu osana talousarvioprosessia eli nimenomaan talouden ja toiminnan yhteensovittamisessa siten, että se tukee talouden tasapainottamista.

1.1 HENKILÖSTÖ- JA KOULUTUSSUUNNITELMA

Kunnallisen yhteistoimintalain mukaan kunnassa on laadittava yhteistoimintamenettelyssä vuosittain henkilöstö- ja koulutussuunnitelma, jonka sisällön työnantaja lopuksi vahvistaa (Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa 4 a§ ,2016/1472, laki koulutuksen korvaamisesta, 1140/2013). Työnantajalla, joka työllistää vähintään 20 henkilöä, on lakisääteinen velvollisuus suunnitella ja ennakoida henkilöstön koulutustarpeet osana henkilöstösuunnittelua. Lakien tavoitteina on edistää osaamisen kehittämistä organisaation liike- tai palvelutoiminnan tarpeista lähtien, edistää muutostilanteisiin varautumista ja työurien pidentymistä. Tarkoituksena on näin parantaa tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä vahvistaa työntekijöiden työllistymisedellytyksiä.
Lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa § 4a (2016/1472) mukaan suunnitelmasta tulee käydä ilmi kunnan koko huomioon ottaen:

- toteutuneiden määräaikaisten työ- ja virkasuhteiden määrä sekä arvio näiden kehittymisestä
- periaatteet erilaisten työsuhdemuotojen käytöstä
- yleiset periaatteet, joilla pyritään ylläpitämään työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työntekijöiden työkykyä sekä työttömyysuhan alaisten työntekijöiden työmarkkinakelpoisuutta
- arvio koko henkilöstön ammatillisesta osaamisesta sekä ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista ja näiden syistä sekä tähän arvioon perustuva vuosittainen suunnitelma henkilöstöryhmittäin tai muutoin tarkoituksenmukaisella tavalla ryhmiteltynä
- edellisissä kohdissa tarkoitettujen arvioiden, periaatteiden ja suunnitelmien toteuttaminen ja niitä koskevat seurantamenettelyt.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan tulee lisäksi sisällyttää periaatteet, joiden mukaan työnantaja hankkii henkilöstölleen työsopimuslain 7 luvun 13 §:n ja kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 37 b §:n mukaista työllistymistä edistävää valmennusta ja koulutusta. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa tulee kiinnittää huomiota osatyökykyisten työllistämisen periaatteisiin sekä joustaviin työaikajärjestelyihin.
Lain koulutuksen korvaamisesta (1140/2013) perusteella työnantajalla on oikeus koulutuskorvaukseen enintään kolmelta koulutuspäivältä vuodessa työntekijää kohden. Edellytyksenä korvauksen saamiselle on voimassa oleva koulutussuunnitelma. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman tavoitteena on luoda suuntaviivat kunnan henkilöstön osaamisen kehittämiselle ja henkilöstösuunnittelulle kunnan taloudellisten resurssien puitteissa. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa käsiteltäessä työnantajan on pyydettäessä selvitettävä, miten jatkossa on tarkoitus ylläpitää pidempään osaamisen kehittämisestä vaille jääneiden työntekijöiden ammatillista osaamista.

HENKILÖSTÖÖN LIITTYVÄT TAVOITTEET KUNTASTRATEGIASSA

Kunnanvaltuusto hyväksyi Karstulan kunnan strategian vuosille 2022–2025, 5.9.2022. Strategian arvoiksi valittiin: Hyvinvointi, Elinvoimaisuus, Yhteisöllisyys sekä Demokratia ja avoimuus. Kunnan Visiona on: Karstula on kestävästi omavarainen elämää sykkivä kunta 2030. Strategian keihäänkärjet ovat:

1. Kestävästi omavarainen Karstula
2. Karstula kuuluu ja näkyy
3. Hyvinvoiva Karstula
4. Elinvoimainen Karstula

Osana Hyvinvoiva Karstula -keihäänkärkeä strategia sisältää henkilöstöön liittyvän tavoitteen:
Henkilöstön työtyytyväisyyttä ja -viihtyvyyttä edistetään.
Tähän tavoitteeseen pyritään seuraavin toimenpitein:

1. Työhyvinvoinnin toimenpidesuunnitelma päivitetään vuosittain
2. Työsuhde-etuuksia kehitetään ja vahvistetaan talouden antamissa raameissa
3. Uusien työntekijöiden rekrytointi- ja perehdytys -ohjeisto uudistetaan
4. Työhyvinvointikyselyn tulosten seurannan tehostaminen
5. Työnohjauksellisen toimintatavan vahvistaminen työyhteisöjen kehittämisessä.

Henkilöstösuunnitelman pitää tukea kuntastrategiaa ja kunnan talousarvion raameja. Nämä tuovat omat haasteensa henkilöstösuunnitteluun kiristyvän kuntatalouden myötä. Palveluiden sopeuttamista on tehty aiempina vuosina merkittävästi. Kaikki säästötoimenpiteet vaikuttavat enemmän tai vähemmän henkilöstöön, jonka pitäisi jaksaa enemmän vähenevillä resursseilla. Työn tuottavuuden näkökulmasta henkilöstön hyvinvoinnilla on merkittävä rooli. Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä työnantajamaine on yksi Karstulan kuntastrategian painopisteistä.

HENKILÖSTÖN RAKENNE JA MUUTOKSET

Kunnan palkatun henkilöstön organisaatio

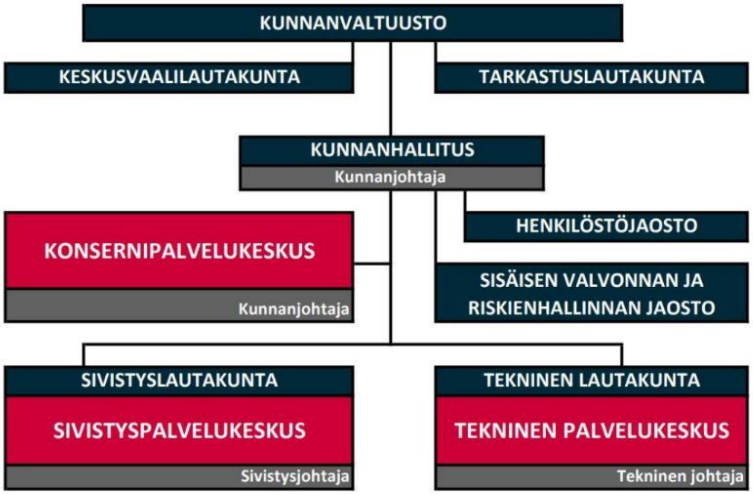

3.1 HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

Karstulan kunnan henkilöstön määrä 31.10.2024 oli 141 henkilöä. Laskennassa on mukana vakinaiset, määräaikaiset, eri tuilla työllistetyt henkilöt, sijaiset, osa-aikaiset työntekijät (158 henkilöä v.2023 ja 173 henkilöä, v.2022). Tässä luvussa eivät ole mukana kansalaisopiston tuntiopettajat, joita oli (31.10.2024) 51 henkilöä. Vakituisten työntekijöiden määrä on 106 (75 %) ja määräaikaisten 35 (25 %). Sivistyspalvelukeskuksessa henkilöstöä oli 92 (Yhtenäiskoululla 51, varhaiskasvatuksessa 30 ja muualla sivistyksessä 11), Teknisessä palvelukeskuksessa 23 henkilöä ja Konsernipalvelukeskuksessa 26 henkilöä. Määräaikaisten palvelussuhteiden laskennassa ei ole huomioitu lyhytaikaisia alle viisi päivää kestäviä sijaisuuksia, kansalaisopiston tuntiopettajia eikä toista määräaikaista tehtävää hoitavia vakituisessa palvelussuhteessa olevia.
Karstulan kunnan henkilöstösäännön (kohta 2.1) mukaan vakinainen palvelussuhde on ensisijainen palvelussuhteen muoto kaikissa niissä kunnan työtehtävissä, jossa henkilöstötarve nähdään pitkäkestoiseksi. Silloin kun määräaikaisuuteen on perusteltu syy, kuten projekti, sijaisuus tai palvelun tarve on selkeästi määräaikainen, palkataan vakinaisen henkilöstön lisäksi määräaikaisiin työsuhteisiin.
Henkilöstöstä naisia on 109 (77 %) ja miehiä 33 (23 %). Suurin osa henkilöstöstä työskentelee kokoaikaisessa palvelussuhteessa (87 %). Tyypillisenä osa-aikaisuuden syynä on osa-aikamuotoiseksi järjestelty työ esim. koulunkäynninohjaajilla ja työllistetyillä. Seuraavassa Kevan taulukossa nähdään henkilöstön ikäjakauma vuoden 2023 viimeiseltä päivältä. Luvuissa on mukana 17–68- vuotiaat työ- tai virkasuhteiset henkilöt, joille on maksettu vuoden aikana palkkaa. Henkilöstön keski-ikä on 46,5 vuotta. Keski-ikä on noussut vuoden aikana 0,9 vuotta.

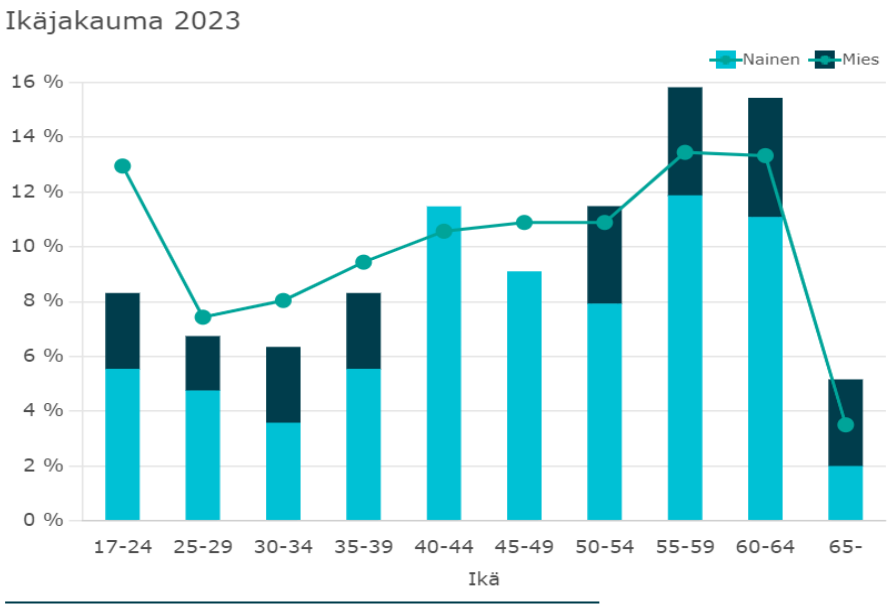

Karstulan kunnan henkilöstön ikäjakauma 2023 (Lähde: Kevan työnantajatilasto)

3.2 ODOTETTAVISSA OLEVA HENKILÖSTÖN VAIHTUVUUS

Voimassa olevan eläkejärjestelmän mukainen eläköityminen syntymävuoden mukaan on kuvattu seuraavassa taulukossa. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja tarkoittaa ns. eroamisikää, jolloin työnantaja ei enää vakuuta työntekijää, eikä eläkettä enää kerry.

Syntymävuosi	Alin vanhuuseläkeikä	Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja
1954 ja sitä ennen	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962–1964	65 v	70 v
1965–	Kytketään elinajan odotteeseen. Ikäraja nousee vuosittain enintään kahdella kuukaudella vuodesta 2030 alkaen.	70 v

Eläkeiän ala- ja yläraja syntymävuoden mukaan (Lähde: Eläketurvakeskus)

Seuraavassa ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen aikasarjana vuosittain. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Vanhuuseläkkeet sisältävät varhennetut vanhuuseläkkeet, täydet työkyvyttömyyseläkkeet sisältävät kuntoutustuet ja osatyökyvyttömyyseläkkeet sisältävät osakuntoutustuet. Työuraeläkkeet sisältyvät täysiin työkyvyttömyyseläkkeisiin. Prosenttiosuudet on laskettu vertaamalla eläköityvien määrää vastaavaan edeltävänä vuotena palveluksessa 31.12. olevien henkilöiden joukkoon. Eläkkeelle

siirtyvien määrää on vaikea ennustaa johtuen siitä, että henkilö voi jatkaa alimman vanhuuseläkeiän jälkeenkin työssäoloa. Mikäli henkilöt jäisivät eläkkeelle alimman eläkeiän mukaisesti, jäisi taulukossa olevan ennusteen mukaan eläkkeelle vuosina 2024–2026 n. 8 henkeä vuodessa ja vuoteen 2030 mennessä eläkkeelle siirtyisi n. 30 % henkilöstöstä. Tämä arvio ei ole realistinen. Realistinen arvio on n. 4–6 työntekijää vuodessa. Näistä osalle on valittava jatkaja, joten kaikista eläköityvistä ei tule säästövaikutusta. Säästöä tosin syntyy siitä, että nuoren työntekijän palkkakulut ovat pienemmät kuin vanhemman.

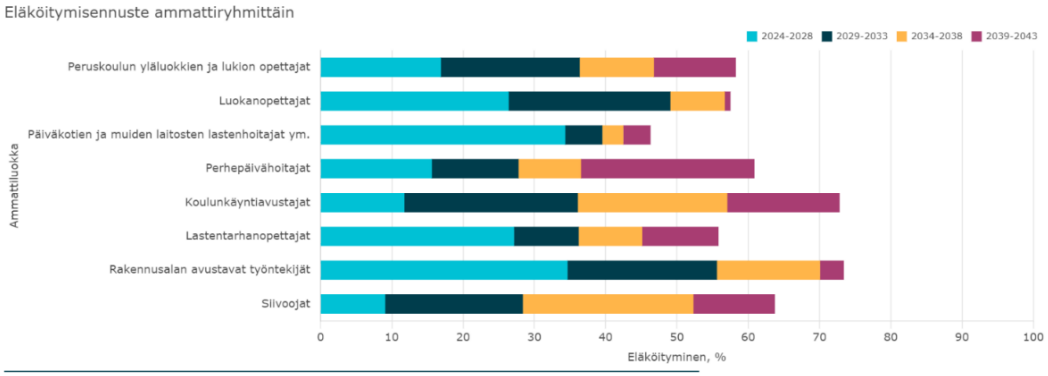

Eläköitymisennuste vuosina 2024-2043 (Lähde: Kevan työnantajatilasto)

Seuraavassa ennusteessa kuvataan Karstulan henkilöstön arvioitu eläköityminen suurimmissa ammattiryhmissä. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Vanhuuseläkkeet sisältävät varhennetut vanhuuseläkkeet, täydet työkyvyttömyyseläkkeet sisältävät kuntoutustuet ja osatyökyvyttömyyseläkkeet sisältävät osakuntoutustuet. Työuraeläkkeet sisältyvät täysiin työkyvyttömyyseläkkeisiin. Voimakkainta eläköityminen tulevina vuosina on sivistyspalvelukeskuksessa ja erityisesti luokanopettajien sekä varhaiskasvatuksen henkilöstössä on eläkeiän lähivuosina täyttäviä työntekijöitä.

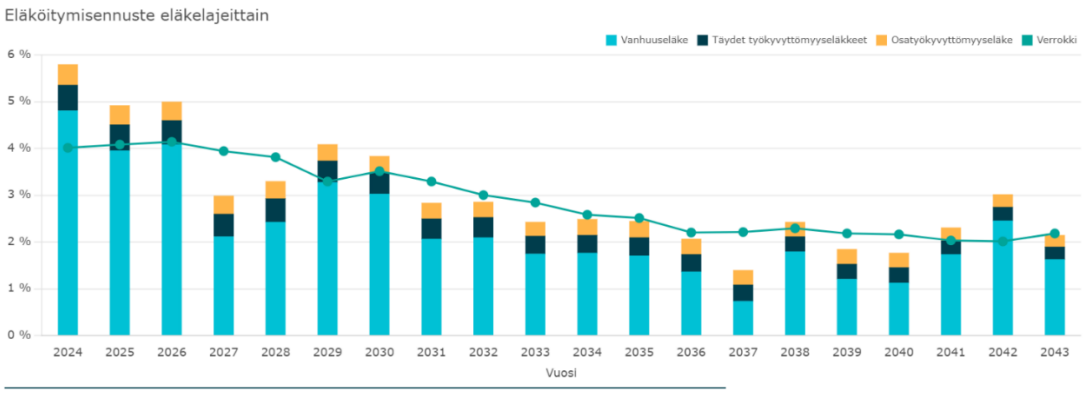

Eläköitymisennuste ammattitasoinen kuvaaja (Lähde Kevan työnantajatilasto)

3.3 TALOUSSUUNNITELMANKAUDEN AIKANA HUOMIOITAVA HENKILÖSTÖN RAKENTEESSA

Henkilöstö ikääntyy ja eläköityminen sitä kautta kiihtyy. Lähes jokaisessa ammattiryhmässä eläkeiän täyttyminen on nopeaa. Vuosien 2025–2027 aikana eläkeikä täyttyy usealla henkilöllä, joka aiheuttaa haasteita mm. rekrytoinnille. Tilannetta helpottaa se, että ikäluokat ovat pienenemässä ja esimerkiksi kasvatusammattilaisten tarve sitä kautta vähenee. Tämä ei tietenkään ole toivottava tulevaisuudenkuva. Lapsiperheiden saaminen kunnan asukkaiksi on kunnan elinvoimaisuuden kannalta tärkeää. Siihen auttavat hyvät palvelut, joita kunta tarjoaa. Osaavan ja pätevän henkilöstön saaminen on edellytys laadukkaalle palvelutoiminnalle. Rekrytoinneissa on hyvä

huomioida myös organisaatiossa jo olevan osaamisen tehokas hyödyntäminen esimerkiksi tehtävänkuvien muutoksina tai sisäisen urakehityksen mahdollisuuksina. Pienenevät palvelutarpeet haastavat tarkastelemaan työtehtäviä ja niissä vaadittavaa osaamista laaja-alaisemmin. Ikääntyvä henkilöstö voidaan nähdä myös resurssina, jota organisaation on hyödynnettävä tehokkaasti. Pitkä työkokemus on antanut tietoa ja osaamista, joka on arvokasta koko palvelutuotannolle. Eläköitymisen yhteydessä on varmistettava tiedon siirtyminen työn jatkajalle joustavilla siirtymisratkaisuilla. Tämä on tärkeää uuden työntekijän perehdyttämisessä. Se ehkäisee virheitä ja turhaa ajankäyttöä. Onnistuneen rekrytoinnin avulla voidaan turvata tehokas työskentely alusta lähtien. Joustavuutta tarvitaan myös siinä, että ikääntyvän työntekijän työssä oloa tuetaan niin kauan, kuin työntekijä itse haluaa ja se on työnantajan kannalta tarkoituksenmukaista. Tämä voi tapahtua myös joustavilla työaikajärjestelyillä. On kuitenkin huomioitava, että eläköitymisen siirtyminen ei saa lisätä kunnan palvelutuotannon kustannuksia.

PALVELUKESKUSTEN TOIMENPITEET JA HENKILÖSTÖSUUNNITELMAT VUODELLE 2025

Yleisenä linjauksena on ollut kaikkien palvelukeskusten henkilöstövaihdosten yhteydessä selvittää erilaiset tehtävien uudelleen järjestelyt myös poikkihallinnollisesti, toimenkuvien muuttaminen sekä seudullisen yhteistyön mahdollisuudet. Henkilöstömäärä mitoitetaan lakien ja asetusten, palvelutoiminnan sekä taloudellisten resurssien edellyttämällä tavalla vastaamaan toiminnallisiin tarpeisiin. Eläköitymiset pyritään edelleen hyödyntämään täysimääräisinä, palvelutoiminnan kuitenkaan siitä kärsimättä. Vakituisen henkilöstön osalta ennakoitavissa olevat muutokset tulevat olemaan varsin vähäiset. Talousarvio vuodelle 2025 henkilöstökuluihin on varattu 243 940 € vähemmän kuin vuonna 2024, vaikka kunta-alan palkankorotukset aiheuttavat +3,5 % nousun henkilöstön palkkakuluihin tulevalle talousarvio vuodelle. Tulevana vuonna henkilöstön ennakoitu vaihtuvuus eläköitymisiin liittyen on maltillista.

4.1 KONSERNIPALVELUKESKUS

Konsernipalveluissa ennakoituja henkilöstömuutoksia vuonna 2025 tulee tapahtumaan mm. eläköitymisten sekä muuttuneiden palvelutarpeiden muodossa. Henkilöstöyksikössä tämä vaikutus on ensi vuonna -0,5 htv. Työllisyysyksikössä ennakoitu htv väheneminen on -4 htv. Vähennys työllisyysyksikön osalta liittyy Te-palveluiden valmisteluajan loppumiseen sekä palkkatukimäärärahojen leikkauksiin. Vuoden 2025 alussa käynnistyvä Te-uudistukseen liittyvä pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen käynnistymisen ei oleteta vaikuttavan Karstulan kunnan työllisyysyksikön vakituisen henkilöstön asemaan. Henkilöstöä ei siirry jäsenkunnista työllisyysalueen vastuukunnan Äänekosken työntekijöiksi. Velvoitetyön päättyminen vuoden 2024 aikana vähentää osaltaan kunnan määräaikaisten työsuhteiden määrää. Lisäksi hyvinvointikoordinaattorin tehtävä siirtyy konsernipalvelukeskuksesta sivistyspalvelukeskukseen.

Vuoden 2024 henkilöstömuutokset konsernipalvelukeskuksessa. Vakituinen henkilöstö.

Konsernipalvelukeskus	Henkilöstömuutos
Palkanlaskenta	-0,5 htv
Työllisyysyksikkö	-4 htv
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	-1 htv
Kokonaismuutos konsernipalvelukeskuksessa	**-5,5 htv**

4.2 SIVISTYSPALVELUKESKUS

Sivistyspalvelukeskuksessa henkilöstö muutokset liittyvät työtehtävien uudelleen järjestelyyn ja palvelutarpeen muutoksiin. Yksi peruskoulun luokanopettajan tehtävä poistunee 1.8.2025 alkaen, mutta vastaavasti esiopetukseen tarvitaan yksi opettaja lisää. Varhaiskasvatuksessa muutos on -1 htv. Hyvinvointikoordinaattorin siirtyminen sivistyspalvelukeskuksen työntekijäksi + 1 htv sivistyshallintoon.

Vuoden 2024 henkilöstömuutokset sivistyspalvelukeskuksessa. Vakituinen henkilöstö

Sivistyspalvelukeskus	Henkilöstömuutos
Varhaiskasvatus	-1,0 htv
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	+ 1,0 htv
Kokonaismuutos sivistyspalvelukeskuksessa	**+/- 0**

4.3 TEKNINEN PALVELUKESKUS

Teknisen palvelukeskuksen osalta vakituisen henkilöstön suhteen muutokset johtuvat lähinnä sisäisistä tehtäväjärjestelyistä. Määräaikaisten apulaisten palkkaukseen varattu määrärahaa Ulkoalueiden/puistojen ja Ulkoliikuntapaikkojen määrärahoihin 1 htv kumpaankin. Määräaikaiselle kirvesmiehelle varattu määrärahaa 1 htv.

Vuoden 2024 henkilöstömuutokset teknisessä palvelukeskuksessa. Vakituinen henkilöstö

Tekninen palvelukeskus	Henkilöstömuutos
Vesi- ja viemärilaitos	-0,05
Siivouspalvelut	-0,5
Määräaikaiset	+ 3 htv
Kokonaismuutos teknisessä palvelukeskuksessa	**+2,45 htv**

TYÖKYVYN YLLÄPITÄMINEN JA HENKILÖSTÖN TUKI MUUTOSTILANTEISSA

Muutokset työelämässä sekä taloudentasapainottaminen asettaa haasteita henkilöstön jaksamiselle ja esihenkilöiden johtamistyölle. Karstulan kunnantyöntekijöiden työkyvyn ylläpitämisen toimet sekä tavoitteet on kuvattu Työhyvinvointisuunnitelmassa 2022–2025. Tavoitteenamme on, että kaikilla Karstulan työntekijöillä olisi mielekäs, turvallinen, terveellinen ja tuottava työ, joka tukee työntekijöiden työkykyä. Henkilöstötuottavuudella tarkoitetaan osaamisen, motivaation ja työkyvyn yhdistelmää, jota kehittämällä tavoitellaan työhyvinvoinnin parantamista, sairauspoissaolojen vähenemistä sekä työn laadun paranemista. Tuottavuutta pitäisi lisätä muutoksista huolimatta. Hyvä esihenkilötyö ja johtaminen ovat avainasemassa henkilöstötuottavuuden kehittämisessä.

Tärkeä osa työkyvyn ylläpitämistä ovat erilaiset työkyvyntuen muodot sekä työkykyjohtaminen. Työssä jaksamisen tueksi kunnassa on kaikilla henkilöstöön kuuluvilla ollut mahdollisuus työnohjaukseen. Tätä tullaan myös tulevana vuonna jatkamaan. Tulevan vuoden aikana järjestetään esihenkilöille koulutusta, jotta heille saadaan lisää valmiuksia kohtaamaan muutokset yhdessä työntekijöiden kanssa. Työkykyjohtamisen prosessien ja käytäntöjen kehittämistä jatketaan vuoden 2025 aikana mm. ottamalla tehokkaammin käyttöön työterveyshuollon työnantajalle tarjoama työkykyjohtamisen ohjelmisto Sirius sekä tarkastelemalla kunnan omaa varhaisentuen toimintamallia. Yksi esihenkilöiden koulutuksen painopiste tulee myös tulevana vuonna olemaan työkyky- ja työurajohtaminen. Työkyvyn ylläpitämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon sekä Keva:n kanssa. Työkyvyn ylläpitäminen ja edistäminen vaativat myös työntekijältä itseltään aktiivista otetta oman ammattitaidon ajan tasalla pitämisessä ja kehittämisessä, omasta työkyvystä ja työssä jaksamisesta huolehtimisessa sekä työyhteisön ja työtapojen kehittämiseen osallistumisessa. Työnantaja tarjoaa henkilöstöetuna mahdollisuuden omaehtoisen työhyvinvoinnin edistämiseen E-Passin, työnohjauksen ja vapaaehtoisen tyhy-toiminnan avulla.

OSAAVA, HYVINVOIVA JA KEHITTÄMISHALUINEN HENKILÖSTÖ

Karstulan kunnan henkilöstöjohtamisen tavoitteena on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jolla on muutosvalmiutta kohdata tulevaisuuden kehitys. Muutosvalmiutta tullaan vaatimaan erityisesti talousarviovuoden ja taloussuunnitelmavuosien aikana niin työntekijöiltä, kuin erityisesti esihenkilöiltä. Henkilöstön kehittämisen lähtökohtana on työntekijän/viranhaltijan työssä vaadittavan osaamisen ja työtehtävien yhteensopivuus.
Tulevien taloussuunnitelmavuosien keskeiset asiat ovat:

- Muutosvalmiuden vahvistaminen ja tukeminen
- Digitalisaation hyödyntäminen ja kehittäminen arkityön tukena
- Kuntastrategian toteutus kaikilla kunnan toiminta-alueilla
- Hankintaosaamisen kehittäminen

6.1 ARVIO HENKILÖSTÖN AMMATILLISESTA OSAAMISESTA

Henkilöstön ammatillisen osaamisen tulee täyttää lakien ja asetusten edellytykset sekä toiminnan laatuvaatimukset. Rekrytointien yhteydessä kiinnitetään huomioita siihen, että kunnan toimesta päätettävät kelpoisuusehdot ovat ajan tasalla ja vastaavat tehtävien todellisia vaatimuksia. Moni tehtävä on muuttunut vuosien saatossa merkittävästi digitalisaation myötä. Vaatimuksissa tapahtuvia muutoksia voivat aiheuttaa mahdolliset lakien muutokset tai toiminnassa tapahtuvat muutokset. Henkilöstön koulutustarvetta arvioidaan palvelukeskuksille asetettujen palvelutavoitteiden perusteella. Palvelukeskukset laativat talousarvion suunnitteluvaiheessa oman henkilöstönsä koulutussuunnitelman ja varaavat henkilöstökoulutukseen tarvittavat määrärahat. Johto- ja esihenkilötehtävissä olevien henkilöiden edellytetään suunnitelmallisesti kehittävän johtamis- ja esihenkilötaitojaan.

Odotukset henkilöstön osaamiselle:
Toimintaympäristön muutokset ja kireä talous vaativat työntekijöiltä joustavuutta, muutos valmiutta sekä vahvaa ammatillista osaamista. Pienessä kunnassa tarvitaan moniosaajia ja joustavaa asennetta kaikilta esihenkilöiltä ja työntekijöiltä. Tämä aiheuttaa ongelmia myös rekrytoinnissa, koska sopivien henkilöiden löytäminen avainpaikoille voi olla hankalaa. Tiukassa kuntataloudessa on entistä tärkeämpää kohdentaa resurssit oikeisiin asioihin. Uusien tietojärjestelmien ja ohjelmistojen käyttäminen hyödyttää osaltaan kunnan toiminnan ohjausta, johtamista, hallintaa ja kehittämistä. Järjestelmien ja ohjelmistojen tehokas käyttö edellyttää ajantasaista osaamista. Tietoturvallisuuden merkitys on korostunut huomattavasti uuden tietosuojalain myötä ja vaatii henkilöstöltä jatkuvaa oppimista ja tarkkaavaisuutta.
Osaamisen kehittämisen painopisteet vuodelle 2025 ovat:
Koko henkilöstö:

- tieto- ja viestintätekniikka
- tietoturva- ja tietosuoja
- lainsäädäntöön ja palvelutarpeeseen perustuva osaaminen
- työyhteisötaidot
- muutosvalmius

Esihenkilöt:

- henkilöstöjohtaminen
- työkyky- ja työurajohtaminen
- henkilöstöhallinnon prosessien kehittäminen

Henkilökunnan osaamisen kehittämiseen pyritään käyttämään erilaisia menetelmiä kuten perehdyt-

tämistä, työssäoppimista, työnkiertoa, sisäistä koulutusta ja mentorointia, ammatillista henkilöstökoulutusta, täydennyskoulutusta, uudelleen koulutusta sekä jatkokoulutusta. Ensisijaisesti henkilöstökoulutusta pyritään toteuttamaan Eduhousen digitaalisessa oppimisympäristössä, josta Karstulan kunnalla on kunnan tarpeisiin vastaava koulutussopimus.

6.2 KOULUTUSSUUNNITELMA VUODELLE 2025

Henkilöstöryhmä	Koulutustarve	Suunniteltu koulutus
Johtoryhmä	Muutosjohtaminen Prosessien johtaminen	Eduhouse
Esihenkilöt	Toiminnan tehostaminen ja ammatillisen osaamisen vahvistaminen Työhyvinvoinnin johtaminen Henkilöstöjohtaminen Työssäjaksaminen ja muutosvalmius	Kuntamarkkinat Esihenkilökoulutukset Eduhouse Työnohjaus
Koko henkilöstö	Työhyvinvointi, työssäjaksaminen, työyhteisötaidot ja psykososiaalisen kuormituksen hallinta Tietoturvan ja tietosuojan kehittäminen Tieto- ja viestintätekniikka	Työnohjaus Eduhouse, toimipaikkakoulutus, perehdytys
Työsuojelu ja yhteistoimintahenkilöstö	Työturvallisuuden, osallistamisen ja luottamuksen rakentaminen työyhteisössä	Työsuojelukoulutus, luottamushenkilökoulutukset
Konsernipalvelukuskus	Palkkaus- ja työehtosopimusten tuntemus Ohjelmistojen hallinta Hallinnollisen osaamisen vahvistaminen Lainsäädäntö osaamisen vahvistaminen Arkistohallinto Tietoturva- ja pilvipalvelut	Ohjelmisto koulutukset palkka-asiamiehen koulutus (henkilöstösihteeri) HR-koulutus Eduhouse ja KT-koulutukset Kuntamarkkinat Arkistohallinnon koulutus (oppisopimus)
Työllisyysyksikön henkilökunta	Tietojärjestelmien ja ohjelmistojen käyttö	Työssä käytettävien ohjelmistojen käyttökoulutukset, tietoturva (EduHouse / kunnan sisäiset koulutukset)
	Osaamisen kehittäminen	Alan ajankohtaiset koulutukset: TE-uudistus / työvoimapalvelut, Kotoutuminen, Kohtaanto, TYM-työ, Osaamisen tunnistaminen / Paikko, Työllisyyden yhdyspintatyö, monialainen työ- ja toimintakyky.
	Toiminnan kehittäminen	TAITE- Ohjaajakoulutus, työvalmentajan erikoisammattitutkinto, CNC- ohjelmisto
	Työssä tarvittavat luvat	Korttikoulutukset: EA, Työturvallisuus, Hygienia
Rehtori/sivistysjohtaja	Esihenkilötyön kehittäminen	Esihenkilökoulutus; AVI ja KT sekä OPH
opettajat	Erityisen tuen muutokset Poikkeavat opetusjärjestelyt Työparityöskentely	VESO 03-koulutukset Eduhouse-koulutukset ja Educa,

ohjaajat	Haastavan oppilaan kohtaaminen Työpari työskentely	03-koulutukset, Eduhouse-koulutukset
hallinto	Poikkeavat opetusjärjestelyt Arkistointi ja Dynasty	Eduhouse-koulutukset, Kuntamarkkinat, Educa, Avi ja Opetushallitus
Koko varhaiskasvatuksen henkilöstö	Ajantasaiset säädökset ja pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen kaikki osa-alueet.	Avin sekä OPH:n koulutukset. Mahdolliset muut varhaiskasvatuksen ajantasaiset koulutukset riippuen koulutustarjonnasta.
Teknisen toimen henkilöstö	Ohjelmistoihin ja järjestelmiin liittyvät muutokset	Mahdolliset uusiin järjestelmiin liittyvät koulutukset.
	Erilaiset lupavaatimusten mukaiset koulutukset	Uusien työntekijöiden työturvallisuus- ja tulityökorttikoulutukset tai Tieturva 1 ja/tai 2
	Ammatillisen osaamisen ylläpitäminen	Ammattitaidon- ja lainsäädäntötuntemuksen päivityskoulutukset n. 2 pv / henkilö